ANUL XXVI — NR. 27 1152 — 7 iulie 1977

flacăra

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Vis cu grîu

Visam un spic, să-i dai de vîrf cu scara,
Creștea plîngînd pe oase de strămoși,
Lucrau la el agricultori frumoși,
Un bob curat și mare cît ni-i țara.

Un bob de grîu cît Dacia străveche,
Cu vechile provincii scrise-n el,
Un bob de grîu, tranșee și drapel,
Un bob de grîu năprasnic, nepereche.

Și rîurile noastre, toate-ntr-însul,
Mai potoleau lumina în desfrîu,
Sta Dacia în blîndul bob de grîu,
Cu moartea, cu mînia și cu plînsul.

Și paiul unduia greoi și moale,
Nepăsător aproape de nimic,
Pămîntul însuși sta în acel spic,
Ca-n foișorul regăsirii sale.

Am mai visat că au venit străinii
Să-l rupă-n aschii și să-l facă rob,
Și au mușcat îndureratul bob
Gingii de bestii fulgerînd luminii.

Și, ca-ntr-o răzbunare și-o mînie,
Bobul de grîu, de gura lor atins,
Ca o fatalitate i-a aprins,
Îmbolnăviți de-o Dacie tîrzie.

ADRIAN PĂUNESCU

Un nou triumf al spiritului revoluționar creator al partidului nostru

Simpla parcurgere a problematicii vaste dezbătute la ordinea de zi a recentei plenare a C.C. al P.C.R. relevă de la bun început ce loc tot mai important ocupă în viața și activitatea partidului și statului nostru acest for înalt al gîndirii și conducerii colective, îndeosebi în condițiile în care spiritul director și catalizator este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Teza fundamentală inscrisă în Programul partidului potrivit căreia rolul forței politice conducătoare crește pe măsură ce înfăptuim opera de multilaterală dezvoltare socialistă a țării își găsește o indubitabilă confirmare în această strălucită capacitate politică, științifică, organizatorică a partidului nostru, a forurilor și verigilor sale de la diferite nivele, de a descifra problemele cruciale ale fiecărei etape pe care o străbatem, ale fiecărui pas pe care îl facem și de a le supune unei analize clarvăzătoare și mature, într-o viziune unitară și a le decide astfel soluționarea, transpunerea în viață, încît fiecare asemenea moment al activității de partid să reprezinte deschiderea de noi orizonturi pentru propășirea țării. De la aprobarea planului unic de dezvoltare economică și socială și a bugetului de stat pe anul 1978, a Programului de creștere a retribuției și altor venituri, a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980, implicit sporirea veniturilor lucrătorilor din agricultura de stat, țăranilor cooperatori și cu gospodării individuale, la măsurile de deplină și unitară așezare a învățămîntului pe o bază nouă, de schimbare radicală a sistemului actual de executare a pedepselor și judecare a unor abateri sociale prin reeducarea celor vinovați de către diferite colective de muncă, precum și hotărîrea de instituire a răspunderii directe a organelor de conducere colectivă din presă, uniuni de creație, case de film și instituții de spectacole — iată evantaiul larg al unei problematici care, în esență, reflectă realitatea unor sectoare cheie atît din economie și cultură, cît și din domeniul relațiilor sociale. Hotărîrile și măsurile adoptate în aceste direcții, din inițiativa și sub înalta egidă teoretică și practică a secretarului general al partidului, reprezintă un nou triumf al spiritului revoluționar creator al marxismului în România. Contribuția de idei înnoitoare adusă de carta ideologică și politică adoptată de cel de-al XI-lea Congres al partidului nostru la progresul general al gîndirii materialist-dialectice contemporane își demonstrează astfel realismul și viabilitatea, concretizîndu-se în măsuri cu adevărat revoluționare, pe care nici o societate nu și le-a putut asuma pînă în prezent. A-i face pe oameni să-și recupereze greșelile și abaterile nu rupți de semenii lor, ci în procesul atît de umanizant al muncii — iată expresia unei nelimitate încrederi în om ca individ dar și ca umani-

(Continuare în pagina 2)

ANTON A. ILIESCU

Răspunderea și greutatea cuvîntului

Recentele hotărîri ale Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la creșterea răspunderii organizațiilor obștești, uniunilor de creație și, în primul rînd, a autorilor, pentru ceea ce scriu și publică, sau pentru creația dramatică și de film, vine să ne reamintească de o veche tradiție, avînd rădăcini deopotrivă în folclor cît și în cea mai prețioasă literatură scrisă : tradiția prețuirii cuvîntului și, legată de această prețuire, datoria „cumpănirii" lui, a „cîntăririi" lui.

Toată paremiologia lumii este plină de maxime vizînd necesitatea de a nu lăsa cuvîntul să se reverse, negîndit, peste marginile înțelesurilor adevărate și înțelepte. Nimeni, ca poporul, n-a știut, pretutindeni în lume, să dea cuvîntului „greutate" și să condamne vorba vană sau pălăvrăgeala. Găsim în cea dintîi „carte românească de învățătură", aceea scrisă de voievodul Neagoe Basarab, cuvinte de foc la adresa celor ce vorbesc înainte de a gîndi și avertismente amare pentru cei ce nu știu că „cuvîntul o dată ieșit din gură nu-l mai prinzi". Din nefericire, printre multele inovații cu care burghezia a păsit în istorie a fost și aceea a devalorizării cuvîntului, a inflației de cuvinte, a golirii cuvîntului de eficiență și pondere. Disprețul față de **cuvînt al** unei clase pentru care singura forță și realitate este **banul** s-a văzut în modul cum a tratat pe artiști. Despre condiția culturii aservită banului — tipică secolului supremației burgheze, secolul trecut — vorbesc atîtea glasuri, dintre cele mai ilustre, ale culturii europene ! O condiție care se continuă, devenind cu atît mai tragică cu cît această clasă și-a încheiat misiunea istorică și plătește avocați spre a pleda împotriva mersului însuși al lumii.

Este ciudat, dar nu întîmplător, că tocmai lumea care a dat cea mai puțină considerație cuvîntului, care și-a lăsat cei mai mari creatori să moară de foame sau de boli, care a speculat fără milă geniul uman transformîndu-l în **marfă,** se erijează, în ultima vreme, în campioană a „libertății cuvîntului", deși zilnic apar dovezi (cea mai recentă fiind răsunătoarea demisie a filosofului Raymond Aron de la „Le Figaro" ca inacceptare a dreptului de a i se cenzura și orienta opiniile politice !) că așa-numita și mult trîmbițata „libertate a presei" nu este, în lumea capitalistă, decît tot o vorbă goală. Celor care, și la noi, se mai miră de cîtă libertate avea un N.D. Cocea să înjure pe rege sau pe potentații zilei le vom aminti că era vorba tot de o **convenție,** jocul rivalităților între clasele și grupările politice care făceau parte din „establishmentul" burghezo-moșieresc cerînd și asemenea „libertăți" ce nu periclitau cu nimic huzurul claselor posedante și ordinea de lucruri în ființă. A fost de ajuns însă să apară o forță politică și o presă care

(Continuare în pagina 5)

DAN ZAMFIRESCU

Un nou triumf al spiritului revoluționar creator al partidului nostru

(Urmare din pagina 1)

tate colectivă, responsabilă și transformatoare. A-l face pe creator direct responsabil pentru valoarea și puterea de înriurire morală a operei sale — este iarăși expresia adevăratei libertăți de a crea în numele și pentru satisfacerea setei de frumos a constructorilor unei societăți libere și responsabile, prin ea însăși, față de destinele sale. Cu aceste cîteva considerații preliminare, să încercăm a evidenția cîteva din aspectele fundamentale pe care plenara C.C. al P.C.R., prin hotărîrile sale și îndeosebi prin cuvîntul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a fixat ca linii directoare pentru activitatea noastră imediată și de perspectivă.

RITM ÎNALT, CALITATE, EFICIENȚĂ, PRODUCTIVITATE RIDICATĂ ÎN TOATE SECTOARELE ECONOMIEI NAȚIONALE

Precum se știe, pornindu-se de la realizările obținute în îndeplinirea planului cincinal pe primul an și jumătate, evaluîndu-se cu luciditate concluziile desprinse din dinamica dezvoltării în această perioadă, corelate cu sarcinile generale stabilite de cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. pentru activitatea economico-socială în această perioadă, au fost elaborate proiectele planului unic și bugetului de stat pe anul 1978, ambele fiind supuse dezbaterii și adoptării de către plenară. Faptul că încă la jumătatea acestui an planul pentru 1978 este deja aprobat pune în evidență preocuparea statornică a conducerii partidului nostru pentru asigurarea perspectivei în întreaga activitate, spre a permite astfel atît ministerelor și instituțiilor centrale, cît și unităților de bază să demareze din timp pregătirea pentru îndeplinirea în bune condițiuni a sarcinilor.

Stabilirea parametrilor dezvoltării economico-sociale în anul viitor a prilejuit totodată o amplă și temeinică analiză a activității ce se desfășoară în toate domeniile construcției noastre socialiste. Nivelul tehnic și calitativ al întregii producții a fost situat în această perspectivă pe primul plan, cerîndu-se în acest sens să se ia măsuri hotărîte. Abordînd complexa și decisiva problemă a eficienței activității economice sub multiplele ei aspecte, implicit acela al programelor întocmite pentru soluționările ei în fiecare domeniu, secretarul general al partidului subliniază: „Atrag însă foarte serios atențiunea că problema reducerii consumurilor de combustibil și de energie, în general a consumurilor materiale, constituie problema numărul unu a eficienței economice, a creșterii venitului național, a dezvoltării economiei naționale".

O condiție sine qua non a eficienței economice, a accelerării dezvoltării noastre în vederea depășirii handicapului economic moștenit, pentru a ajunge din urmă țările avansate, este, desigur, creșterea productivității muncii. Realizarea acestui obiectiv, atît pe calea automatizării, mecanizării, introducerii progresului tehnico-științific cît și prin reducerea personalului neproductiv reprezintă unul din principalele izvoare ale creșterii venitului național. Modul cum se realizează investițiile atît în industrie cît și în agricultură, în condițiile în care se constată serioase rămîneri în urmă chiar în primele cinci luni ale anului, a fost supus de secretarul general al partidului, în cuvîntul rostit la plenară, unei ascuțite și pertinente analize, indicîndu-se o grabnică și judicioasă utilizare a forței de muncă. Deopotrivă, spre construcțiile industriale și de locuințe — domeniu în care, datorită suplimentării planului, anul acesta se vor realiza 220 000 apartamente — ca și spre lucrările de irigații trebuie dirijate toate forțele productive absolut necesare. Cu mai multă hotărîre trebuie să se acționeze, în ce privește agricultura, pentru executarea lucrărilor la ordinea zilei: recoltare, reînsămînțarea terenurilor pentru culturile duble, întreținerea lanurilor.

OBIECTIVE PRIORITARE: NIVELUL DE TRAI, PREGĂTIREA TINEREI GENERAȚII

Amplul program de ridicare a nivelului de trai al întregii populații, cunoscut de pe acum din presă și larg dezbătut, primul de acest gen în istoria țării, a format, de asemenea, obiectul dezbaterii în cadrul plenarei C.C. al P.C.R., după a cărei aprobare urmează să fie prezentat Conferinței Naționale a P.C.R. Aplicarea lui treptată, în mai multe etape, a și început, odată cu 1 iulie, de majorări substanțiale ale retribuției beneficiind personalul muncitor din toate ramurile economiei, respectiv, în ordine: industrie, construcții, transporturi, agricultură și silvicultură, cercetare, proiectare, învățămînt, cultură, sănătate, comerț, administrație de stat. Majorarea în medie cu 30 la sută a retribuției tarifare pe întregul cincinal se va realiza în mod ferm. Trebuie remarcat în acest context faptul că retribuția directă va fi mai mare cu 10 la sută în raport cu cea prevăzută de Congresul al XI-lea al P.C.R. O asemenea creștere e posibilă ca urmare a creșterii eficienței activității economice, a unei mai bune gospodăriri a tuturor mijloacelor materiale, prin reducerea cheltuielilor în diferite domenii, în primul rînd în investiții. Măsurile inscrise în programul de ridicare al nivelului de trai îmbrățișează toate laturile acestuia: creșterea retribuției, a pensiilor, generalizate în prezent și în domeniul agriculturii de stat, cooperatiste și a gospodăriilor individuale, a ajutoarelor pentru copii, a mamelor cu mai mulți copii. S-a asigurat, totodată, o mai rațională, echitabilă așezare a retribuției între diferitele ramuri ale economiei, creșteri superioare stabilindu-se pentru construcții, chimie și, cu precădere, pentru industria minieră. Eliminarea unor inechități și greșeli comise în trecut, în sistemul de pensionare, prin insuficienta respectare a aportului fiecăruia la activitatea economico-socială a permis efectuarea unor corecturi în raportul dintre pensiile mici și mari. Noile legiferări au și fost, dealtfel, votate de recenta Sesiune a Marii Adunări Naționale.

Semnificațiile și implicațiile atotcuprinzătoare ale acestui vast program de ridicare a calității vieții întregului popor, de respectare a normelor eticii și echității socialiste, au fost pe bună dreptate subliniate cu pregnanță în cuvîntarea secretarului general al partidului: „Toate aceste măsuri asigură depășirea substanțială a prevederilor planului cincinal privind creșterea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, se înscriu în preocuparea constantă a orînduirii noastre de a face totul, pe măsura dezvoltării economiei naționale, pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale — țelul suprem al politicii partidului nostru".

Ca expresie a aceleiași griji pentru ridicarea gradului de civilizație al societății socialiste, pentru propășirea materială și spirituală a națiunii noastre, complexul de măsuri privind noile perfecționări aduse învățămîntului românesc, cu precădere celui liceal, vine să încheie procesul de reașezare a școlii noastre pe o bază nouă, în scopul integrării sale cu producția și cercetarea, al formării tinerei generații pentru muncă și viață. Inițiat, urmărit și direcționat în permanență de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest proces a conferit pregătirii în școala de toate gradele o accentuată vocație practică, a racordat-o la circuitul revoluției științifico-tehnice contemporane. Problema care se pune în momentul de față e îndeosebi sporirea caracterului științific al instruirii la toate disciplinele, o cît mai bună corelare între pregătirea generală de bază și cea de specialitate, o armonioasă îmbinare între formația profesională și educația în spiritul patriotismului revoluționar, al idealurilor comuniste ale societății noastre. Eficiența pregătirii, prin rapida integrare în producție și în viața socială a absolvenților diferitelor trepte ale școlii, rămîne criteriul și dezideratul fundamental al revoluționării școlii românești.

ATRIBUȚII ALE STATULUI CONFERITE MASELOR, ORGANIZAȚIILOR DE PARTID ȘI OBȘTEȘTI

Îmbogățind deopotrivă teoria și practica făuririi societății socialiste, partidul nostru, prin Programul adoptat de cel de-al XI-lea Congres, a formulat necesitatea obiectivă a îmbunătățirii conducerii societății, a transferării unor atribuțiuni ale statului către masele însele, a căror conștiință socialistă crește tot mai mult în procesul de fortificare a spiritului revoluționar. Ca urmare a adîncirii democrației socialiste prin participarea întregului popor la conducerea și conducerea tuturor treburilor în stat, funcțiile coercitive ale acestuia diminuîndu-se sau, în unele cazuri, anulîndu-se, exercitarea unor îndatoriri sociale trebuie să se asigure în forme noi, adecvate noilor situații apărute. Într-o asemenea viziune nouă profund revoluționară, se înscrie și hotărîrea recentei plenare a C.C. al P.C.R. cu privire la creșterea rolului unității socialiste, al organizațiilor obștești, al maselor populare în respectarea legalității, sancționarea și reeducarea prin muncă a persoanelor care comit abateri și încălcări de la normele de conviețuire socială. Aplicarea acestor reglementări fiind în curs de desfășurare, se poate aprecia, încă o dată, ce înaltă dovadă de umanism și încredere în capacitatea omului în culpă de a se pune de acord cu natura sa și cu cerințele conviețuirii sociale a însemnat eliberarea din închisori a tuturor minorilor și tinerilor între 18-21 de ani și încredințarea lor, spre reeducare, unor colective de muncă. O asemenea metodă este folosită în același timp și pentru integrarea în viața economică-socială și a cetățenilor care au trecut de 21 de ani.

„Desigur, aceasta este o măsură radicală, a precizat tovarășul Nicolae Ceaușescu, dar consider — și Comitetul Politic Executiv a ajuns la această concluzie — că ea corespunde etapei de dezvoltare în care a ajuns societatea noastră, inclusiv ca rezultat al muncii politico-educative de ridicare a conștiinței celor ce muncesc. Nu mai putem admite ca zeci de mii de oameni să fie judecați și să treacă anual prin închisori pentru orice vină. Am stabilit dealtfel să dăm un decret de amnistie generală pentru o mare parte a acelora care au fost condamnați și au executat pedeapsa, rămînînd cu cazier, pentru a șterge această pată a trecutului. Trebuie, realmente, să așezăm și din acest punct de vedere relațiile din societatea noastră pe o bază nouă, să ne asumăm răspunderea directă a activității de educație și formare a oamenilor și să renunțăm la metodele represive". O asemenea viziune revoluționară asupra acestor aspecte ale vieții și relațiilor sociale va însemna, practic și juridic, o legislație nouă cu a cărei elaborare a și fost investită o comisie, de către Comitetul Politic Executiv.

Tot într-un asemenea spirit, radical nou, a fost concepută creșterea rolului și răspunderii organizațiilor de partid și de stat, de masă și obștești, a uniunilor de creație, a conducerilor colective ale redacțiilor, radioteleviziunii, editurilor, caselor de filme, instituțiilor de spectacole în activitatea de informare și educare a oamenilor. Modul cum se va realiza aceasta este clar și concret definit în Hotărîrea adoptată în acest sens de către aceeași plenară. Aceste noi măsuri care reglementează răspunderea directă a celor care lucrează în toate aceste domenii pentru ceea ce publică și creează, pentru ceea ce oferă maselor ca mesaj politico-ideologic și operă de artă au, desigur, o însemnătate istorică și o rezonanță politică dintre cele mai puternice, atît în țară cît și în străinătate. Încrederea statornică acordată de partid, de secretarul său general, ziariștilor, oamenilor de litere și artă este înainte de toate semnul statornicei prețuiri manifestate față de contribuția acestora la înfăptuirea idealurilor revoluției noastre, la plămădirea omului nou și, în același timp, ai investirii tuturor acestor importante domenii ale educației politice și culturii socialiste cu noi răspunderi.

Înțelegînd ce pondere capătă într-un asemenea context misiunea noastră, a celor ce desfășurăm activități de informare și educare a maselor, cu toții va trebui să ne pătrundem de această responsabilitate, fără precedent, angajîndu-ne cu luciditate și dăruire să onorăm zi de zi nestrămutata încredere ce a exprimat-o tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna plenarei C.C. al P.C.R.: „Sînt convins că această nouă reglementare, creșterea răspunderii organelor colective din toate aceste sectoare vor duce la ridicarea nivelului întregii activități din presă, radioteleviziune, literatură și artă".

Ca un corolar al formării spiritului revoluționar creator în toate domeniile de activitate, secretarul general al partidului a formulat în încheierea cuvîntării sale exigențe politice și morale dintre cele mai înalte față de activitatea tuturor organizațiilor de partid, a fiecărui comunist în parte. **Muncă, răspundere, spirit de abnegație** — iată care sînt comandamentele la ordinea zilei, însușirile pe care trebuie să le dovedim fiecare dintre noi, indiferent de locul unde lucrăm. Adîncirea democratismului consecvent al societății noastre, implicarea tot mai plenară a fiecăruia în tot ceea ce devine și se hotărăște în această țară trebuie să aibă drept temei sporirea contribuției disciplinate, responsabile, pline de dăruire, la înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Conferința Națională a P.C.R, a cărei convocare pentru prima jumătate a lunii decembrie a fost stabilită de plenară, trebuie să însemne pentru noi toți îndemnul către noi realizări în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Sesiunea Marii Adunări Naționale

Acte legislative destinate perfecționării producției, ridicării nivelului de trai al întregii populații

Reunită în plen, în zilele de 30 iunie și 1 iulie, Marea Adunare Națională și-a încheiat lucrările celei de-a V-a sesiuni a celei de-a VII-a legislaturi. Proiectele de legi prezentate spre examinare și adoptate de înaltul for democratic al țării, elaborate din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, se înscriu în amplul program de perfecționare continuă a organizării și conducerii activității economice și sociale. Activitatea legislativă din această sesiune a fost deosebit de bogată, s-a ocupat de domenii diverse ale vieții și producției, a dovedit încă o dată spiritul revoluționar și pofund creator al politicii partidului, receptivitatea sa față de nou, preocuparea pentru dezvoltarea unitară a forțelor de producție, a relațiilor sociale și a conștiinței înaintate, capacitatea de a adapta continuu structurile, formele și metodele de activitate cerințelor noi, de a găsi soluții adecvate, de natură să stimuleze puternic mersul înainte al societății. Pînă a fi adoptate, proiectele legilor au fost supuse, precum se știe, unor largi dezbateri democratice, au stîrnit un viu interes în rîndul oamenilor muncii care au făcut propuneri valoroase, multe fiind reținute și incluse în proiectele de legi, contribuindu-se astfel la completarea și precizarea mai clară a noilor reglementări. Este o dovadă elocventă a largului democratism care caracterizează activitatea noastră legislativă.

În recenta sesiune, Marea Adunare Națională a adoptat un număr de legi care prevăd creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, în conformitate cu amplul program adoptat de partid : **Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, Legea privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale membrilor cooperativelor agricole de producție, Legea privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate.** Măsurile cuprinse în legile de mai sus sînt o urmare firească a realizării măreților obiective stabilite de cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la creșterea potențialului economic al țării, a succeselor obținute de oamenii muncii din fabrici și de pe ogoare, din toate ramurile producției materiale în creșterea sistematică și în ritmuri înalte a producției, productivității muncii sociale și a venitului național, temelia trainică a ridicării necontenite a nivelului de trai al poporului, a asigurării unor condiții de muncă și de viață tot mai bune, pentru toate categoriile de oameni ai muncii. Odată cu votarea acestor legi se instituie un sistem generalizat și unitar de pensii, bazat pe vechimea în muncă, pe aportul fiecărui cetățean în procesul creării bunurilor materiale și spirituale. Se realizează astfel o corelare mai bună între pensiile mici și cele mari, se asigură un raport mai echitabil între ceea ce omul a realizat în timpul activității si ceea ce obține după pensionare. S-au eliminat unele inechități, unele greșeli comise în trecut. Se dă dreptul, bărbaților la 62 de ani, femeilor la 57 ani, să iasă la pensie. Dar legea prevede și posibilitatea continuării activității cu încă 3 ani, dacă aceste persoane doresc. Este o măsură chibzuită, am putea spune, pentru că permite celor apți să-și continue activitatea, să contribuie mai departe la propășirea patriei. Măsura devine posibilă și pentru că durata medie de viață a crescut, se menține capacitatea de muncă. Dar legea prevede și posibilitatea, pentru cei care doresc, să înceteze activitatea la împlinirea vîrstei de 60 ani, bărbații, și 55 ani, femeile, dacă au vechimea necesară.

Spiritul profund democratic, de care sînt străbătute tot mai mult legile țării noastre, îl simțim și de această dată : pentru întîia oară actul pensionării se scoate de sub imperiul strict administrativ și se instituie comisii de pensii și asigurări sociale în unități, la nivel județean și central, pe baza unei largi reprezentări a oamenilor muncii, se realizează democratizarea activității în acest domeniu prin efectuarea unui control riguros în aplicarea corectă a legii.

Domeniul relațiilor financiare este reglementat acum de **Legea privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat.** „Oamenii muncii, se sublinia într-una din expunerile la noile legi, trebuie să cunoască nemijlocit drepturile bănești pe care trebuie să le primească pentru munca prestată, să exercite un control direct asupra modului de determinare a veniturilor ce li se cuvin, eliminîndu-se, totodată, formele și metodele complicate de calcul al impozitelor". Noile legi împlinesc un act de justiție socială. Ele stabilesc o anumită contribuție pe care urmează să o plătească persoanele fără copii. Și este drept și este echitabil așa. Pentru că, în fond, formarea și pregătirea tinerei generații este o problemă fundamentală a unui popor. De felul în care se realizează ea depinde gradul de civilizație al cetățenilor de mîine, pe umerii cărora se transferă răspunderile pentru destinul viitor al patriei. Trebuie să contribuim cu toții la emanciparea generațiilor care vin după noi și vor rămîne după noi să gospodărească bogățiile naționale, să ridice țara pe noi trepte de dezvoltare. Un principiu socialist, prin toți pentru toți, capătă acum noi valențe.

Perioada actuală se caracterizează printr-o dezvoltare în ritmuri înalte a producției materiale, în concordanță cu imperativele progresului tehnic, prin promovarea largă a principiilor conducerii și organizării științifice a producției și a muncii. Eforturile trebuie să fie totdeauna încununate de succes, să asigure dezvoltarea economică și socială a țării, să se constituie într-o valoroasă moștenire de bunuri materiale pentru generațiile viitoare. Prevederile din **Legea privind rolul și atribuțiile maistrului în producție, Legea calității produselor și serviciilor** și **Legea privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor,** acționează în domenii diferite ale economiei naționale, dar ele vizează, am putea spune, un singur scop: acela al calității muncii, al calității eforturilor pe care poporul le depune în balanța propășirii patriei. Experiența a dovedit cu prisosință contribuția de seamă pe care puternicul detașament al maiștrilor o aduce la organizarea producției și a muncii, la realizarea și depășirea sarcinilor stabilite în domeniul economic. Dar aportul maistrului trebuie să se ridice în viitor la un nivel și mai înalt, și mai ales sub aspect calitativ. Actuala lege creează condițiile necesare pentru ca maistrul să-și poată consacra efectiv întreaga capacitate tehnică și organizatorică conducerii și organizării procesului de producție, să-și sporească aportul la utilizarea cu înaltă eficiență a mijloacelor tehnice, materiale și umane.

Prin prevederile lor, Legea calității produselor și serviciilor și Legea privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor răspund cerințelor esențiale impuse de realizarea politicii partidului în aceste domenii. Legiferarea unitară a obligațiilor ministerelor și întreprinderilor, a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor, de la proiectarea pînă la desfacerea produselor, asigură cadrul instituțional exercitării cu exigență și fermitate, în toate fazele procesului economic, a răspunderilor pentru întărirea ordinii și disciplinei în producție, în scopul creșterii necontenite a performanțelor tehnice ale produselor industriei noastre socialiste. Legea privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor, al cărei proiect a fost elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, devine primul act normativ de acest fel elaborat în țara noastră. „Se introduc astfel, se subliniază în expunerea la proiect, la nivel de lege, ordinea și disciplina în activitatea de construcții, sector de o mare importanță nu numai din punct de vedere al valorilor foarte mari pe care statul le alocă, ci și pentru faptul că în aceste construcții trăiesc și muncesc oameni, spre a căror bunăstare este îndreptată întreaga politică a partidului".

O importanță deosebită în impulsionarea producției are **Legea privind impozitul agricol,** adoptată în cadrul aceleiași sesiuni. Prevederile noii legi, instituind obligația unui impozit în sumă fixă la unitate de suprafață, diferențiat pe grade de fertilitate și utilizări, reprezintă, în raport cu practica anterioară a stabilirii impozitului în funcție de venituri, un puternic stimulent în creșterea producției agricole la hectar, în utilizarea cu randament sporit a fiecărei suprafețe de teren, avînd, așadar, efecte pozitive în sporirea veniturilor țărănimii ca și a economiei în general.

Măsurile stabilite în aceste zile de plenara Comitetului Central, legile cu un conținut atît de complex adoptate de Marea Adunare Națională reflectă pregnant spiritul creator, analitic, profund științific ce caracterizează întreaga politică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism. „Ele exprimă, totodată, afirma unul dintre deputați, acea permanentă, necesară și neobosită activitate a conducerii partidului de a pune în acord deplin legile țării cu realitățile, cerințele și obiectivele fiecărei etape de dezvoltare socială". Aflîndu-se la baza întregii dezvoltări a societății, a propulsării României printre țările avansate ale lumii, munca neobosită, efortul susținut al poporului de a-și îmbunătăți necontenit viața sînt ridicate la rang de mare cinste, sînt prețuite cum niciodată n-au fost în istoria acestui neam. Mărturie stau și noile prevederi ale Decretului privind distincțiile de stat în Republica Socialistă România și ale Decretului prezidențial privind conferirea de distincții ale Republicii Socialiste România și a Diplomei de onoare unor organizații județene de partid, consilii populare județene, unități economice și institute de cercetare și proiectare. Este dovada onoarei supreme care i se aduce muncii în societatea noastră, singura cale, unicul mijloc de progres, de dezvoltare a oricărei societăți. Solemnitatea de vineri, 1 iulie, de la palatul Marii Adunări Naționale a demonstrat cu prisosință acest fapt. Secretarul general al Partidului Comunist Român și președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a înmînat distincții și diplome de onoare unor organizații județene de partid, consilii populare județene, unități economice și institute de cercetare și proiectare pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1976 în îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială și a angajamentelor asumate, pentru ocuparea locurilor I, II și III în întrecerea dintre organizațiile județene de partid în industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și circulația mărfurilor și pentru contribuția adusă la dezvoltarea economiei în ansamblu.

Cei distinși au dat glos sentimentelor de înaltă recunoștință și angajare pe care le nutresc față de conducerea partidului și statului, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal.

Distincțiile acordate constituie, desigur, un puternic element mobilizator, însuflețesc colectivele de oameni la îndeplinirea și depășirea sarcinilor.

Aceste decrete evidențiază pregnant încă o dată prețuirea și aleasa cinstire de care se bucură munca în România.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

DIN PARTEA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, A CONSILIULUI DE STAT, A CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România anunță cu profundă durere încetarea din viață, în seara zilei de 4 iulie, după o lungă și grea suferință, a tovarășei Alexandra Ceaușescu, mama secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Tovarășa Alexandra Ceaușescu s-a născut în comuna Scornicești, județul Olt, în septembrie 1889, într-o familie de țărani săraci. Cunoscînd lipsuri și suferințe, Alexandra Ceaușescu înfruntă cu dîrzenie și demnitate, în anii regimului burghezo-moșieresc, încercările vieții, muncind din greu, alături de soțul său, Andruța Ceaușescu, pentru existența familiei, a celor zece copii pe care îi crește și îi educă cu dragoste și dăruire.

Alexandra Ceaușescu înfruntă cu curaj și neînfricare presiunile aparatului represiv al regimului burghezo-moșieresc pentru activitatea revoluționară a fiului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nutrind încrederea în cauza dreaptă a celor mulți și obidiți. A fost un exemplu de mamă care și-a închinat întreaga energie formării copiilor săi în cultul cinstei și adevărului, al omeniei și dragostei fierbinți față de muncă, față de țara și poporul în mijlocul căruia s-au născut. Națiunea noastră îi datorează Alexandrei Ceaușescu recunoștință pentru marele bărbat de stat căruia i-a dat viață, și care conduce astăzi cu înaltă competență, devotament și abnegație, destinele poporului.

În anii de după 23 August 1944, Alexandra Ceaușescu a luat parte activă la acțiunea de înfăptuire a reformei agrare inițiată și condusă de partid, la activitatea de unire a țăranilor muncitori din comună în cooperativa agricolă, în cadrul căreia a muncit cu hărnicie, alături de consătenii săi, atît timp cît puterile și vîrsta i-au permis. Totodată, a activat cu pasiune în rîndul organizației de femei pe care le-a mobilizat, prin exemplul faptei și vieții, al cuvîntului ei cald, la numeroase acțiuni sociale și de gospodărire a comunei.

Întreaga sa muncă și viață s-a bucurat de stima și prețuirea consătenilor, a reprezentat o pildă vie de înaltă etică și înțelepciune populară. A fost distinsă cu titlul de „Mamă Eroină".

Încetarea din viață a tovarășei Alexandra Ceaușescu este o grea pierdere pentru familie și prieteni, pentru toți cei care au cunoscut-o.

Funeraliile vor avea loc joi, 7 iulie a.c., în comuna Scornicești, județul Olt.

Telegrama Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R. adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu

DRAGĂ TOVARĂȘE CEAUȘESCU,

Aflînd, cu profundă durere, vestea încetării din viață a mamei dumneavoastră, Alexandra Ceaușescu, care a fost, de-a lungul întregii sale existențe, un exemplu de muncă plină de dăruire și demnitate, de totală consacrare familiei sale și obștei în mijlocul căreia a trăit, vă exprimăm, scumpe tovarășe Nicolae Ceaușescu, cele mai sincere și adînci sentimente de compasiune.

În aceste momente de grea încercare, sîntem cu tot sufletul alături de dumneavoastră, de întreaga familie îndoliată.

COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

LUPTA CU INERȚIA

Aerul vital al criticii

Spiritul critic revoluționar este o condiție **sine qua non** a progresului în orice domeniu de activitate și cu atît mai mult în acela al relațiilor dintre oameni și al perfecționării continue a ființei umane. În absența lui **aparența** se poate substitui **esenței, nonvaloarea valorii,** iar **rutina** se confundă cu **experiența, moda** cu **inovația** și **aranjamentele** neprincipiale cu **principiile.** Nu mă gîndesc, desigur, la criticismul didactic, arțăgos și sîcîitor, ci la acel tonic și înnoitor spirit critic revoluționar, intransigent și consecvent, care oricît de energic s-ar manifesta cu loviturile lui de daltă, nu rănește ființa umană, ci o modelează și o sculptează, îi dă armonia și măreția echilibrului clasic. El e permanent constructiv și nu destructiv. Chiar cînd neagă, fiindcă uneori e necesară și o asemenea operațiune, el nu întreprinde acest act în sine, ci în scopul reconstrucției morale, al repunerii proceselor devenirii pe făgașul lor firesc, didactic. De aceea, spiritul critic revoluționar presupune un umanism activ, o cunoaștere temeinică a oamenilor și a fenomenelor sociale, o răspundere matură, exigentă față de noi și față de alții, o mare claritate a idealurilor politice, etice și sociale. El presupune o pregătire profesională solidă, o obiectivitate desăvîrșită și un neștirbit curaj militant, care să nu-și oprească niciodată intransigența și exigența la nefericitul acar Păun din pilda arhicunoscută și cu o atît de mare audiență populară· Dacă numai cine nu muncește nu greșește și dacă toți cei ce muncesc sînt, cel puțin virtual, supuși greșelii, atunci e limpede că nimeni nu poate fi **tabu** în fața criticii drepte, cinstite și revoluționare.

Unii cred, de pildă, că anumite merite trecute, un anume talent sau o bună pregătire de specialitate îi absolvă de orice observație critică, chiar în împrejurările în care comit o evidentă greșeală. Alții se confundă într-atît cu funcția încît dacă se face o observație ripostează de îndată că a fost criticată instituția, organizația sau ministerul din care fac parte. Sîntem adeseori ispitiți să credem că spiritul critic revoluționar, critica și autocritica sînt foarte bune la alții, dar că la noi nu e cazul pentru că producția merge, oamenii își văd, de bine de rău, de treabă, nu sînt abateri grave și-atunci de ce să ne punem cenușă în cap sau să supărăm pe X și pe Y cînd știm bine că „o mînă spală pe alta" și că „dacă tăceai filosof rămîneai". E fals. E aci înțelepciunea unei lumi apuse, a unei lumi a resemnării oarbe și-a obedienței triste, strivitoare a demnității și personalității umane. Azi trăim alte vremuri, cu alte idealuri etice, fiecare fiind chemat să-și spună cuvîntul autorizat în cadrul unei largi și autentice democrații. În acest climat de înflorire a personalității umane, de răspundere a fiecăruia pentru toți și a tuturor pentru fiecare, sîntem datori să cultivăm spiritul critic revoluționar, să-l implicăm organic în întreaga noastră activitate, fiindu-ne vital ca aerul.

ION DODU BĂLAN ■

Un om obișnuit în lucrurile sale obișnuite

În clipa în care mi s-a spus că maistrul Iosif Dicher, șeful atelierului 1—3, secția carbid, Combinatul chimic din Tîrnăveni, este una dintre personalitățile orășelului de pe malurile Tîrnavei Mici, m-am gîndit că viața acestui om ar putea fi, chiar și în linii mari, o suită de întîmplări, una mai grozavă decît cealaltă, întîmplări care, fără îndoială, i-au asigurat celebritatea de care se bucură la ora actuală printre concetățenii săi.

Numai că maistrul Iosif Dicher, înalt, blond, bine legat, apropiindu-se cam de 45 de ani, mă privea zîmbind prin lentilele unor ochelari simpli, fără ramă, chiar inestetici, din punctul meu de vedere, și susținea sus și tare că viața sa nu cuprinde nici o întîmplare mai deosebită.

— Pînă una alta, mi-a spus, mai ales că n-ați fost niciodată pe la noi, ce-ar fi să mergeți cu mine pe platformă, lîngă cuptoare. Nu de alta, dar foarte rar s-a scris și despre noi. Eu cel puțin nu-mi aduc aminte să fi venit cineva și să fi scris exact ceea ce vede. Avem trei cuptoare, două construite în 1918, mai merg și astăzi și încă destul de bine, doar cu o productivitate ceva mai mare nu le putem obișnui. Celălalt a fost construit în 1954, chiar pe cînd veneam eu aici, ca proaspăt absolvent al școlii medii tehnice de chimie din Tîrnăveni. Cuptorul acesta, respectînd adevărul, a fost adaptat pentru a produce carbid. Menirea sa inițială a fost aceea de a produce feroaliaje. Am și produs fero-crom și fero-mangan, dar în cantități foarte mici și mai mult ca o probă. Despre feroaliajele astea vom vorbi mai tîrziu. Ar mai trebui să știți că secția de carbid a combinatului nostru se compune din trei ateliere. Atelierul 1—3, adică al nostru, atelierul 4—6, cu trei cuptoare ultramoderne și de mare capacitate, un cuptor de-al lor produce cam cît toate cele trei cuptoare ale noastre. Al treilea atelier al secției este cel de pregătire a șarjelor, a materiei prime, adică a varului și a cărbunelui care, cu ajutorul electrozilor, se topesc în vatra cuptoarelor. Mă pot lăuda că șeful acestui atelier de pregătire este fratele meu, inginerul Valer Dicher· Poate vă interesează cum mă înțeleg cu el. Bine. Uneori, deși frați, el este mai mic decît mine, ca ani, mai avem discuții privind punctualitatea și calitatea materialului pregătit, dar asta se întîmplă foarte rar.

Maistrul Iosif Dicher vorbea, vorbea, eu transpirasem, ca să zic așa, din temelie, iar el mi-a spus cu un zîmbet larg că, după toate aparențele, aș fi numai bun ca să lucrez la cuptoarele lor.

— Știți, a continuat el, cam pînă la cîte grade urcă mercurul în termometru, aici, la 20 de pași de cuptor ? Pînă la 60 de grade. Dacă ne sprijinim de balustrada asta, frige, nu alta. Ca să poți munci la noi trebuie să ai două calități : să fii om în putere, că se cere să tragi tare la rangă, la împinsul cărbunelui și al varului sub electrod, sau la știc, la desfăcutul rinei, iar a doua calitate, obligatorie, este aceea de a transpira. Dacă nu transpiri, medicul nu-și dă avizul să lucrezi aici. Un om de-al nostru bea, în timpul celor 6 ore de muncă, aproape 6 litri de apă minerală. Avem, și un necaz, destul de mare. Hainele ignifugante nu-s prea rezistente, adică se rup extraordinar de repede, parcă sînt făcute din hîrtie. După două-trei săptămîni de lucru, se rup. Și nu numai că se rup, dar sînt și foarte scumpe. Opt sute de lei costă un costum de haine ignifugante !

Aveam să asist, peste o oră, la șarja de carbid a cuptorului numărul 3. Maistrul de tură Leon Solomon, un fel de luptător la categoria supergrea, s-a apropiat de noi și l-a anunțat pe șeful său, adică pe Iosif Dicher, că totul e gata. Cu ajutorul mașinii de încărcat, foarte asemănătoare cu instalația pe care o folosesc furnaliștii și oțelarii cînd dau drumul la șarje, doi muncitori fulgerau șticul cuptorului. Trebuia creat un orificiu prin care carbidul, în stare lichidă și incandescentă, avea să curgă în formele de dinainte pregătite. Sigur că da, operația aceasta se repetă în fiecare zi, are loc la toate cele trei cuptoare, dar oamenii stăteau cu ochii ațintiți spre cei doi încărcători care mînuiau cu dexteritate arcul voltaic al mașinii de încărcat.

„De 23 de ani fac unul și același lucru. Carbid. Altceva în viața noastră nu mai există, decît carbid· Ei bine, este extraordinar un anume fapt. Acela că eu și prietenii mei, foști colegi de școală sau prieteni de copilărie, cum sînt Leon Solomon, Aurel Chinciușan, Aurel Nistor, Laslo Gheorghe și Teodor Cosma, actualii mei maiștri de tură, vom abandona carbidul. De ce ? Pentru că, mai întîi și-ntîi, marele nostru beneficiar, Combinatul chimic din Craiova, își propune să-și rezolve singur, pe baza altor rețete, un înlocuitor al carbidului. Mai ieftin și mai bine. Asta nu înseamnă că la Tîrnăveni nu se va mai produce carbid. Produsul acesta rămîne o specialitate exclusivă a atelierului 4—6, cel cu cuptoare moderne și de mare productivitate. Noi vom trece pe feroaliaje. Munca este cam aceeași. Mulți dintre oamenii noștri au plecat la Tulcea, la noua întreprindere de feroaliaje care s-a dat în funcție anul trecut acolo. De ce nu am plecat și eu ? Păi nu v-am spus că în viața mea nu s-au întîmplat prea multe lucruri ?! Nu m-am gîndit niciodată să-mi schimb meseria, sau să plec la altă întreprindere din oraș, ba chiar la altă secție din combinat, necum din Tîrnăveni ?! Să mă întorc însă la feroaliaje. Problema ne preocupă în cel mai înalt grad. Vă dați seama, începînd de la anul trebuie să punem la punct o nouă producție !"

Maistrul Iosif Dicher se gîndește, probabil la viitoarele șarje de feroaliaje

Dintr-o modestie pe care nu ține neapărat să o puncteze, maistrul Iosif Dicher nu mi-a confirmat ceea ce eu știam încă înainte de a-l întîlni, adică faptul că toți oamenii atelierului își pun multe speranțe în căutările maistrului lor care se despărțea greu de carbid. Altfel spus, Iosif Dicher știa destul de bine că pe umerii lui, ca șef al atelierului, apasă mai întîi și-ntîi această trecere de la carbid la feroaliaje.

„Îmi pare rău de carbid. La un moment dat chiar m-am gîndit să plec la atelierul 4—6. De ce să fac eu feroaliaje ? Dar oamenii atelierului nostru ce vor face, m-am întrebat. Și cînd mi-am pus întrebarea asta, am știut că nu e decît un răspuns. Vor face feroaliaje împreună cu mine și cu maiștrii mei de tură. Pentru treaba asta, la cuptorul numărul 3 nu sînt prea multe probleme, îl vom readapta, dar la cele două cuptorașe, vechi și bătrîne de cînd lumea, vom îmbătrîni, cred, și noi, tot modificîndu-le".

Ajunși în biroul său am băut pe nerăsuflate o sticlă de apă minerală și l-am rugat totuși să-mi relateze, chiar și pe scurt, cîteva întîmplări mai deosebite din viața sa.

„Totul nu este decît o linie dreaptă, absolut dreaptă· Nu m-am gîndit niciodat la treaba asta și, drept să spun, mă mir și eu cît de puține lucruri mi s-au întîmplat în cei aproape 23 de ani de cînd tot fac carbid. Și să nu credeți că mă refer numai la munca noastră, că nu s-a întîmplat nimic deosebit. Mă refer chiar și la viața mea personală. Nimic de consemnat. Sigur că da, e adevărat că în acești ani eu sau oamenii mei puteam fi eroii unor intervenții formidabile, de ultimă oră, mă gîndesc, de pildă, la o avarie a unuia din cele trei cuptoare ale noastre, dar eu spun că e mult mai bine că nu am avut astfel de prilejuri. Decît o astfel de intervenție care ar fi avut, desigur, spectaculosul ei, care ar fi inclus și o noțiune mai romantică despre eroism, eu spun că mai extraordinar e faptul că noi ne-am îngrijit ca treaba să meargă bine, zi de zi, ceas de ceas. Sigur că da, asta presupune să-ți cunoști pe deplin meseria, de la a la z, dar mai presupune și existența unui colectiv închegat. Extraordinar ar fi faptul, zic eu, că am reușit de-a lungul timpului să avem un astfel de colectiv. De peste 10 ani de zile la noi nu s-a desfăcut nici un contract de muncă, deși munca, după cum spuneam și după cum cred că ați și văzut, nu este deloc ușoară. Și dacă nu am fi uniți, indiferent de funcție, că ești șef de atelier, maistru de tură, șef de echipă, dozator, scurgător, alimentator sau tablotar, sau dacă lucrezi la întreținere, la urma urmelor aceeași căldură o înghițim cu toții, dacă nu am fi uniți, spuneam, greul ar fi și mai greu.

VICTOR NIȚĂ ■

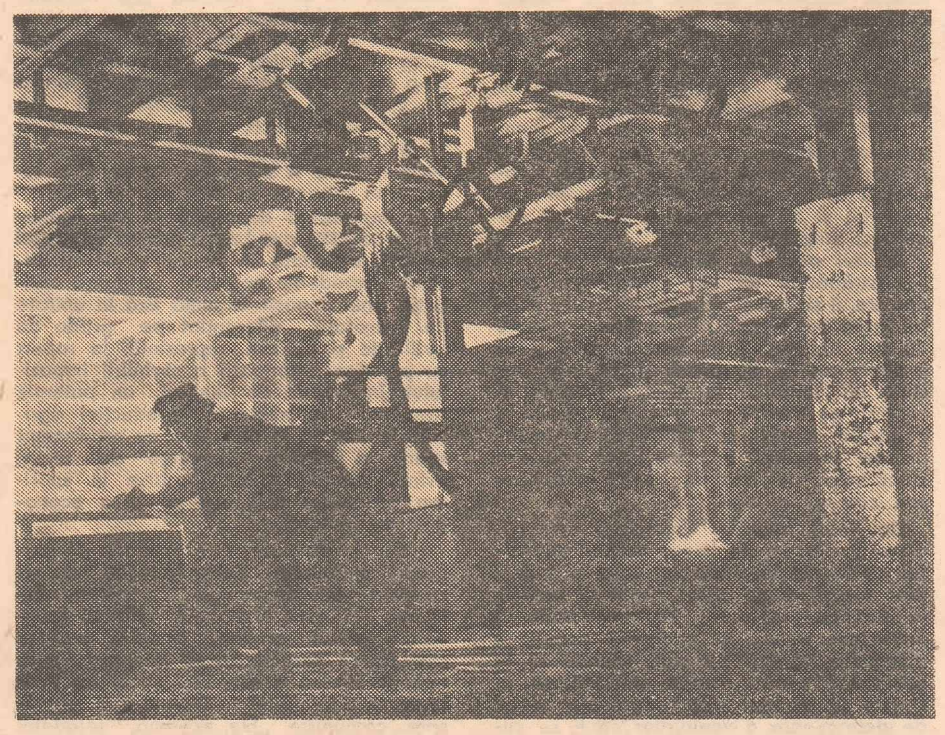

Sub vatra cuptorului nr. 3, cu cîteva clipe înaintea unei noi șarje de carbid

Un adevăr al democrației muncitorești încetățenit la Întreprinderea de vagoane din Arad:

„Este întreprinderea noastră și răspundem pentru rezultatele ei"

N-am putut lua parte la ședința Consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea de vagoane Arad, din 19 mai 1977. Am beneficiat însă de o relatare a dezbaterilor și mărturisesc că aveam senzația parcurgerii unui scenariu. Un dialog viu, pasionat, al ideilor. Pînă și formulările prea tehniciste depășeau o anume monotonie, într-un fel inerentă pentru un mai puțin avizat. Pentru că se integrau într-un context concret, al faptelor, la care fiecare participa în adevăratul sens al cuvîntului. Pe scurt, nu se bătea apa în piuă. Oamenii n-aveau timp de pierdut. Veniseră să rezolve ceea ce își propuseseră. Redau cîteva crîmpeie, notate absolut la întîmplare. Traian Berbecas : „Din materialele prezentate reies numeroase realizări de plan. Este un lucru bun, înseamnă că n-am muncit degeaba. Dar observăm în același timp o tendință de majorare a cheltuielilor de producție. Și nu asta urmărim, pentru că o facem pe banii noștri, ai întreprinderii. Dacă s-ar rezolva anumite probleme, s-ar îmbunătăți situația. De pildă, în secția noastră sculele de la ștanțe nu sînt de bună calitate, se renunță la ele și se taie cu autogenul, iar de aici o productivitate scăzută." Vasile Tal : „Știm cu toții că, în privința rebuturilor, la turnătorie, nu stăm deloc pe roze. Calificăm oamenii la locul de muncă, dar trebuie s-o facem cu mai multă responsabilitate și, aș zice, trebuie să găsim și o metodă mai bună. Pentru că aici lucrăm mult cu forme întărite cu bioxid de carbon, dar meserie nu se poate învăța ca lumea decît la formarea clasică." Ana Pituț : „La una dintre comenzile pentru vagoane-platformă am ajuns la vagonul 80 și la anumite repere au apărut cîte patru cote. Așa nu mai putem continua. Propun ca și institutul de cercetări să fie încărcat cu cheltuielile generate de ei. Așa este etic, deși mai bine ar fi să dea mai repede cotele reale."

★

Vasile Tal este un tînăr de 28 de ani, de prin părțile Bihorului, mai exact din comuna Pocola. La „vagoane" a venit de cinci ani și azi se numără printre cei mai buni turnători-formatori ai întreprinderii. „Meseria asta de turnător, ne mărturisește el, este o meserie grea. Nu lucrează oricine. Îți trebuie putere, forță, dar și suflet. Avem o hală nouă, încă se mai lucrează la ea. Am pus cu toții mîna alături de constructor ca s-o terminăm mai repede. În timpul acesta am dat și producție, am depășit planul chiar dacă un timp au lipsit doi pereți și intra frigul. În plus am contribuit și la demolări creînd front de lucru constructorilor, apoi lăcătușii noștri au montat utilajele. Deci ne cunoaștem hala de la prima cărămidă pînă la ultimul utilaj. Cum să vă spun, este ca și cînd ți-ai fi construit o casă singur. Îți aparține, o îndrăgești, te legi cu sufletul de ea. Nu-mi este deci indiferent dacă acum, în condiții mult mai bune, dăm o producție egală sau mai bună. De cîte ori vorbesc în consiliu, vorbesc ca unul care își iubește casa. La adunările oamenilor muncii pe secție, colegii mei discută și propun nu pentru că este ședință și există și o rubrică de discuții, ci pentru că își iubesc munca și fabrica, pentru că sînt interesați ca lucrurile să meargă mai bine. Deoarece știu sigur că propunerile lor, dacă sînt bune, vor fi materializate. Este un bun cîștigat acest climat de încredere. Cînd m-au propus reprezentant al lor, unul mi-a spus că mă alege convins fiind că este ales chiar el. Adică, vroia să spună că are încredere în mine ca în el însuși. Este întreprinderea noastră și răspundem pentru rezultatele ei. Asta înțeleg eu prin consiliu ca formă de conducere colectivă și democratică. Știm care sînt necesitățile economiei în domeniul nostru, ne cunoaștem sarcinile. Nu este atunci firesc să dezbatem împreună, să gîndim toți ce avem de făcut, să găsim calea cea mai bună ? Nu merg mereu treburile strună. Dar cine să ni le rezolve ? Să vină directorul ? O face, stă mereu printre noi, dar responsabilitatea este a noastră, a tuturora. Uitați, am ridicat recent problema unui utilaj care ne-a costat bani grei, pentru că l-am adus din străinătate și nu funcționează. Dacă mașina asta de împușcat miezuri ar funcționa, ar înlocui munca a patru oameni pe care i-am folosi în altă parte. Sînt convins că totul se va rezolva în scurtă vreme așa cum s-au rezolvat și alte probleme. Firește, eu vin cu propuneri sau necazuri privind secția noastră. E normal. Dar în consiliu eu le aud și pe ale altuia. Ca să înțeleg ce vrea cel din altă secție, trebuie să mă documentez. Bineînțeles, nu ca să mă specializez, ci doar ca să pot participa la luarea deciziei. Altfel, fiecare rămîne cu grădina lui și nu rezolvăm nimic."

Ana Pituț este arădeancă, între altele și artistă amatoare, de douăzeci de ani lucrează în întreprindere. Acum lucrează ca sudoriță, pentru că așa o cer necesitățile secției. „N-ajunge să mă ridic în ședință, ne explică ea, și să spun că ne lipsesc sudorii, dacă eu, care cunosc meseria mea, n-o fac atunci cînd e nevoie. Sînt în consiliu de doi ani. N-aș spune că toate merg foarte bine. Dar dacă noi o conducem înseamnă că n-o facem întotdeauna bine. Și atunci învățăm chiar dacă se spune, și de fapt așa și este, că reprezentanții în C.O.M. sînt dintre cei mai buni din secții. Important este însă că eu Pituț sau altul din altă secție putem să ne ridicăm și să spunem deschis cum merge munca. Să venim cu propuneri, nu de dragul de a vorbi, ci pentru a îndrepta o situație sau pentru a realiza ceva nou. Dacă oamenii m-au propus, așteaptă de la mine fapte și nu o simplă figurație. Democrație nu înseamnă ca eu, lăcătuș în secția de pregătire I, să stau în fiecare lună la o ședință în fața directorului, el să vorbească și eu să ridic mîna în semn de aprobare. Dealtfel însuși directorul așteaptă de la mine și de la ceilalți să participăm. Adică să am spirit de inițiativă, dar și de răspundere, să vin cu rezolvări concrete pentru problemele secției mele."

„Ca un astfel de organism de conducere colectivă, **consiliu al înțelepților,** să fie eficient — ne spune Traian Berbecaș, lăcătuș la secția de confecționat repere — este nevoie ca într-adevăr oamenii să gîndească. Deci niște oameni bine pregătiți profesional și politic. Ideile trebuie să circule. Propunerile înregistrate în adunările generale pe secții sînt sintetizate și care sînt bune se înfăptuiesc. De pildă, la noi în secție s-a constatat că productivitatea s-ar putea mări. Crește productivitatea la noi, crește și în altă secție, cîștigă întreprinderea și ne îndeplinim una dintre sarcinile de bază. Deci, ca să continui exemplul. La presele de mare tonaj și la foarfeci se lucra manual. Acum cînd fabrica este în curs de modernizare. Cum modernizarea trebuie să înceapă dinăuntru, pentru că nu putem aștepta s-o facă alții, am propus ca autoutilarea să realizeze niște mese cu role mecanizate. Am propus în consiliu. Le-au realizat, au construit și macarale tip **demag** și rezultatele s-au văzut. Productivitatea în primele cinci luni ale anului a crescut. Așa sîntem eficace, prin faptele noastre, prin felul cum ne gîndim munca și cum ne orientăm în funcție de sarcini. Dacă totul ar rămîne pe hîrtie, ar însemna că am pierdut timpul într-o adunare generală sau într-o ședință a Consiliului oamenilor muncii.

★

Întreprinderea de vagoane din Arad, fapt cunoscut, este principala unitate cu acest profil care asigură materialul rulant pentru căile noastre ferate, exportînd în același timp vagoane de călători și de marfă în numeroase țări ale lumii. Aici istoria își dă mîna cu prezentul, cu noul, cei 85 de ani de existență ai întreprinderii fiind o bună bază a succeselor de azi.

„Succesele însă nu ne pot împiedica să observăm că putem realiza mai mult, ne declara Aurel Petcu, președinte al comitetului sindical pe întreprindere, unul dintre oamenii crescuți și formați în citadela vagoanelor de pe malurile Mureșului. Realizăm produse noi, dar trebuie să fim mai atenți cu formarea oamenilor noștri. Trebuie să-i sensibilizăm pe toți, să-i facem să participe la viața fabricii, să creăm o adevărată emulație în rîndurile constructorilor noștri. Să trezim unele conștiințe. Acesta este rolul organizațiilor noastre de partid, de sindicat, de U.T.C." Una dintre problemele cheie ale colectivului arădean, problemă ce-și așteaptă rezolvarea, după cum reiese din luările de cuvînt la adunările generale ale oamenilor muncii, și în C.O.M., este cea a disciplinei tehnologice".

Secretarul comitetului de partid al Întreprinderii de vagoane Arad, Mitrică Fuiorea, este de douăzeci de ani „vagonetar" aici unde au muncit și tatăl și bunicul său. Arădean de fel, își iubește și orașul și fabrica și stînd de vorbă cu el înțelegi mai bine în ce constă forța acestui colectiv. „Ca să cîștigi o bătălie, ne spune el, trebuie să ai un detașament unit. Constructorii noștri de vagoane sînt în majoritatea lor crescuți aici. Își iubesc fabrica, își cunosc sarcinile și în marea bătălie pe care o dăm pentru realizarea angajamentelor pun toți nu numai umărul, dar și mintea. O industrie modernă înseamnă în primul rînd valorificarea inteligenței oamenilor care o făuresc. Asta este sarcina comuniștilor noștri : să-i mobilizeze pe toți ceilalți. O experiență bună, încetățenită aici, la noi, sînt ședințele comune ale comitetului de partid și C.O.M. Ne analizăm împreună lipsurile, vedem ce avem de făcut, intervenim atunci cînd e nevoie. În urma vizitei secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sarcina principală a colectivului nostru de muncitori, tehnicieni și ingineri constă în modernizarea producției de vagoane. Am înțeles că este vorba de modernizarea halelor, utilajelor, a tehnologiilor, dar și a stilului nostru de muncă. Astfel că toți cei peste zece mii de angajați ai fabricii au înțeles că de la fiecare se așteaptă mai mult, că fiecare este responsabil de rezultatele muncii lui. Și din acest dialog continuu, din schimbul real de opinii al tuturora, este imposibil să nu reușim mai mult".

RĂZVAN BĂRBULESCU

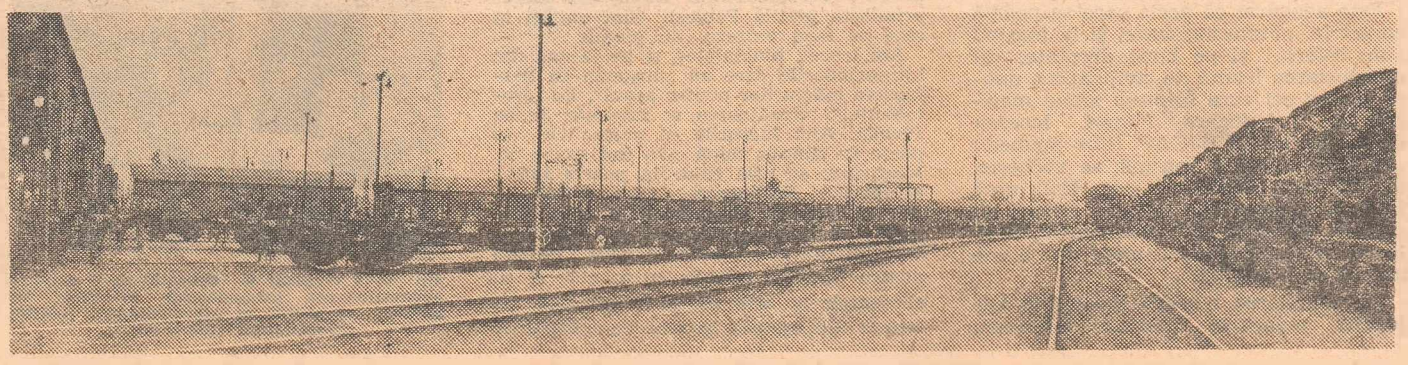

Greutatea cuvîntului

(Urmare din pagina 1)

punea în discuție însăși existența stării de lucruri în ființă și cerea schimbarea orînduirii sociale, pentru ca masca „libertății presei" să fie aruncată, iar asupra „cuvîntului ce exprimă adevărul", rostit de presa comunistă, să cadă ghilotina cenzurii celei mai crunte, iar peste condeierii comuniști, gratiile închisorilor. Experiența noastră într-ale „libertății presei" pe vremea lui Pristanda, cu a lui „curat Constituție", ne face mai puțin naivi la pretențiile democrațiilor occidentale, dintre care nu alta decît aceea străjuită de femeia cu făclia a inventat tipul McCarthy și „vînătoarea de vrăjitoare" în secolul XX!

În fața acestor pretenții la o libertate absolută a cuvîntului, care nu există, societatea socialistă românească proclamă deschis principiul **responsabilității cuvîntului.** „Eu voi da samă de ale mele, cîte scriu" este o maximă uluitoare, care a răsunat prima dată pe românește : în gura bătrînului Miron Costin. Cine nu ia condeiul, sau cine nu deschide gura avînd în minte aceste cuvinte, iese dintr-o gravă și încercată tradiție, verificată de-a lungul mileniilor, cînd fiecare cuvînt și fiecare gest al acestui încercat popor i-a fost pîndit, răstălmăcit, întors pe toate fețele, spre a-i fi împlîntat ca un pumnal. Noi știm, de veacuri, a-i da cuvîntului puterea de basm de care vorbea Vlahuță, dar tot doi români au adus în literatura universală satira și analiza patologiei limbajului în societatea burgheză, unde, în loc de oameni cu conștiința lui Miron Costin, avem adesea pe Caţavencu și Rică Venturiano.

Înseamnă responsabilitatea o limitare ? Evident că da. Dar limitare înseamnă și pentru rîu malurile care-l împiedică să fie mlaștină, sau pentru hidrocentrală barajul care înmiește forța apei ! Răspunderea cuvîntului scris înseamnă învestirea lui cu o demnitate supremă, înseamnă așezarea fiecărui om în fața propriei conștiințe, în fiecare moment. Dacă scriitorul va cugeta fiecare cuvînt și fiecare idee cu conștiința că este privit în ochi de poporul căruia îi destinează scrisul său, el va roși ori de cîte ori se va simți înclinat să scrie altceva decît crede și simte ; și atunci multe episoade penibile din biografia unor oameni și multe sincope în traiectoria unor creatori vor fi evitate. Dacă, luînd în mînă o carte proastă a unui autor bine plasat, criticul va cîntări bine răspunderea sa în fața șirului de mari înaintași ai culturii române și în fața cititorului, atunci el nu va mai declara capodoperă un avorton, și nu va mai aduce o nobilă profesie la condiția de slugă de casă. Dacă, fiind invitat să arunce cu piatra în propriul popor și în propria țară, cutare geniastru confecționat de conjunctură și de găștile literare se va gîndi și că răspunde în fața societății, în loc să jubileze pentru gloria de „contestatar" și să rîdă disprețuitor de „conformiști" atunci va cumpăni probabil de două ori înainte de a-și împrumuta numele în chip de coadă de topor.

Cea mai mare răspundere revine, acum, prin recentele hotărîri, celor care sînt purtătorii acestei forțe uriașe, de creație. Adică înșiși creatorilor. Dar o răspundere tot atît de mare revine și celor ce sînt învestiți cu dreptul de a cîntări cuvîntul celui de alături. Cele mai nobile intenții pot deveni contrarul lor atunci cînd sînt folosite de suflete alterate. Desființînd — prima în lume — cenzura de stat, România socialistă nu vrea să transforme pe fiecare scriitor într-un cenzor al propriei creații, și cu atît mai puțin pe fiecare ins ce are a-și spune părerea și uneori a decide asupra acestei creații, într-un veninos și invidios cenzor „amator", mai puțin competent decît oamenii care au păzit, adesea cu o mare lărgime de spirit, cuvîntul nostru de capcanele erorilor involuntare.

De felul în care se va înțelege acest adevăr depinde tocmai înfăptuirea mărețului gînd al secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care ne-a redat — și nu de azi de ieri — dreptul de a fi nu cetățenii unui univers al cenzurii și pușcăriilor de masă, ci ai acelei țări în care, de milenii, fiecare s-a deprins a gîndi în felul amintit al lui Miron Costin : „Eu voi da sama de ale mele, cîte scriu".

Eu am întîrziat pentru că locuiesc la 500 metri distanță de autogara Filaret și dumneata vei întîrzia deoarece stai la o distanță de 90 de kilometri

Două imagini grăitoare pentru situațiile consemnate în reportajul de mai jos

Fotografii de EMANUEL TĂNJALĂ ■

Peste puțin timp va fi ora 6. Călătorii așteaptă răbdători cursa București-Oltenița-Călărași. Răbdători și mulți. Printre ei : Dinescu Nicolae de la IREB, Petriță Anghel de la „Autobuzul", Irimie Ioana, casnică, Iorgu Constantin, țăran cooperator. Dinescu Nicolae merge în interes de serviciu la Budești (comună pe traseu), Petriță Anghel este chemat la Oltenița la ora 8, iar ceilalți au și ei socotelile lor potrivit cărora s-au sculat de dimineața să prindă cursa și să călătorească bine și repede. Se face 6 și un sfert și mașina n-a tras la peron. Fiecare își dă cu presupusul, fiecare este îngrijorat. Întreb dispecerul de serviciu ce se întîmplă, dar nu-mi răspunde, probabil o condamnabilă obișnuință. La biroul de mișcare plutește o dulce atmosferă de luare a cafelei. Oricît vi s-ar părea de ciudat aici unde ne aflăm, respectiv la Autogara Filaret, se fumează Kent și se răspunde, atunci cînd se răspunde, din vîrful buzelor ca la un pension de maici. În sala de așteptare o inscripție te determină să crezi că la biroul de mișcare se află condica de sugestii și reclamații. O cer dar primesc un răspuns ferm și nepoliticos : „Reclamațiile le faci în scris și le trimiți la direcție". Ies și constat că iată este ora 6,30 și cursa București-Oltenița-Călărași nu numai că n-a plecat, dar nici măcar nu a tras la peron. Revin la biroul de mișcare și de această dată mă legitimez. Impiegatul de mișcare Tonceanu Victor (ni s-a părut politicos și competent pe toată perioada documentării noastre) ne spune că șoferul Neacșu Sava nu s-a prezentat la serviciu și aceasta explică neplecarea cursei. Ca-n cărți șoferul apare chiar acum și ne declară că i se întîmplă pentru prima dată așa ceva. Stă, după afirmațiile sale, la 500 de metri de autogară și culmea reproșează celor din birou : „Dacă ați văzut că n-am venit de ce n-ați trimis după mine ?" La 6,40 cursa pleacă, dar Nicolae Dinescu și Petriță Anghel vor întîrzia cu siguranță la locurile unde întreprinderile în care lucrează i-au trimis în interes de serviciu. Mașina pleacă murdară, nemăturată, prafuri de pe scaune atentează la curățenia hainelor.

Șeful de autogară, Hașcu Nicolae, ale cărui atribuții sînt, printre altele, controlarea fiecărei mașini înainte de a pleca în cursă, verificarea prezenței personalului la serviciu, constatarea modului cum lucrează impiegații și dispecerii, nu este de găsit. Apare după circa o oră spunîndu-ne că a fost la garaj. Dacă ar fi fost prezent s-ar fi putut lua următoarele măsuri legitime și desigur legale : înlocuirea șoferului absent cu altul, căci mașini și oameni de rezervă erau de ordinul zecilor ; oprirea plecării în cursă a curselor murdare ; sancționarea funcționarilor care au venit după program cu întîrzieri între 8 și 20 de minute. Măsurile nu s-au luat însă. Pînă la venirea dînsului iată, pe scurt, și alte constatări. Mașina 32-B-814, pe traseul București-Gostinari este de asemenea extrem de murdară deși pleacă la timp. Șoferul vinde bilete în mașină cu circa 20 de minute înainte de plecare, deși acest lucru este interzis. Mașina 33-B-3729, București-Valea Dragului, este, de asemenea, murdară, se vînd bilete deși diagrama n-a fost adusă și discuția cu cîțiva călători aduce în atenție și alte lucruri prea puțin plăcute : „Mașina întîrzie cu regularitate și odată cu ea și noi. Tovarășii de aici vor parcă să ne oblige să ne obișnuim cu amărăciunea" (Gane Mihalache, paznic). „Cursa aceasta, aduce, în majoritatea, muncitori la I.M.G.B., deci la venire face stație acolo. Dar mulți șoferi nu mai vin la Filaret, ci cu de la ei putere consideră I.M.G.B.-ul capăt de linie. Șoferul acestei mașini se numește Manole Marin, cel puțin așa se recomandă căci ecuson nu am văzut la nimeni în această autogară.

Pleacă în cursă și mașina cu numărul de înmatriculare 33-B-1977. Mașina este curată, călătorii au bilete de la casă. Șoferul autobuzului spune că el însuși a făcut curățenie deoarece „este obligația noastră". Iată deci că se poate și altfel.

Deși veche, clădirea autogării are o arhitectură temeinică și plăcută. Sala de așteptare este curată iar casele de bilete sînt în număr suficient. Casierițele vînd repede, se evită coada și plăcuțele puse la ghișee arată clar cum se numesc acestea. Este un alt aspect plăcut, semn indubitabil că buna organizare a muncii, corectitudinea și conștiinciozitatea conduc, în cazul de față, la asigurarea unui transport civilizat. Din păcate, însă, afară, pe peroane, este murdar, se vede clar că în ultimele 24 de ore nu s-a măturat. Difuzoarele prin care se anunță venirea și plecarea curselor sînt defecte, la biroul de informații nu este nimeni, iar la mesagerii de asemenea. Tuburile de neon sînt demult nesterse și nu ai nici măcar un ghișeu unde să servești o citronadă sau un pahar cu apă minerală. Ce să mai vorbim de ceai sau de o cafea, de un sandviș sau de o prăjitură ? Pe la ora 8,30 apare o timidă vînzătoare de înghețată. O întreb ce program are și de ce unitate de alimentație publică aparține. Iată, textual, ce ne răspunde vînzătoarea Chircă Ileana, femeie ce se apropie vizibil de 50 de ani : „Nu avem nici un fel de program. Am uitat unde lucrez, nu pot să-mi aduc aminte". Ce să mai comentăm ? La singurul ghișeu unde se vînd abonamente este o coadă exagerat de mare. Iată ce-mi spune Voicu Vasile, sudor la „Vulcan" : „Ieri (29 iunie n.a.) am stat la coadă la abonamente de la orele 14 pînă la 19,30. N-am reușit să fac nimic. Azi sînt venit de la 5,30 și pe la 9 sper că voi reuși". Lucruri asemănătoare, cu precizarea că ele se repetă de la lună la lună, ne-au spus Perjoiu Gheorghe de la Automecanica, Petru V. Gheorghe de la „Autobuzul".

Este adevărat că aceia care se poartă corect în incinta autobazei și în mașină s-au referit, și pe bună dreptate, la comportarea lipsită de civilizație a unora dintre cei care folosesc zilnic mașinile de la Autogara Filaret. Iocești Gheorghe de la UJCAP Ilfov spunea : „Se bea uneori în mașină, se vorbește, din această cauză indecent. Unii urcă în mașini coșuri de nuiele și saci și, culmea, le așază pe scaune nevrînd să le ridice atunci cînd sînt oameni cu bilete în regulă le solicită".

La solicitarea noastră sosește la autogară tovarășul inginer Brănescu Ulm, șef de secție la Autobaza 3 de care aparține Autogara Filaret. Împreună constatăm o parte din cele relatate, este și dînsul necăjit dar nu chiar surprins de lucrurile menționate. „Autogara Filaret, ne spune dînsul, deservește zilnic circa 250 000 oameni. Cifra este cred semnificativă. Grație sprijinului atent și permanent al statului avem o dotare corespunzătoare. Avem 180 de mașini zilnic în cursă și 26 de rezervă. Avem personal calificat și avem toate condițiile materiale pentru a ne desfășura activitatea corect și civilizat. Șeful de autobază Hașcu Nicolae era obligat ca începînd cu ora plecării primei curse să fie aici, să supravegheze și să decidă. Avem cazuri de indisciplină ale personalului împotriva cărora nu s-au luat, recunoaștem, măsuri ferme. Regulat, ca să dau un exemplu, șoferii Codreanu Soare și Bădărău Gheorghe întîrzie și nu se poartă corespunzător pe traseu. În ceea ce privește coada de la abonamente, vina nu ne aparține în exclusivitate. Întreprinderile mari, I.M.G.B., Danubiana, Automecanica, Fabrica de medicamente, Autobuzul, deși rugate insistent de noi, nu ne trimit tabele centralizate cu abonații, pentru a ușura operația distribuirii lor.

Discuțiile cu tovarășul inginer Brănescu Ulm și chiar cu șeful Autogării Filaret s-au desfășurat în spiritul unei sincerități ce trebuie apreciată. Există condiții la Filaret ca totul să decurgă normal, dar munca trebuie organizată, desfășurată cu pricepere și inițiativă. Controlul tehnic și permanent al oamenilor din subordinea tovarășului Hașcu Nicolae trebuie să constituie o dimensiune importantă a muncii sale. Căci, alertată de prezența noastră, echipa de curățenie a făcut autobaza lună în 15 minute. De asemenea, la intervenția șefului de autobază, cei recalcitranți la auzul cuvintelor „taxă pentru bagaj" au băgat mîna în buzunar și au achitat. Din aceleași motive s-a deschis casa pentru păstrarea bagajelor, iar la informații se dădeau chiar informații. Totul este ca aceste lucruri să devină un fapt de domeniul normalului și am avea motive, după cele discutate, să afirmăm că este posibil așa ceva. Și necesar, firește.

EUGEN SECELEANU ■

Comerțul — la locul de muncă

Precum se știe, multe întreprinderi din țară au luat inițiativa înființării unor magazine sau case de comenzi în incinta lor, pentru a veni astfel în sprijinul propriilor angajați. Nu este vorba, desigur, de a înlesni cuiva să-și tîrguiască motocicletă, pardesiu sau schiuri chiar la poarta fabricii unde lucrează ci de a crea oamenilor, gospodinelor îndeosebi posibilitatea să facă repede și fără multă bătaie de cap cumpărăturile zilnice. Discutăm, așadar, despre magazine **alimentare.** Cei de la întreprinderea „1 Mai" din Ploiești au auzit și ei de un asemenea mijloc simplu de economisire a timpului. Avel Tamaș, locțiitorul secretarului comitetului de partid pe întreprindere îmi spune, amintindu-și ca prin vis, că a existat și aici un asemenea magazin, cu foarte mulți ani în urmă, dar a fost desființat pentru că în el se vindeau și băuturi alcoolice. Recunoaște că mai simplu era să fie scoase băuturile și să fie păstrat magazinul pentru alimente, decît să se arunce — așa cum s-ar spune — apa din albie cu copil cu tot. Din ordinul cui a dispărut acel magazin nu mai știe. Aflu de la dînsul, în schimb, că necesitatea unei asemenea unități comerciale se impune și astăzi, dovadă chiar faptul că s-a discutat de mai multe ori, cu prilejul mai multor ședințe, despre înființarea unei „case de comenzi". Că s-a discutat dar nu s-a rezolvat nimic, e limpede. Motivul invocat a fost cel al lipsei de spațiu. Abia în cursul anului viitor, ni s-a spus, această problemă va fi soluționată, întrucît întreprinderea a primit importante fonduri pentru dezvoltare și, odată cu deschiderea șantierului, se are în vedere și construirea unei moderne case de comenzi, cu instalații frigorifice și, în general, cu o dotare pe măsura exigențelor marelui colectiv de la întreprinderea „1 Mai". Ideea e demnă de stimă, desigur, și ne vom bucura să consemnăm la timpul potrivit înfăptuirea ei.

— Este desigur o problemă a întreprinderii, de administrație și de bună gospodărire, îmi spunea Marin Constantinescu, director adjunct al Direcției comerciale județene. Fiindcă alte întreprinderi au deja asemenea case de comenzi : Întreprinderea textilă „Dorobanțul", Combinatul petrochimic Teleajen, Întreprinderea „Dero", Termocentrala Brazi sau Întreprinderea textilă Păulești. Sînt unități în care se face vînzare, nu glumă.

Am trecut, bineînțeles, și pe la una din întreprinderile care au „magazin cu desfacerea mărfurilor pentru acasă". La „Dorobanțul", vînzătoarea se numește Jeana Pivodă. Aici lucrurile se petrec cît se poate de simplu, după cum îmi spune ea. Magazinul se află chiar la poarta întreprinderii. Dimineața, muncitoarele — peste 70 la sută din personalul întreprinderii sînt femei — trec pe la magazin și lasă într-o cutie asemănătoare acelora pentru scrisori, biletele cu numele și cu alimentele pe care vor să le cumpere. La ieșirea din schimb își trec cumpărăturile din coșulețele în care le-a pus vînzătoarea în propriile lor sacoșe și pot merge direct acasă, întrucît printr-o măsură a direcției întreprinderii — luată în colaborare cu Întreprinderea de transporturi Ploiești — întotdeauna la orele de ieșire din schimb mai multe autobuze așteaptă lîngă poarta uzinei pentru a-i duce pe oameni în cele mai depărtate colțuri ale orașului. „Sîntem foarte mulțumite că avem un asemenea magazin aici, ne-a mărturisit Maria Ionescu, muncitoare la „Dorobanțul". De cînd avem magazinul acesta, de cîțiva ani, eu numai de aici cumpăr. Foarte rar se întîmplă să mă mai duc prin oraș după cumpărături, fiindcă aici găsim tot ce ne trebuie în casă. Singura problemă pe care n-o rezolva acest magazin era aceea a legumelor, a zarzavaturilor. Am vorbit noi despre asta dar așa, mai cu jumătate de gură, fiindcă ni s-ar fi putut răspunde că prea le vrem pe toate la nas, cum s-ar zice. Dar nu ne-a răspuns nimeni așa. Dimpotrivă, n-a fost nevoie să discutăm prea mult, și s-a și găsit o rezolvare. Aici, la depărtare de o stație de poarta întreprinderii, se află un aprozar. Și întotdeauna cînd ieșim din schimb vine o vînzătoare de acolo cu o tonetă încărcată cu de toate.

— Am înființat acest magazin din 1974 și, după cîte știu eu, n-am primit pînă acum nici o reclamație, fiind foarte bine aprovizionat, îmi spunea inginerul Vasile Tudor, directorul întreprinderii. Eu însumi fac cumpărături aici. E drept, a existat la început tendința de a fi aduse și jucării sau diverse produse cosmetice, dar ne-am opus. Astfel, magazinul a fost și a rămas **alimentar,** deci loc de desfacere a unor produse pe care oamenii le cumpără zilnic sau cel puțin la cîteva zile. Magazinul acesta este, așadar, nu numai **comerț.** El e, credem noi, chiar ceea ce numim **grija față de om.**

DUMITRU ELIADE ■

Un mod civilizat și operativ de a asigura aprovizionarea gospodinelor la locul de muncă, respectiv la Întreprinderea textilă „Dorobanțul" din Ploiești.

Cititorii ne sesizează

■ **Ion Finică, București :** drumul de țară care leagă satul Bistrița, comuna Hinova, județul Mehedinți, de stația C.F.R. Valea Albă — pe o distanță de circa 4 kilometri — se află într-o stare jalnică, iar cele două poduri de pe acest traseu, stricate, pun în pericol cetățenii — majoritatea fiind navetiști pe C.F.R. Consiliul popular, gospodării comunei Hinova nu au nimic de spus ?

■ **Marin Pantelimon, Balș, Olt :** exact la doi ani după ce s-a transferat de la Grupul școlar IOB Balș, în interes de serviciu, la Depozitul de produse petroliere din aceeași localitate — transfer care s-a efectuat cu toate actele în regulă, cu fișă de lichidare în care se specifica lipsa oricărei datorii către prima instituție — se trezește, din partea acesteia, cu o imputație de 305 lei „lipsă gestiune" ; suma nu este mare, nu face deci obiectul unei judecăți, e vorba însă de altceva : cum rămîne cu acest gen de proceduri care contravin eticii și echității ?

■ **Traian Dorobanțu, București :** formulează necesitatea ca și în zona intersecției bulevardelor Macaralei cu Ion Șulea să se înființeze un centru de sifoane, astfel ca miile de locuitori ai acestei zone să nu mai fie nevoiți a se deplasa la distanțe respectabile în vederea satisfacerii unei necesități atît de mărunte, dar atît de firești, mai ales acum, în anotimpul torid.

■ **Ștefan Antochi, Rădăuți, Suceava :** în numele colectivului de 20 familii mutate la bloc în decembrie 1976, pe strada Hurmuzache nr. 12, blocul I. 6, își exprimă nemulțumirea pentru faptul că nici pînă astăzi constructorul — O.J.C.L. Suceava — care se obligase prin contract să instaleze antena colectivă de bloc T.V., și care din motive necunoscute nu a putut face acest lucru, nu restituie suma ce reprezintă contracostul acestei lucrări ; suma a fost virată la C.E.C. pentru ca acesta să restituie banii locatarilor : C.E.C.-ul refuză însă, restituind suma... O.J.C.L. Suceava. Banii circulă dar și oamenii sînt purtați pe drumuri.

■ **Florinel Uțică, București :** în cartierul Pantelimon, unde locuiește, mai exact în spatele blocurilor 31, 32 și 33 există o baltă mare și un teren viran care o înconjoară, ambele numai bune pentru amenajarea unui posibil parc ; de cîteva luni aici se petrece un fenomen curios : se aduce pămînt cu camioanele din afară, cîteva buldozere îl nivelează, iar după cîteva zile apar... excavatoarele, care îl încarcă în camioane, cu destinație necunoscută ; se prăpădește astfel o însemnată cantitate de carburant, treptat zona se transformă în mocirlă ; vrea să știe, totuși, se va construi aici ceva, vreun parc, vreun complex comercial ?

■ **Ion D. Bigu, Galați,** micro 19, bloc O 12, ap. 40, scrie în numele locatarilor din această asociație, relatînd o întîmplare mai puțin obișnuită : „cînd ne-am mutat în acest bloc, a fost instalat drept împuternicit un anume Vasile Onișor. În perioada 1973 și pînă în martie 1975, cît a ocupat această funcție, a reușit să sustragă din banii strînși pentru întreținere suma de 16 980 lei, folosindu-i în scopuri personale. În luna aprilie 1975, cu ocazia reviziei gestiunii blocului, s-a constatat lipsa. Sus-numitul a înapoiat suma de 3 000 lei, a fost judecat apoi pentru diferența rămasă și condamnat la trei ani și patru luni închisoare. De aici începe necazul nostru : I.J.G.C.L. ne-a cerut să predăm noi, locatarii, suma cuvenită — pe care dealtfel o plătisem o dată — urmînd ca după eliberarea din închisoare a lui Onișor acesta să ne restituie suma. Am refuzat, cum e și firesc, acest procedeu, și iată că de la 1 aprilie a.c. s-a dat dispoziție să ni se oprească apa caldă, care ne e atît de necesară. La început am crezut că a fost o păcăleală, dar iată că nu a fost, și asta o simt cel mai acut mai ales cei peste 55 de copii din bloc, lipsiți astfel de cele mai elementare condiții de menaj și igienă".

■ **Nicolae Tokacek, București :** La gara Basarab — una dintre principalele porți de intrare ale Capitalei, în perimetrul destinat afișării plecării sau sosirii trenurilor, apare regulat această tablă

indicatoare a cărei ortografie nu numai că lasă de dorit, dar te face să și pălești, gîndindu-te la calitatea informării sutelor și sutelor de persoane ce trec zilnic pe aici, sosite din sau plecînd în cele mai diverse locuri ale țării.

■ **Mileva Munteanu, Craiova,** Piața Gării, bloc F. 2, ap. 20. „În anul 1970 ne-am construit un apartament cu patru camere din creditul acordat de stat, urmînd ca soțul meu să achite ratele lunare, ceea ce a făcut cu conștiinciozitate și face și în prezent. Surpriza a fost cu atît mai mare atît pentru noi cît și pentru cei care ne cunosc, cînd în ziarul ÎNAINTE din 26 iunie a fost publicată o listă cu douăzeci de apartamente scoase la licitație publică, printre ele figurînd și... apartamentul nostru. Soțul meu a fost nevoit să-și întrerupă serviciul și să vină de urgență la Craiova pentru a lămuri situația. Aici, la C.E.C., i s-a spus că scoaterea la licitație a apartamentului s-ar datora unei restanțe din 1976 și 1977. Verificarea făcută în aceeași zi a stabilit că un număr de chitanțe, achitate încă în anul trecut, nu fuseseră operate în registru, fiind probabil rătăcite. Firește, ni s-au cerut scuze. Ce să scuzăm ? ! Faptul că un om care muncește în aceste zile la strînsul recoltei este pus pe drumuri de pomană ? Că în fiecare zi la ușa noastră se perindă zeci de familii pentru a „vedea" apartamentul ?"

■ **Iuliu Dominuț Creț, București :** „vă scriu despre un lucru care m-a mîhnit foarte mult cînd am fost în concediu pe meleagurile natale, în orășelul de munte Cîmpeni din județul Alba : la marginea orașului, pe Valea Bistrii, sînt aruncate gunoaiele și mizeria, inclusiv haznalele adunate din Cîmpeni și Abrud. Această apă care curge de la munte — și care era curată precum cristalul — este acum complet infestată, groapa în care s-au aruncat gunoaiele este plină și dă peste maluri, în drumul forestier, apoi în albia văii. Toți locuitorii din Valea Bistrii sînt indignați de faptul că nu mai pot bea apă de aici, chiar și vitele sînt supuse pericolului de a se îmbolnăvi. Cred că este cazul să se atragă atenția cît mai repede și în mod sever întreprinderii de gospodărire locală Abrud, care e direct răspunzătoare de această gravă nepăsare în ceea ce privește poluarea unui rîu. Lăsată la voia întîmplării sau trecută sub tăcere, această situație, așa cum este ea în prezent, nu poate influența decît în rău sănătatea oamenilor din împrejurimi, constituind chiar un factor de infecții ce pot duce la epidemii. Sîntem datori cu toții să facem tot posibilul pentru a păstra rîurilor noastre măcar o parte din curățenia, din frumusețea lor de altădată".

■ **M. Pompiliu, București :** Pe strada Zalomit se află restaurantul „Cișmigiu", cu program „muzical" pînă la ora 1, astfel că sutele de locatari ai acestei străzi din inima Capitalei sînt terorizați, în fiecare noapte, de urletele soliștilor, de bubuitul tobelor, de țipătul trompetelor, care toate la un loc creează o atmosferă de vacarm. Aceasta în timp ce strada e locuită, ca peste tot, de oameni care se scoală a doua zi la orele 5—6 dimineața, de copii care trebuie să-și facă lecțiile pentru ziua următoare, de bătrîni obosiți etc. Dar pentru cele cîteva zeci de cheflii, această populație de sute și sute de oameni liniștiți și muncitori își blestemă în fiecare noapte ceasul în care s-au hotărît să locuiască pe această stradă. Soluții ar putea fi găsite, fără a se schimba programul restaurantului și fără a perturba liniștea străzii : izolare fonică, schimbarea locului unde e dispusă orchestra, un timbru mai moderat impus instrumentiștilor etc. Căci ignorarea și disprețul pentru niște oameni care muncesc, în favoarea unui pumn de petrecăreți, ni se pare că sfidează cele mai elementare norme ale conviețuirii.

Dr. Gheorghe Gh. Pappa, cavaler al ordinului „Steaua României".

La un congres internațional de Istoria medicinei am avut ocazia să prezint o lucrare despre „Contribuția Dr. Gheorghe Gh. Pap-

pa la dezvoltarea relațiilor istorico-medicale dintre România și alte state în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea", în care scoteam în evidență ajutorul medical acordat răniților în timpul războiului din 1877—1878 de către medicul primar chirurg Gh. Gh. Pappa de la spitalul central Boldescu din Ploiești, merite pentru care a fost distins atît cu medalia românească „Apărătorii Independenței" cît și cu un ordin acordat în 1884 — prin societatea de Cruce Roșie Română — de către sultanul Turciei. Ulterior medicul ploieștean a devenit și Cavaler al ordinului „Steaua României". Trimit spre publicare o fotografie a acestui mare umanist, Dr. Gh. Gh. Pappa : 1843—1906. **(dr. Ioan Negru, Ploiești).**

Poșta redacției

Elena Radu — București. Cererea dumneavoastră a fost luată în evidența sectorului de reglementarea spațiului locativ, urmînd să vi se repartizeze o locuință din cota aferentă pensionarilor.

Ioan Ipate — Miroslovești, Iași. Am fost informați că ați fost încadrat ca lăcătuș la Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă.

Maria Stoica — Perișoru, Brăila. Conform legilor în vigoare nu puteți beneficia de două pensii, una de urmaș și alta de C.A.P.

Ion Bisericaru — Copăceni, Vîlcea. Ministerul Muncii ne-a comunicat că vi s-a stabilit o pensie de invaliditate, cauza invalidității : accident de muncă, și o pensie suplimentară începînd cu 1 iunie, dată la care a încetat ajutorul pentru incapacitate temporară de muncă.

Emil Tătaru — Brașov. Reveniți cu date concrete și nu omiteți numele instituției.

Marin Coandă — Troianul, Teleorman. Ne-ați trimis un plic, cu adresă, cu totul, scris corect, cu singura deosebire — față de restul corespondenței pe care o primim — și anume aceea că în interiorul plicului nu se afla nimic. Reveniți.

MARGA NEDELEA ■

Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10—14, iar luni, marți și miercuri, între orele 10—18.

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

SCRISOAREA SĂPTĂMÎNII

Catalogul s-a strigat: au răspuns elevi de 70 de ani

Cît timp ne mai bucurăm de o sărbătoare sîntem încă tineri, ori cel puțin mai putem readuce în gîndul nostru visurile fierbinți ale celei mai frumoase vîrste.

Zilele trecute, la Craiova, sala de clasă i-a cuprins din nou în vraja și intimitatea ei pe absolvenții Școlii normale de băieți, promoția 1926—1927, acum bunici nînși, păstrînd însă în priviri acea lumină pe care ți-o poate da doar demnitatea muncii.

— Vă îmbrățișez, dragi colegi, cu cea mai fierbinte dragoste, cu acea dragoste care s-a plămădit la vîrsta adolescenței și care a rămas întreagă cu toate că a trecut de atunci o jumătate de veac — spunea, din partea organizatorilor, învățătorul pensionar Constantin Mitroi. În acea clipă am văzut o imagine de poveste, parcă l-am văzut pe împăratul care rîdea cu un ochi și plîngea cu celălalt.

Din cei 96 de absolvenți ai promoției de învățători de acum o jumătate de secol, au venit la întîlnire vreo 58. La apelul vechiului catalog, cei aflați în bănci au răspuns cu emoție „Prezent !" Adesea însă răspunsul a fost „plecat", dar completat, întotdeauna, cu un altul, plin de o aleasă căldură : „plecat, dar prezent în inimile noastre".

În 1927, de la Craiova pornea spre satele și comunele țării un grup de adolescenți entuziaști, trăind un

înalt ideal: de-a cinsti prin munca lor cel mai frumos nume, acela de învățător, de dascăl.

— Veniți în cele 59 de localități ale Maramureșului istoric — spunea la această sărbătoare învățătorul Vasile Fodoruț — poposiți în satele Breb, Hoteni, Deseși, Săpînța și în toate celelalte și veți întîlni urmele de lumină lăsate de învățătorii olteni, adevărate modele de conduită patriotică și omenească, al căror chip rămîne ca o icoană pentru generațiile urmașe. Ei au venit după Unirea cea mare să ne ajute la scoaterea minunatului țăran maramureșean din întunericul în care l-a ținut, mai mult de 1000 de ani, stăpînirea prăbușită în 1918. Rostiți în satele noastre numele lui Ion Vlad, Constantin Bulacu, Gheorghe Șerbana, Constantin Ghimiș și în jurul dv. se vor aduna țăranii încărunțiți, tinerii și copiii, care-i cunosc și-i poartă în inimă pe acești semănători de lumină....

La ceasul înalt al sărbătorii, cu emoție, dar și cu luciditatea vîrstei, au fost rememorate treptele împlinirilor parcurse de învățămîntul românesc. Am remarcat nespusa satisfacție cu care acești bătrîni dascăli au vorbit despre preocupările partidului, ale secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru creșterea generațiilor tinere, pentru așezarea învățămîntului pe baze științifice, pentru a-l face cît mai apropiat de viață.

Iată dealtfel cîteva din gîndurile rostite cu voce tare de participanți la acea înaltă oră a sărbătorii :

— Cea mai mare mulțumire sufletească este că ne revedem, aici, în băncile unde am făurit visuri cutezătoare, unde am sorbit lumina pe care am sădit-o în ființa a zeci de generații (Ilie Popa, Drobeta-Turnu Severin).

— Am fost repartizat în Maramureș și am rămas acolo. M-a legat o dragoste fierbinte de oamenii de aici: demni, drepți, români adevărați (Marin Năstase — Sighetul Marmației).

— Vremea a lucrat asupra noastră, așa încît a trebuit să facem cunoștință din nou. Pe viitor ne vom întîlni iarăși pentru a sărbători și alte vîrste, pentru a retrăi bucuriile vieții noastre (Gheorghe Diaconu — Bucinișu, județul Olt).

VICTOR SANDU ■
Craiova

Semnale critice recepționate

Din partea Inspectoratului școlar al județului Suceava : „Referitor la scrisoarea numitei **Iuliana Sacaliuc** adresată redacției și trimisă nouă spre analiză, vă facem cunoscut că inspectoratul nostru școlar, precum și tovarășii din partea Ministerului Educației și Învățămîntului, au verificat în repetate rînduri cele sesizate, ele necorespunzînd adevărului : dealtfel, o asemenea verificare a întreprins-o și redacția ziarului „Zori Noi" din Suceava, constatînd același lucru, ba mai mult, în urma cercetărilor a apărut în luna aprilie un articol critic asupra soților Sacaliuc, pentru reclamații repetate și neîntemeiate. Cauza pentru care această familie reclamă unele lucruri ireale se datorește faptului că această familie are unele animozități cu directoarea școlii, Octavia Andronic, cu care este vecină, în scopul de a denigra cadrele didactice de la școală pentru faptul că în anii trecuți nu i-au acordat fetiței premiul I, ci II. Pentru a șantaja, această familie și-a oprit fetița să urmeze cursurile școlare în perioada 1 decembrie 1976 — 8 mai 1977 cînd, la intervenția organelor noastre, a acceptat să trimită eleva la școală. Precizăm că această familie — dînsul angajat la stația C.F.R. Prisaca Dornei, iar soția casnică — este cunoscută atît în comună cît și în județ ca niște reclamagii obișnuiți, denigrînd și punînd într-o situație penibilă cadrele didactice ale școlii, precum și alți tovarăși care s-au ocupat de acest caz".

Din partea Regionalei C.F. București : „Urmare articolului apărut în FLACĂRA nr. 22/1977 intitulat „Gări mari — gări mici", vă informăm : aspectele semnalate au fost analizate cu toți factorii de răspundere din stația București Nord, dispunîndu-se măsuri care să ducă la o mai bună deservire a călătorilor în sălile de așteptare. Referitor la întîrzierile trenurilor 92 și 8002, acestea s-au datorat volumului mare de lucrări de pe magistrala București—Mangalia".

Oameni fără frîne...

O întîmplare aparent banală : în dimineaţa zilei de 5 iulie, în faţa Întreprinderii „Electroaparataj" din Capitală, un uriaş autotren frigorific internaţional cu număr de Cluj a fost lovit în plin de un tramvai. Geamuri sparte, pasageri cu contuzii, maşini de trimis la reparaţii, echipaj de miliţie pentru cercetări, martori, tot efectivul de vagoane al liniilor 13 şi 14 adunate într-un singur loc, mii şi mii de cetăţeni care, desigur, aşteaptă de-a lungul celor mai lungi trasee I.T.B., o circulaţie care nu mai poate fi restabilită cîteva ore.

Şi toate acestea, de ce ?

Din cîte am înţeles, nu pentru că respectivelor vehicule le-ar fi lipsit sistemele de frînare, nu pentru că nu ar fi putut opri la intersecţie în vederea acordării, corecte, a priorităţii necesare. Nu, ele, maşinăriile de metal, erau foarte bune. Dacă a lipsit, într-adevăr, o frînă asta s-a petrecut în sistemul de ambiţii al celor ce ţineau în mîini un volan sau o manetă. „Îi trec prin faţă, îl oblig să stea, să mă aştepte", trebuie să fi gîndit şoferul clujean, fiindcă altfel nu se explică gestul de-a dreptul bezmetic al încălcării unei norme elementare de circulaţie, care numai dintr-o întîmplare nu s-a soldat cu o catastrofă. „E dreptul meu, mie îmi acordă prioritate legea", trebuie să fi gîndit celălalt, tramvaistul. Şi a urmat coliziunea, cu toate pagubele ei.

Întîmplarea, văzută pe viu, cu durerile, încurcăturile şi enervările provocate unor oameni care n-aveau nici o vină, m-a determinat să mă gîndesc că, în atenţia colectivelor, faţă de membrii lor trebuie să intre mult mai mult decît pînă acum şi obţinerea răspunsului la această întrebare : este sau nu omul cu care lucrăm un **echilibrat**, un **raţional**, un **stăpînit ?** Munca trebuie încredinţată şi în raport de existenţa acestor calităţi sau, hai să le zicem, „frîne" absolut necesare, îndeosebi în unele profesii. E ciudat, de pildă, cît de multe maşini cu inscripţia „TIR", maşini care costă bani grei, am văzut prăvălite în şanţuri, unele întoarse de-a dreptul cu roţile în sus, aruncate fiind de nişte şoferi fără pedala responsabilităţii. **Frîne** îi trebuie şi omului care primeşte o muncă de conducere, colericii reuşind, pînă la urmă, să înnebunească sute de oameni şi să vicieze cumplit relaţiile într-o unitate. **Frîne** trebuie şi la munca în echipă. Oricît de mic ar fi numărul celor ce lucrează alături, atîta timp cît între oameni se inserţionează nu numai un dezechilibrat, dar chiar şi o... dulce „Madam Clanţă", fără frîne la limbă, — viaţa devine un infern.

De ce scriu toate acestea? Pentru că, dacă mama natură, sau buna mamă de-acasă ne-au lăsat — la naştere ori, în procesul de educaţie, — fără frînele necesare, situaţia încă n-a devenit o fatală sabie a lui Damocles. Există şi un proces de dotare ulterioară cu „frînele" trebuincioase. Desigur, sînt printre noi şi cazuri demne de Spitalul 9. Ele trebuie tratate ca atare. În cele mai multe situaţii, însă, este nevoie doar ca, toţi, să fim mai atenţi unii la alţii şi să ne vorbim deschis, cu seriozitatea şi — subliniez — cu **fermitatea** necesară, ori de cîte ori unii dintre noi, crezînd că sar direct în şaua călăreţului pe situaţie, ajung dincolo...

E lucru dovedit că „nervii" pot fi şi ei puşi la punct. Nervii bezmeticului de la volan. Nervii scandalagiului din autobuz. Nervii şefului, mai mare sau mai mic, care se crede în instituţia statului cu dreptul de „gură" al patronului care bălăcărea oamenii după bunul lui plac. Etc., etc.

Dacă aceşti oameni nu învaţă, să fie învăţaţi — prin aducerea în faţa colectivelor — că **viaţa în societate este altceva decît traiul în pădure...**

EUGEN FLORESCU ■

„Am dat pe brazdă nouă tineri, îl vom da şi pe al zecelea"

La întreprinderea bucureşteană „Timpuri Noi", despre care am avut ocazia să scriem nu demult, ca despre o unitate de frunte a sectorului 4 şi a industriei româneşti, se ştia cu exactitate despre soarta celor zece tineri încredinţaţi spre reeducare colectivului de muncă al uzinei. Secretarul comitetului de partid, maistrul Constantin Stanciu, ne-a prezentat un caiet, cuprinzînd cîteva date referitoare la însuşirile acestora şi, firească, la locurile din producţie către care fuseseră îndreptaţi, în funcţie de opţiunea şi de pregătirea lor profesională. Într-un singur caz, ni s-a explicat, nu s-a ţinut cont de dorinţa celui în cauză. Sudorul Florea I. a cerut să lucreze alături de Petre C., dar nu s-a dat curs rugăminţii, întrucît cei doi suferiseră o condamnare pentru un delict săvîrşit împreună. Repartizaţi în cadrul aceleiaşi secţii, ei au fost programaţi în schimburi diferite.

Alături de caietul amintit, ni s-a înfăţişat cîteva foi dactilografiate, reprezentînd planul de măsuri întocmit, pe bază de responsabilităţi ferme şi de termene exacte de îndeplinire, de un colectiv mai larg, însărcinat cu „coordonarea activităţii de aplicare a Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 mai", în interiorul căruia colaborează, cu bune rezultate, după cum vom vedea, toţi factorii de răspundere ai întreprinderii. Între care, directorul adjunct al uzinei, inginerul Radu Stelian, secretarul adjunct al comitetului de partid, Ion Gherman, preşedinta comitetului de femei, Dumitra Stanciu, locţiitorul secretarului comitetului U.T.C., Tudor Moise, oameni cu biografii exemplare, capabili să facă altora educaţie nu doar prin intermediul vorbei, ci şi prin puterea de convingere a propriilor fapte.

Firească, însă, că un proces de amploarea şi importanţa socială a celuia despre care relatăm nu se poate limita numai la planuri, oricît de inteligent ar fi ele alcătuite, după cum nu se poate limita numai la şedinţe, oricît ar fi ele de utile. El presupune o muncă de educaţie permanentă şi o supraveghere autorizată. Din acest punct de vedere, pe temeiul celor văzute şi pe cel al mărturisirilor încredinţate reporterului de patru dintre tinerii repartizaţi spre reeducare, precum şi din spusele unor muncitori destoinici ca tratamentistul Virgil Hoblea, sculer-matriţerul Viorel Pleaşu, strungarul Dumitru Mihai sau lăcătuşul mecanic Ion Clopoţel, se poate afirma, fără teama de a greşi, că procesul de reintegrare oferă, la „Timpuri Noi", serioase garanţii în vederea reuşitei. Cu fiecare din cei zece s-a discutat ca de la om la om şi fiecăruia i s-a asigurat un loc în producţie corespunzător. Mihai C., spre exemplu, venit la uzină a doua zi după eliberarea din detenţie, a fost repartizat la secţia de prelucrări mecanice şi dat în grija unui meşter exigent, comunistul Aurică Dragomir. „Tot ce-am avut nevoie, ne spune, mi s-a asigurat. Colegii de muncă mi-au dat scule şi mi-au dat, de fiecare dată, ajutorul solicitat. Mai ales, sfaturi pentru meserie, căci trebuie să recunosc că am cam uitat strungăria. Ba mai mult, pentru că n-aş fi putut face faţă de la bun început acordului global, am găsit înţelegere spre a fi plătit, pe prima lună, în regie. Am cîştigat aproape o mie cinci sute de lei, cheltuind o parte pentru o serie de cumpărături. Am intrat în magazin cu fruntea sus şi am ieşit la fel, căci am achitat la casă cu banii mei, primiţi după o muncă dreaptă şi cinstită".

Cu aceeaşi înţelegere la retribuţie s-a întîlnit şi Romulus S., revenit la „Timpuri Noi" după o condamnare de un an şi 3 luni, despre care îşi aduce aminte cu obidă şi cu ochii în pămînt. „Veneam de la o nuntă, îşi reaminteşte cu glas mocnit, băusem cam mult şi vream să mai beau. Neavînd ce, am spart un magazin. Am fost prins şi am plătit după măsura faptei mele, de care astăzi mi-e ruşine". La douăzeci de ani, cîţi numără astăzi, lui Romulus S., al cărui tată şi-a făurit, tot la „Timpuri Noi", un bun renume prin corectitudine şi seriozitate, societatea i-a oferit şansa de a uita şi de a începe o viaţă nouă. Adevărată. Pare să fi înţeles că e de datoria lui să prindă acest ultim tren, iar vorbele maistrului Anghel Filip, care i-a arătat încredere numai şi prin faptul că l-a lăsat să lucreze singur pe maşină, „s-a îndreptat, n-am de ce să mă plîng de el, dar să mai vedem", îndreptăţesc afirmaţia că forţa colectivului posedă capacitatea de a modela o biografie, de a readuce un tînăr pe drumul cel drept, chiar şi într-un timp scurt.

În unitatea în care am poposit, grija faţă de tinerii încredinţaţi spre reeducare, manifestată nu prin cocoloşiri sau favoruri, ci printr-un ajutor bărbătesc, ca de la muncitor la muncitor, nu se încheie odată cu cele opt ore ale unui schimb de producţie. Strungarului Mihai C., de felul său din Turnu Măgurele, i s-a găsit imediat un loc în căminul de nefamilişti al întreprinderii. El, ca şi ceilalţi, a fost antrenat în activităţi sportive şi de muncă voluntară. Constantin M., de asemenea strungar, la secţia mecano-energetică, ne-a vorbit emoţionat despre parcul uzinei, şi despre întrecerile sportive la care a luat parte, alături de colegii din secţie. „Reintegrarea în muncă şi în societate a lui Constantin M., ni s-a spus, se arată a fi început sub auspicii dintre cele mai bune". Duminică, cîteva zeci de tineri ai întreprinderii şi-au ocupat dimineaţa cu amenajarea unei zone verzi din cartierul Titan. Au sădit flori. Au greblat. Au curăţit copaci. Au fost convocaţi şi unii dintre cei trimişi spre reeducare, nu toţi, ca să nu se lase impresia că se face din ei o problemă specială, iar cei solicitaţi au răspuns cu entuziasm chemării.

Operaţie dintre cele mai subtile, presupunînd un tact deosebit, recuperarea a cunoscut la „Timpuri Noi" şi unele poticneli, despre care maistrul Stanciu a vorbit la fel de deschis, convins că nu toate lucrurile pot merge lin de la început şi că eşecurile, fie ele şi trecătoare, se cer tratate cu aceeaşi responsabilitate ca şi succesele, căutîndu-li-se cu discernămînt şi luciditate cauzele. „Cu toţi zece, ne-a mărturisit, ne-am purtat la fel. Cu nouă, am reuşit, putînd să afirmăm că recuperarea lor e pe o cale bună, grija şi exemplul de zi cu zi al colectivelor de muncă în care au fost repartizaţi contribuind la transformarea lor. Cu al zecelea, însă, n-am reuşit şi ne găsim astăzi aproape acolo de unde am plecat. Este vorba despre sudorul Petre C., provenit dintr-o familie destrămată. L-am primit cu încredere şi omenie, l-am încredinţat maistrului Emil Bocriş, unul din oamenii de nădejde ai uzinei, iar lucrurile păreau să fi intrat pe un făgaş favorabil. Pînă într-o zi, cînd organele de miliţie ne-au anunţat că a comis alte abateri. Aflîndu-se în concediu medical, a fost amestecat într-un incident la magazinul „Unirea". Apoi la barul „Majestic". Ne-am dus la el acasă, iar Tudor Moise i-a vorbit cîteva ceasuri, ca între prieteni. Zicea că de ruşine nu mai vrea să se întoarcă la uzină, dar l-am convins s-o facă, gîndind că de-acum, într-o oarecare măsură, greşelile lui sînt şi ale noastre. Cu Petre C., va fi, probabil, mai greu, dar nu renunţăm. Avem nevoie de mai mult timp şi de mai multă răbdare, oamenii nu sînt croiţi, nu-i aşa ?, pe acelaşi calapod, vom găsi şi timp şi răbdare, ne vom apropia cu mai multă căldură de sufletul lui şi nutrim convingerea că vom reuşi. Leagăn de veche şi stimată tradiţie muncitorească, întreprinderea noastră şi-a creat un obicei din a face o bună educaţie celor care-i trec pragul. Am dat pe brazdă nouă tineri, îl vom da şi pe al zecelea".

Revista noastră, care a consemnat, prin relatări din diverse colective de muncă, modul în care tinerii au fost încadraţi într-o activitate productivă, ce s-a întreprins pentru recuperarea lor şi ce perspective se deschid pe drumul reintegrării lor în societate ca oameni adevăraţi, îşi propune să revină într-unul din numerele următoare cu un nou reportaj de la întreprinderea „Timpuri Noi", spre a înfăţişa cititorilor cum a fost rezolvat cazul sudorului Petre C.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Un făuritor de conştiinţe

Întreaga ţară a cinstit în urmă cu o săptămînă ziua învăţătorimii, a profesorilor noştri din şcoala de toate gradele, prilej de reflecţie plină de dragoste faţă de dascălii noştri. Dincolo de recunoştinţa ce le-o datorăm pentru că ne-au călăuzit paşii pe drumul cunoaşterii şi al ştiinţei, stăruie în sufletul şi mintea noastră străduinţa de-a ne fi învăţat să fim oameni, să înţelegem că numai prin muncă, pasiune, unire putem izbîndi în viaţă.

Mi-am zis prin urmare : pe care dintre dascălii mei l-am reţinut cu deosebire şi pentru ce ? Şi primul care mi-a venit în minte (memoria noastră funcţionează şi ea cu un secret simţ cronologic) a fost dascălul meu din sat, Victor Ciudin, de acum aproape patru decenii. Fiu al locurilor, băiat de oameni săraci, muncise mult ca să termine şcoala normală şi revenise în sat cu multă ştiinţă de carte şi, mai ales, cu o neostoită sete de a-şi lumina copiii încredinţaţi la şcoală. Cînd ne vorbea liber despre bătăliile de la Vaslui, de la Călugăreni, Griviţa ori Mărăşeşti avea în voce o solemnitate aparte, care nouă ni se părea coborîtă de undeva, din înalt, ca să ne insufle duhul mîndriei neamului. Avea obiceiul, îmi amintesc, prin clasele mai mari (a şasea, a şaptea, căci eu am absolvit întregul ciclu primar de atunci), să facă un fel de adevărate prelegeri despre marii scriitori. Cînd ajungea la Eminescu venea, ţin minte, îmbrăcat altfel, mai sobru, mai elegant, simţind, după cum ne-a spus mai tîrziu, că nu poate veni „oricum" cînd trebuia să ne vorbească despre Poet, momentul i se părea festiv, cred că se credea un fel de mag şi nu un simplu transmiţător de cunoştinţe. Nu şi-a folosit niciodată talentul de vorbitor în alte împrejurări, decît în clasă. În afară era un om timid, aproape şters. Îşi păstra toată flacăra pentru elevi, în clasă. De aceea lumina atît de puternic. A reuşit să ne convingă fără nici o coerciţie, prin simplul dar al persuasiunii verbale, să învăţăm, în clasa a cincea, zece poezii din Eminescu pe dinafară. Cine învăţa **Luceafărul** era scutit de cinci. Eram nişte copii de plugari, unii mai înzestraţi, alţii mai modeşti, dar n-a existat vreunul să nu îndeplinească încă din primele săptămîni norma fixată. Mulţi o dublam, din pură plăcere. A încheia cele cîteva ore despre poet cu finalul din **„Viaţa lui Eminescu"** de G. Călinescu, final pe care, de-atunci, îl ştiu pe dinafară : „Ape vor seca în albie şi peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, şi cîte o stea va vesteji în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-şi strîngă toate sevele şi să le ridice în ţeava subţire a altui crin, de tăria parfumurilor sale".

Pasiunea profesiei, indispensabilă oricărei activităţi, constituie o veritabilă forţă motrice şi un impuls iniţial ce declanşează întregul registru al disponibilităţilor umane. Îndeplinirea funcţionărească, blazată ori indiferentă a rostului social pentru care dispunem de o patalama deschizătoare a unei poziţii sociale trebuie stigmatizată ca o adevărată pervertire intelectuală. Dacă acest adevăr se dovedeşte a avea o valabilitate generală, cu atît mai mult trebuie accentuat şi reţinut cînd este vorba de profesia de dascăl, de educator, de făuritor de conştiinţe. Pasiunea rămîne una din condiţiile fundamentale ale marilor izbînzi.

MIRCEA POMPILIAN ■

Lucrările de diplomă la facultățile de limbi străine ale Universității din București

O ecuație cu trei necunoscute

Trei sînt direcțiile majore și prioritare asupra cărora ar trebui să se concentreze eforturile cadrelor didactice conducătoare de diplomă atunci cînd aleg tematica propusă studenților filologi de la facultățile de limbi străine :

a) Teme care să urmărească însușirea și aplicarea de către studenți a unor metodologii moderne de predare a cunoștințelor de limba și literatura respectivă în școli ;

b) Lucrări care să urmărească receptarea respectivei limbi și culturi în context românesc, influențele **uni** sau cînd este cazul **bi**laterale și contactele care s-au stabilit în timp între cele două culturi, propuneri concrete de modele pentru viitoare traduceri ;

c) Experimente moderne de abordare și tratare lingvistico-literară a fenomenului filologic în conexiune pluridisciplinară, cu aplicabilitate și eficiență în sectoare de graniță ale cercetării : semiotică, traduceri programate etc.

În privința primului grup tematic se poate spune că, deși abordat de multe catedre, din păcate, este totuși mult prea slab reprezentat printre subiectele propuse pentru acest an studenților la lucrările de diplomă. Deocamdată, nu am întîlnit astfel de teme la catedra de Literatură franceză, fiind sporadic și timid reprezentate încă și la cea de Literatură engleză. Din multitudinea lucrărilor de diplomă din acest an am remarcat totuși pe cele conduse de lector dr. Ruxandra Teodorescu (catedra de engleză) : „Probleme ale analizei literare în școala medie", „Influența modului de transmitere a cunoștințelor literare asupra formării unei gîndiri sistematice în școala medie", „Propuneri pentru o programă analitică a predării literaturii în școală (pe baza testărilor și analiza manualelor existente)". Se constată însă o excesivă preponderență a lucrărilor de diplomă ce tratează probleme de istorie sau critică literară, multe axate pe receptarea imaginii în diverse opere. Nu am avut pentru comparație o listă de subiecte care se dădeau în urmă cu 10, 15 sau 20 de ani dar sîntem convinși că ele nu diferă prea mult de cele actuale. Iată, spre exemplu, cîteva din subiectele lucrărilor de diplomă de la catedra de Literatură franceză : „Categoria timpului narativ în romanul balzacian", „Tema căsătoriei la Balzac și Flaubert", „Punctul de vedere al personajelor în romanul stendhalian" (conducător : prof. dr. Angela Ion), „Universul liric al lui Théophile Gautier" (conducător : conf. dr. Silvia Pandelescu). „Condiția umană la Pascal" (conducător : asist. Mihaela Voicu). Nu avem nimic împotriva alegerii unor teme devenite clasice și tradiționale pentru literatura și cultura franceză sau cea engleză, totuși se știe foarte bine că ambele culturi beneficiază de ample studii și monografii, de istorii literare, dicționare și lexicoane elaborate de reputați profesori, istorici și critici literari autonomi, practic doar accidentele de arhivă ducînd în mod fericit la ștergerea ultimelor „pete albe" din cadrul istoriei literaturii și culturii respectivelor popoare. Ce poate aduce cît de cît nou un student, atunci cînd are de tratat un subiect precum „Condiția umană la Pascal" ? Nu i se poate cere decît o însiruire, cel mult fluentă și logică, a unor fișe extrase din lucrări ce se găsesc în arhivele oricăror mari biblioteci universitare. Desigur, nu e posibil ca fiecare lucrare de diplomă să constituie o inedită și originală exegeză (nici măcar tezele de doctorat sau tratatele unor reputați istorici și critici literari nu se pot lăuda prea des cu astfel de calificative). Nu ne putem însă împăca nici cu unele aspecte evidențiate de examinarea actualelor subiecte ale lucrărilor de diplomă : multe dintre aceste compilări vor servi simplului birocratism și formalism de susținere a examenului de diplomă, deservind practic studentul, rămînînd dosare de arhivă. Încercările de a depăși asemenea stări de lucruri nu lipsesc. La catedra de Limbă franceză condusă de către prof. dr. Paul Miclău am înregistrat multe experimente îndrăznețe care și-au propus să defrișeze tradițiile acestui domeniu, un mare număr de lucrări de diplomă avînd un pronunțat caracter metodologic și aplicativ, pledînd pentru metode moderne de predare a limbii franceze în școli. Efortul este lăudabil și vizibil, ca dealtfel și la cealaltă catedră, de Limbă engleză, unde lucrările de diplomă preiau unele teme de cercetare ale catedrei, cum este „Proiectul de analiză contrastivă a limbilor română și engleză", realizat în colaborare cu Centrul de lingvistică aplicată din S.U.A. Faptul că studenții pot vedea rezultatele concrete ale muncii lor și finalizarea aplicativă a lucrărilor de diplomă este un stimul care favorizează atît munca de cercetare a cadrelor didactice și a studenților, cît și însușirea de către aceștia a unor metodologii moderne, de investigație științifică.

Cea de-a doua mare direcție a tematicii lucrărilor de diplomă la facultățile de limbi străine este axată pe relația stabilită în timp între literatura și cultura noastră și cea a diverselor literaturi și culturi europene. Am întîlnit această direcție destul de bine reprezentată, atît în cadrul catedrei de Literatură franceză („Verlaine în România", „François Villon în românește", „Scriitori francezi prezentați de Tudor Vianu" — conducător : lector dr. Dumitru Panaitescu), cît, mai ales, în cel al catedrei de Literatură engleză, unde prof. dr. Leon Levițchi a făcut un mare și real efort de susținere a acestei direcții („Modele engleze pentru traducerea lui Sadoveanu", „Ecouri shakespeariene în opera dramatică a lui Caragiale", „Poezia lui Blaga în traducere engleză", „Ion Creangă în limba engleză", „Eminescu, traducător al lui Shakespeare"). Destul de timid, această direcție este creionată și în listele altor conducători de diplome („Receptarea lui B. Franklin în România" — conducător : conf. dr. Gheorghița Dumitriu, „Receptarea romanului american din secolul XX în cultura română în perioada 1965—1975" — conducător : lector Ștefan Stoenescu).

Am remarcat la catedra de Filologie slavă a Facultății de limbi germanice și slave o atentă și constantă preocupare pentru valorificarea acestui gen de relații stabilite între literatura și cultura noastră și cea a popoarelor slave vecine. Un exemplu îl constituie lucrările de diplomă de la specialitatea de limbă bulgară, conduse de către lector dr. Laura Fotiade. Se știe că la sfîrșitul sec. al XIX-lea a avut loc în țara noastră o masivă emigrare de literați și publiciști bulgari, care au susținut pe teritoriul țării noastre o înfloritoare activitate culturală, o adevărată „Renaștere". Aportul României din punct de vedere cultural, în context balcanic, penetrația culturii noastre în cea bulgară, atitudinea reprezentanților culturii bulgare față de țara noastră și realitățile economico-sociale, politice și culturale ale respectivei perioade, alături de nenumărate probleme de contaminări folclorice sau de echivalențe lingvistice privind traducerile, iată doar cîteva din principalele direcții pe care se axează temele acestor lucrări de diplomă. La specialitatea de Limbă ucraineană, studenții valorifică de asemenea, în lucrările lor de diplomă, rezultatele unor cercetări folclorice de teren făcute de către studenți și cadre didactice în interiorul unor grupuri etnice bilingve, de pe teritoriul țării noastre. Lucrarea „Motivul mioritic în folclorul românesc și în cel al popoarelor slave de est" a studentei Ana Oprea, conducător lector dr. Ioan Rebușapcă, dovedește clar că există posibilitatea susținerii unor teze efectiv originale și inedite în domeniul filologic.

În sfîrșit, cea de-a treia direcție care orientează lucrările de diplomă ale studenților vizează experimente moderne ale tratării domeniului filologic, pe primul loc situîndu-se catedrele de limbă, și mai puțin cele de literatură. Exemple numeroase am întîlnit la catedra de Limbă franceză, unde inițiativa și preocuparea permanentă a profesorului Paul Miclău aduc în prim plan teme de lucrări de diplomă în premieră absolută : „Problema culorilor în proza franceză de la sfîrșitul sec. al XIX-lea", susținută de către studenta Grațiana Herlea, face parte dintr-un contract al catedrei cu Institutul pentru cercetări estetice a produselor industriale; „Semiotica faptului divers văzută comparativ în proza franceză și cea românească" aparține studentei Justina Chivulescu, deocamdată în anul III de studii, lucrare ce a fost prezentată la ultima sesiune de comunicări științifice și va fi completată pentru viitoarea teză de diplomă. Există de asemenea în cadrul acestei catedre un proiect de contract cu Institutul de cercetări industriale electrotehnice, contract care va permite studenților să audieze un curs de limbaje de programare și să-și aleagă viitoare subiecte pentru lucrările de diplomă din domeniul documentării cu ajutorul calculatoarelor. „Semiotica jucăriilor", „Semiotica bijuteriilor" și multe alte subiecte se pot enumera în cadrul preocupărilor acestei catedre, care a înțeles că trebuie atacate mult mai îndrăznet problemele civilizației și culturii actuale moderne.

Ancheta noastră nu și-a propus să fie un studiu exhaustiv asupra tematicii lucrărilor de diplomă de la facultățile de limbi străine din București. Ea a pornit de la o întrebare firească și absolut necesară, cea a eficacității acestor lucrări de diplomă în condițiile cerințelor concrete ale producției în care vor fi angrenați viitorii licențiați în filologie, iar în urma consultării actualelor liste de subiecte și a discuțiilor avute cu numeroase cadre didactice conducătoare de lucrări de diplomă s-au conturat inerent cîteva constatări cu statut comun de concluzii și propuneri.

• Sesiunile cercurilor științifice studențești pot și trebuie să constituie prima și cea mai importantă formă de atragere a studenților în alegerea și elaborarea lucrărilor de diplomă încă din anii mici de studii. Am constatat, totuși, o serie de impedimente serioase la acest capitol și ele pornesc în fapt de la situațiile existente la ora actuală în cadrul cîtorva catedre. Nu toate catedrele beneficiază de Buletine ale cercurilor științifice studențești în care sînt publicate comunicările valoroase, majoritatea viitoare nuclee pentru lucrări de diplomă, așa cum am întîlnit la Facultatea de limbi slave.

• Deși am observat o anumită îmbucurătoare revizuire a opticii tradiționale privind temele lucrărilor de diplomă și în cadrul unor catedre de literaturi străine (atragerea studenților la elaborarea celor 5 volume de Istorie a literaturii franceze coordonată de respectiva catedră, sau, la catedra de Literatura engleză, aportul studenților la Antologia pe genuri literare ce va fi editată sub auspiciile catedrei), dovadă că se poate totuși o radicalizare și o mutație calitativă pentru obținerea unei certe eficiențe a lucrărilor de diplomă nu este compatibilă cu evoluțiile timide și eforturile lente.

AURA MATEI-SĂVULESCU

Zilele acestea, respectiv pe 5 și 6 iulie, în conformitate cu noile reglementări ale învățămîntului liceal românesc, au început probele de verificare ale elevilor care trec din clasa a VIII-a în clasa a IX-a, test ce se susține la liceele unde numărul opțiunilor depășește pe cel al locurilor. Animația deosebită care a domnit pe culoarele și în preajma multor licee poate fi remarcată în această fotografie surprinsă de fotoreporterca noastră Elena Ghera in fața unui liceu de specialitate din București.

Școala și necesitățile societății noastre

Din cele mai vechi timpuri școala a apărut ca o necesitate socială, ca un instrument de rezolvare a marilor probleme ale vieții, în afara căreia nu-și are nici o rațiune. Nu o dată, însă, datorită unei dezvoltări autonome, proprii atîtor fenomene, școala a putut să devină, și a devenit, un lucru oarecum în sine, neracordat la nevoile societății, desprins de viață, ceea ce i-a scăzut enorm eficiența și menirea. Departe de a fi numai o problemă a societății, învățămîntul este, în același timp, o problemă a individului, față de care trebuie să-și ia anumite răspunderi, a cărui instruire și educare trebuie concepute în scopul pregătirii pentru viață și în spiritul valorificării maxime, pe plan social, a înclinațiilor și însușirilor individuale. Nenumăratele mișcări revendicative ale tineretului occidental, uneori indiferent de coloratura ideologică sub care se exprimă, au, ca un laitmotiv, problema incompatibilității dintre școală și necesitățile societății în care trăiesc. Absolvenți străluciți ai liceelor sau universităților sînt supuși unui tratament umilitor, cerșind slujbe minimal remunerate și fără nici o legătură cu calificarea și înclinațiile lor, respinși de patroni și instituții care n-au nici o nevoie de pregătirea ori talentul lor. Spectacolul tinerilor care-și flutură diplomele, uneori cu calificative strălucite, în plină stradă, spre a atrage atenția unui patron sau unui mecenat, adăugînd sub diplomă mențiuni precum: „N-am slujbă", „Sînt șomer" sau „Mor de foame" mi s-a părut unul din cele mai întristătoare, mai tragice spectacole din lumea occidentală.

Organizată superior și avînd în centrul preocupărilor omul și nevoile sale, societatea socialistă își pune cu acuitate problemele școlii și ale tineretului studios. Pregătirea pentru viață, în scopul progresului permanent al colectivității și al satisfacerii aspirațiilor legitime ale individului, iată singura alternativă rațională pe care este chemat să meargă învățămîntul nostru actual și, în acest sens, Plenara C.C. al P.C.R. din 28—29 iunie a.c. care a luat în dezbatere, alături de alte probleme, perfecționarea organizării învățămîntului de toate gradele, constituie un eveniment capital, ce va avea consecințe decisive în sporirea contribuției școlii la rezolvarea marilor și complexelor sarcini ale societății socialiste multilateral dezvoltate. În strălucita cuvîntare ținută la încheierea lucrărilor Plenarei, tovarășul Nicolae Ceausescu a sintetizat, cu toată claritatea, sarcinile actuale ale școlii românești : „În noua organizare se pune un accent deosebit pe însușirea unei pregătiri temeinice a tuturor științelor de bază, asigurîndu-se, în același timp, predarea temeinică a limbii române, a istoriei și altor cunoștințe generale... Acum, esențialul va consta în efortul de îmbunătățire a conținutului învățămîntului, de ridicare a nivelului său științific și legarea tot mai strînsă de producție și viață. Să asigurăm ca predarea disciplinelor pentru fiecare ramură să corespundă celor mai moderne cuceriri ale științei și tehnicii, să permită formarea unor cadre cu un înalt nivel de cunoștințe. Întreaga concepție de organizare urmărește o integrare strînsă cu cercetarea și producția, crearea condițiilor ca absolvenții, pe diferite trepte ale învățămîntului, să-și poată aduce contribuția la dezvoltarea generală a societății noastre". Tineretul României socialiste poate scruta, cu încredere, viitorul ce este chemat, de pe acum, să-l pregătească, în mod conștient și demn.

POMPILIU MARCEA

O inscripție care poate spune mult despre începuturile istoriei noastre

Problemele pe care le pune o descoperire istorică importantă — în cazul de față descoperirea unei pietre fundamentale, am putea zice, a istoriei noastre vechi — nu pot fi prezentate și comentate, cu toate implicațiile lor, în spațiul unui singur articol. Aceste probleme pasionează, în egală măsură, pe specialiști și pe nespecialiști. Știința își întemeiază adevărurile pe îndrăzneala unor cercetători care și-au asumat, îndrăznind, toate riscurile unor greșeli. Socotim că ipoteza celor doi oameni de bine — profesorul Ion N. Andreescu și arheologul Viorica Mihai — merită a fi cunoscută. Vom publica, de asemenea, în replică ori în sprijinul acestei ipoteze orice articol de bună-credință și cu temeiul unor serioase argumente și contraargumente.

Am în fața mea o piatră mare și dură, de culoare brun-gălbuie. Seamănă cu o pîine de secară, rotundă și uscată. Atîta doar că e foarte grea. Neobișnuit de grea. Piatra e scrijelată, cu o anume logică, pe ambele fețe. Se vede limpede că ființa care s-a îndeletnicit cu treaba asta, cu însemnarea pietrei, a urmat o idee, un plan. Se mai vede că înainte de a fi astfel însemnată piatra a suferit un migălos proces de polisare. Se observă că aceeași ființă a săpat un număr de semne pe cantul pietrei, aproape pe toată circumferința ei. Cel care, cu niște mii de ani în urmă, a lucrat astfel piatra, trebuia să aibă un motiv temeinic și trebuia să fie o persoană foarte importantă în veacul lui. E o piatră meteoritică. De aceea densitatea și duritatea ei incredibilă.

Omul de azi, care a descoperit-o, a încercat să obțină din ea o așchie, pentru a o da la probe geologice. A folosit în acest scop un burghiu de oțel și o bormașină electrică. Burghiul s-a rupt. Răzuind două, trei fire de praf din piatră, le-a dat spre analiză și a aflat că roca are optzeci procente de siliciu, apoi fier, aluminiu, calciu, magneziu și că e sîmbure de meteorit.

Omul se numește Ion N. Andreescu, a fost profesor de limbi străine în școli sătești și comunale, a zidit, prin locurile pe unde l-a dus profesoratul, cîteva școli, a întemeiat coruri, a întreprins cercetări sociale și politice la nivel județean, a scris, ca urmare a cercetărilor sociale, o carte, a scris-o de curînd și pe a doua, ca rod al pasiunii lui pentru istorie.

Acum Ion N. Andreescu e pensionar și duce de mai mulți ani o luptă mare pentru a aduce la cunoștința publică o seamă din descoperirile sale istorice. E interesant că iubirea pentru obiectul istorie s-a născut la o întîlnire cu Nicolae Iorga. Savantul s-a arătat interesat de comuna Corbi, unde-și făcea Ion N. Andreescu profesoratul, și i-a zis că o cercetare aici, dar una de mare anvergură, ar putea cîndva să dea rezultate uimitoare, fiindcă locul e plin de semne. Plin de semne la suprafață și cîte vor mai fi fiind în adînc !

Lucrurile petrecute mai departe, încep, de regulă, cărțile dedicate unor mari izbînzi ale arheologiei. Profesorul Andreescu a început să cerceteze inscripțiile rupestre din dealurile de piatră din preajma comunei, a răscolit arhive istorice, a avansat o ipoteză seducătoare în legătură cu originea lui Ioan Corvin de Hunedoara și a familiei sale, a fost îmbătat de alta, și mai ametitoare, despre posibilitatea situării aici a cetății antice Sorn, căreia grecii îi ziceau Helis și care trebuie să fi fost un fel de capitală, cu trei mii și mai bine de ani în urmă, a uniunilor tribale din teritoriu.

Se spune că norocul aparține celor curajoși. Dacă profesorul Andreescu n-ar fi avut, pe lîngă curaj, și o anume pregătire științifică de cercetător, dacă n-ar fi știut, datorită acestei pregătiri, să deosebească o piatră oarecare de o piatră cu valoare arheologică, probabil că norocul nu i-ar fi slujit. Dărîmîndu-i-se un zid interior al casei din Corbi, a văzut cu mare mirare cum se desprinde din zid o piatră lucioasă și grea. La casa profesorului au intrat 395 de căruțe de piatră scoasă de prin împrejurimi. Nu e deloc nepotrivit să ne gîndim acum la legenda Meșterului Manole și la zidirea Anei. Multe case românești ascund în ele, în zidăria lor, mulțime de Ane sfinte ale istoriei neamului. Fapt este că Ion N. Andreescu și-a făcut din studiul pietrei cafenii o piatră de hotar în viață. Mărturie a muncii lui înfierbîntate de mister și pasiune științifică stau sutele de pagini încercate cu ipoteze și idei, cu transcrieri și conspecte, cu desene și calcule. Profesorul Andreescu nu este specialist în nici o epocă a istoriei, vechi sau noi. El este un arheolog amator, un mare om de bine, un entuziast. E firesc ca multe din ipotezele sale să nu convingă. Ce-i de-a dreptul uimitor este faptul că, analizînd crestăturile din cantul pietrei și dîndu-și seama că ar putea fi o scriere, profesorul a ajuns, după sute de reluări ale acestor semne, după ce le-a desenat și răsdesenat, la o variantă care, în scurt timp, s-a dovedit a fi aproape fără greșeli. Cum a fost posibil ? A fost, datorită unei clipe de prodigioasă intuiție. Uitîndu-se în cărți cu scrieri arhaice, descifrate ori nedescifrate, de pe teritoriul țării noastre ori de pe aiurea, el a observat că semnele pietrei sale seamănă în chip ademenitor

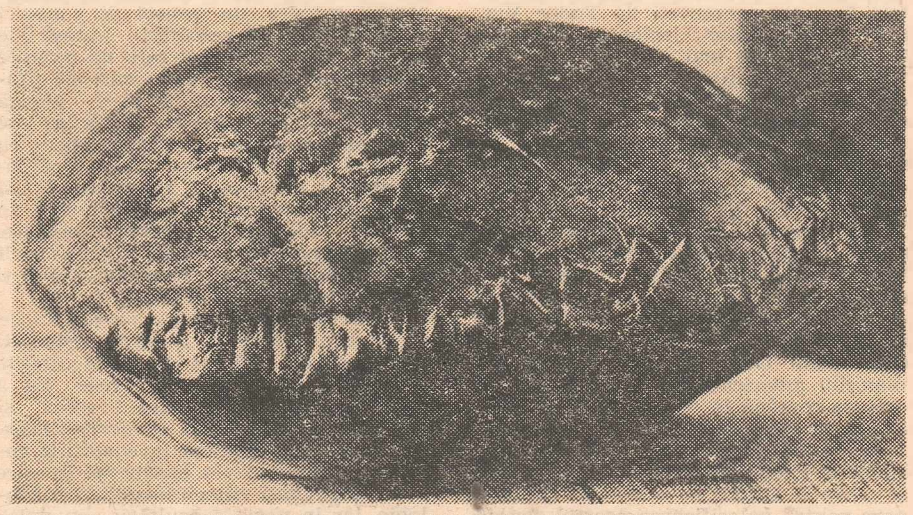

Miraculoasa piatră pe care sînt scrijelate deopotrivă inscripția și hărțile

aceea că inciziile existente pe vase sau obiecte de ceramică din complexul Žuto-Brdo-Gîrla Mare, atestat între anii 1600—1150 î.e.n., în epoca mijlocie a bronzului, pe ambele maluri ale Dunării, pe un teritoriu situat în sud-vestul României (Banat și sud-vestul Olteniei), nord-estul Iugoslaviei și nord-vestul Bulgariei, considerate de toți cercetătorii anteriori drept **ornamentație, decor**, alcătuiesc, în realitate, **o scriere silabică**, însoțită, uneori, de ideograme, în bustrofedon, constituind inscripții redactate într-o limbă indo-europeană înrudită îndeaproape cu hitita. După părerea autoarei, tot așa stau lucrurile și cu unele semne pictate cu ocru roșu pe pereții peșterii Gaura Chindiei de la Pescari. Mai mult decît atît. Această scriere datînd din epoca mijlocie a bronzului reprezintă **o etapă arhaică a Linearului A și (element surpriză !) este înrudită cu scrierea culturii Harappa din Valea Indusului** (s.n.). Și, mai departe: „Descifrarea inscripțiilor din complexul Žuto-Brdo-Gîrla Mare, în raport cu scrierea Linear A și cu scrierea culturii Harappa, realizată de autoarea cărții, înlesnește considerabil cunoașterea istoriei societăților omenești în epoca bronzului la Dunăre, în Balcani, insulele Mării Egee, Anatolia și Valea Indusului și contribuie substanțial la elucidarea unor enigme ale acestor civilizații străvechi situate la distanțe enorme...“

E necesar să amintesc că această contribuție solidă a Vioricăi Mihai a provocat o seamă de reacții, dintre cele mai diferite, în lumea istoricilor români, reacții exprimate nu întotdeauna în termenii cei mai academici și nu întotdeauna argumentate științific. Dealtfel, „Contemporanul“ a publicat atunci o excepțională punere la punct și o invitație la regăsirea... stării academice, ca răspuns la scrisoarea pe care Vasile Drăguț o adresa, în numele unor istorici, revistei.

Revenind la treburile care ne interesează, vom scrie că, avînd la dispoziție textul apărut în revista „România pitorească“, Viorica Mihai oferă o tradu-

cu scrierea numită **Linear A**, o scriere la a cărei descifrare muncesc de ani și savanți, și computere. Unul din textele scrise de Ion N. Andreescu întîlnește bunăvoința unui redactor de la revista „România pitorească“. Acesta publică un articolaș despre misterioasa scriere și despre obiectul ce-o poartă.

★

Pînă acum încă nimic neobișnuit. Poate că cititorul își amintește disputa găzduită de revista „Contemporanul“ în martie 1975 și mai apoi. Atunci s-au publicat o serie de trei mari interviuri cu arheologul Viorica Mihai. De fapt, un singur interviu, impresionant atît prin conținut cît și prin dimensiuni, eșalonat în trei numere ale revistei. „Contemporanul“ a făcut un act de dreptate, sprijinind public și popularizînd o descoperire despre care tot mai mulți oameni sînt gata să afirme că prezintă o contribuție epocală. Să notăm ce zice despre cartea Vioricăi Mihai — acum în curs de editare — prof. univ. dr. Ariton Vraciu : „Ideea fundamentală a lucrării — de o mare valoare științifică (lingvistică, arheologică, etnologică și cultural-istorică) — este

cere. Altfel spus, se petrece unul din cele mai uluitoare momente în povestea afirmării ideii sale, așa cum este ea formulată și demonstrată în cartea referitoare la complexul Žuto-Brdo-Gîrla Mare și la scrierea incizată de pe vasele și obiectele de ceramică descoperite aici. Întîmplător, deci, și în chip cu totul emoționant, mîna norocului iese din nou în întîmpinarea celor curajoși. Piatra meteoritică, plină de hărți și inscripții, de la Corbi e un argument, și încă unul, cum vom vedea, de seamă în demonstrația că elementele incizate, considerate pînă la Viorica Mihai drept decor, sînt o scriere și, mai ales, o scriere cu o largă răspîndire geografică și în timp pe teritoriul patriei noastre. Avem de-a face cu preistoria lingvistică traco-dacă. Iată descifrarea inscripției de pe piatra de la Corbi și susținerea științifică : „Scrierea este fonetică, însoțită uneori de ideograme ; unele semne notează și silabe ; se remarcă o legătură directă, în ceea ce privește evoluția, de la scrierea silabică, însoțită de ideograme, atestată în epoca bronzului pe teritoriul patriei noastre la scrierea fonetică folosită de uniunile tribale geto-dace.

Inscripția cuprinde următoarea comunicare : «EUMEL KUN, MEG ERU ATEAS (urmează ideogramă : echinocțiul de primăvară) 20, APOL (ideogramă : solie), NE LAHIS (ideogramă : cetate) **ISTRONANIS, UET EU SORN** (ideogramă : echinocțiu), I (ideogramă : mare) PHILIP 403 DAS (ideogramă : corabie)» (s.n.). Traducerea inscripției : «De la Eumal cel drept — Marele Vultur Ateas, la 20 de zile de la echinocțiul de primăvară, la Apollonia a trimis solie pentru ajutor, ca să conducă lupta împotriva cetății Istronanis, să dărîme **frumoasa Sorn** la echinocțiul de toamnă, să lupte, iar marele Filip să sporească (ajutorul) cu 403 corăbii»“ (s.n.).

Mențiuni în legătură cu faptele comunicate în acest text sînt atestate și în operele scriitorilor și istoricilor antici, greci și romani. Astfel, Pompeius Trogus, în istoria lui „Philip“, IX, 2, 1, IX, 2, 2, arată că Atheas, regele sciților, fiind strîmtorat de războiul cu histrienii, a cerut prin intermediul Apolloniei ajutor de la Filip al II-lea, regele Macedoniei, promițîndu-i acestuia că-l va lăsa urmaș peste Sciția. Între timp, moare regele histrienilor, iar Atheas, nemaifiind amenințat cu primejdia unui război, nu mai recunoaște că a solicitat ajutor de la Filip și, deci, nu dorește să plătească anumite despăgubiri pretinse de macedonieni. Atunci, Filip al II-lea întrerupe asediul Bizanțului și pornește împotriva sciților, pe care-i învinge în luptă la anul 339 î.e.n. Lucian, în „Oameni cu viață lungă“, ne informează că acum a căzut și Atheas, în vîrstă de 90 de ani. „Eumel cel drept“ este amintit de Diodor din Sicilia, în „Biblioteca istorică“, XX, 25, 1, unde ne informează că Eumel era aliat cu callatienii, pe care-i ajută în timpul asediului macedonian. Eumelos este fiul lui Parysades, regele Bosforului Cimerian, iar după moartea tatălui său, rege între anii 310—304 î.e.n. Mesajul trimis de Eumelos conducătorului din Istronanis demonstrează că acesta era prietenul coloniilor grecești și geto-dacilor chiar înainte de a fi devenit rege al Bosforului Cimerian.

Conducătorul uniunilor tribale geto-dace este amintit de izvoare sub numele „Rex Histrianorum“, unii cercetători, printre care amintim și pe Radu Vulpe, localizînd uniunea de triburi condusă de „Rex Histrianorum“ pe ambele maluri ale Dunării, în Dobrogea și în estul Cîmpiei Muntene. Probabil că reședința conducătorului amintit era cetatea Sorn, notată și pe harta geografului Ptolemeu sub numele de SORNUM. Dacă piatra ce conține inscripția va fi localizată ca provenind sigur din zona Corbi-Argeș (fapt, dealtfel, foarte probabil), putem gîndi că în această localitate avem temeiul unor viitoare spectaculoase investigații arheologice. Istoria Troiei se repetă ! Inscripția, trimisă din regatul Bosforului Cimerian și scrisă, evident, pentru folosul și în limba conducătorului uniunii tribale nord-dunărene, se datează cu puțin timp înainte de lupta lui Filip cu Atheas din anul 339 î.e.n. Ea localizează cetatea Sorn, este cea mai veche inscripție dacă, iar hărțile ce le conține sînt primele hărți cunoscute, cu 6 secole mai vechi decît cele ale lui Ptolemeu. Dealtfel, descifrarea hărților este o altă pasionantă problemă de arheologie-astronomie-etnologie și logică.

Vom prezenta într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre cele două hărți, una cuprinzînd informații asupra teritoriului daco-geților, cealaltă asupra drumurilor comerciale și militare dintre Europa și Asia.

TUDOR OCTAVIAN ■

CRONICA LABORATOARELOR

Gramul de aur care îmbracă un cal și un călăreț

Iată o întîmplare, care ar putea să fie foarte bine secvență dintr-un film suprarealist dacă n-ar fi, într-un fel cu totul poetic, fabulos, bizar chiar încununarea unor ani lungi de muncă absolut realistă.

Cu ceva vreme în urmă, într-un laborator al Institutului de chimie din Cluj-Napoca se obținea, în sfîrșit, prin sinteză, **feromonul sexual** al unui dăunător pomicol. Acești feromoni sexuali sînt niște incitanți, niște mijloace de comunicare chimică între insecte. În perioadele de înmulțire, insectele se recunosc și se caută, uneori la distanțe de zeci de kilometri. Din instinct sexual, se zice. În realitate, acest instinctual are un suport chimic. Simplificînd puțin explicația, putem zice că insectele se întîlnesc după miros. Ei bine, în dimineața în care au fost sintetizate primele infime cantități de feromon, cercetătorii au observat că în laborator încep să sosească, întîi izolat, apoi cu oarecare stăruință și ritmicitate, apoi în valuri, masculii speciei, al cărei atractiv sintetic tocmai se obținea. Vă imaginați mii și mii de insecte izbind agitate în ferestre, vă imaginați stupoarea din primele momente a chimiștilor, hazul enorm al situației.

Cercetarea feromonilor urmează un țel precis. Și, fiindcă, tot vorbeam de realism, e necesar să subliniem că problema combaterii neconvenționale a dăunătorilor din agricultură, silvicultură, pomicultură fiind una din problemele fundamentale ale viitorului acestor domenii, feromonii vin să o rezolve și într-un chip excepțional. Instalarea unor capcane, în care se pune atractivul sintetic, poate asigura, într-o primă etapă, avertizarea și prognoza în ce privește primejdia dăunătorilor dintr-o zonă, iar în etapa următoare, în funcție de situație de ecologie, stîrpirea cvasitotală a unei specii.

Povestirea de pînă acum dezvăluie o seamă de lucruri despre munca de cercetare în Institutul de chimie clujean și, în principal, spune că aici s-a ajuns la stadiul în care cercetarea fundamentală este firesc întrepătrunsă de cea aplicativă. „Pînă în 1970, cînd am procedat la o reorganizare totală a activității noastre — spune prof. univ. dr. Gheorghe Marcu, directorul Institutului — multe lucruri bune erau doar anunțate, publicate și atît. De aplicarea lor în producție urmînd să se ocupe cine voia și avea chef s-o facă. E o cale și aceasta, dar nu e cea mai rodnică. Dealtfel, nicăieri în lume cercetarea fundamentală nu mai stă atît de departe de aceea aplicativă pe cît se simt unii îndemnați să creadă. Într-una din vizitele sale de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a făcut cinstea să includă în program și Institutul de chimie. Am primit atunci o seamă de indicații privind luarea în cercetare a unor teme prioritare. Lucru pe care l-am și realizat. Am putea să arătăm cum au crescut valorile contractelor noastre în șapte ani și cîte milioane lei beneficii am dat. Consider că, deși lucrăm sută la sută pe contracte importante, acest lucru încă nu probează întru totul calitatea muncii la care ne-am angajat. Spre exemplu : avem o microproducție. Mulți ne-au și zis-o : voi sînteți cercetători sau ingineri chimiști pentru producție ? Dacă am fi realizat cine știe ce aparatură ieftină, pe care o poate face orice cooperativă meșteșugărească, ni s-ar fi putut imputa, într-adevăr, neînțelegerea rostului profesiunii, al specializării noastre. Numai că microproducția Institutului trebuie discutată în alți termeni. Echipa de cercetători a omului excepțional pregătit, care este dr. Francisc Hodoșan realizează 1—2 kilograme de feromoni pe an. Este, cum se vede, o „microproducție“. Dar kilogramul de substanță costă cam 23 milioane lei ! În trei țări din lume se sintetizează acum feromoni sexuali. Distrugerea insectelor cu ajutorul unor capcane în care se pune o tabletă cu atractiv sintetic nu este numai o metodă eficace. Feromonii sînt nepoluanți și acționează specific. Fiecare insectă răspunde la un singur atractiv : cel al speciei. Se face o însemnată economie de pesticide clasice și, ce-i foarte important, avem un control permanent al situației ecologice. Am brevetat, pînă acum, metoda de sinteză a șase feromoni sexuali (pentru molia mărului, a prunului, a piersicului, pentru unii dăunători forestieri), vom continua acțiunea pentru sinteza feromonilor unor dăunători specifici culturilor agricole din România. În momentul de față, patrusprezece centre județene pentru combaterea dăunătorilor au pus la punct, pe scară largă, un sistem de avertizare și prognoză prin capcane cu feromoni. De fapt, cercetările noastre merg în paralel și pe sinteza unor pesticide convenționale. E foarte probabil că, în ce privește combaterea dăunătorilor, viitorul va opta pentru un complex de combatere cu pesticide convenționale și feromoni. Oricum, România ține în acest domeniu unul din locurile de înaintaș, fapt ce ne asigură o poziție favorabilă la export“.

În holul Institutului se găsește o mică expoziție a realizărilor ultimilor ani. Paradoxul este că, oricît de mari vor fi fiind aceste realizări, expozițiile chimiștilor nu pot arăta decît modest : cîteva vitrine și în ele cîteva sticle de substanță nouă. Noutatea, calitatea excepțională a noutății nu se dezvăluie decît persoanelor cu oarecare cunoștințe în chimie, dar, mai cu seamă, în probleme economice. Sînt destule situațiile sau, mai bine zis, cele mai frecvente sînt situațiile în care sticluța aceasta cu un produs nou este un timp cheia economică a unui întreg domeniu productiv. Aici, în holul Institutului de chimie cunoaștem mai multe astfel de chei. Una din ele este **aurul coloidal.** Iată povestea aurului coloidal românesc spusă de dr. Nicolae Șerban, directorul adjunct științific : „În 1970 ni s-a cerut să realizăm un înlocuitor pentru aurul coloidal din import. Soluțiile de metale rare coloidale sînt extrem de scumpe. Ele conțin cam 12 grame de metal prețios la kilogram, dar prețul nu vine din asta. Scumpă e tehnologia de fabricație, costisitoare e și munca de cercetare pentru realizarea soluției. Se știe că producătorii de porțelan și sticlărie nu pot concura pe piața internațională dacă nu oferă — și cererea e foarte mare — decorație cu aur ori argint. Ca să vă dați seama ce importanță are sarcina ce ne-a fost dată trebuie să notăm că soluția cu numai 12 grame de aur pur la kilogram se plătea cu echivalentul a un kilogram de aur pur. Așta era prețul, n-aveai de ales. Noi am reușit să producem vopsea coloidală — cum i se mai zice — dar ne-am lovit de neîncrederea unor producători de porțelan, faianță și sticlărie. E foarte greu să învingi uneori neîncrederea oamenilor. Practic, eforturile depuse pentru realizarea soluției românești de aur coloidal au fost mai mici decît cele pentru impunerea lui. Pe piața externă era cu atît mai dificil să-l impunem, cu cît firme străine interesate să nu aibă rivali ne făceau șicane la contractarea altor produse fără legătură, firește, cu problema soluțiilor coloidale. Există un soi de război mascat în comerțul internațional. E o realitate de care trebuie să ții cont. Am pregătit atunci o „lovitură“, cum se spune. O contralovitură, în fapt, subtilă și eficace.

Am invitat o seamă de specialiști români și străini și le-am prezentat un mare număr de obiecte de porțelan și sticlă decorate unele cu aur coloidal românesc, altele cu soluție din import. Le-am amestecat și le-am cerut să procedeze la un control amănunțit al decorului cu aur și să separe din totalul obiectelor pe cele 40 tratate cu soluție străină. Culmea este că nici unul din cele 40 de obiecte în cauză nu a fost ales corect. Noi am fi fost satisfăcuți chiar dacă procentul era mai mare de 50 %. Vă închipuiți că testul ne-a asigurat și o frumoasă reclamă. Toate cele 40 de piese considerate a fi fost decorate cu material importat erau ale noastre. Încă un avantaj : schimbarea unor tehnologii în industria porțelanurilor, în scopul economisirii energiei, a pus problema unor schimbări de tehnologie în prepararea produsului coloidal autohton. Cunoscîndu-l bine, fiind opera noastră, am putut să punem rapid lucrurile la punct. Și, cum o descoperire nu vine niciodată singură, ci cu serii de alte descoperiri, am realizat soluții cu 8 grame de aur pur la kilogram-soluție precum și platină coloidală, argint coloidal, pastă de argint. În industria izolatorilor electrici, de pildă, pasta de argint este un element vital“.

Tovarășul profesor Gheorghe Marcu își amintește de o frază învățată în liceu, pe vremea cînd nu știa că o să fie chimist, la catedră universitară și în cercetare. Cu un gram de aur, zicea fraza aceea, îmbraci un cal și un călăreț. Aurul are, într-adevăr, calitatea de a fi tras în foi atît de subțiri, încît consumul pentru aurirea, pentru poleirea unor obiecte de podoabă e neînsemnat. Aceasta e numai parțial o problemă a chimiei. Înțelepciunea zicalei e proprie însă și muncii chimistului cercetător. Aici obținerea unui gram de substanță nouă poate echivala adesea cu o revoluție științifică. Gramul acesta poate fi, bunăoară, lucrul care dă o șansă extraordinară agriculturii. În expoziția amintită se mai văd rezultatele unor experiențe prin care, reducîndu-se înălțimea unor plante, fructele ajung să crească la dimensiuni neașteptate.

T. OCTAVIAN

Ieri s-a încheiat, printr-o vizită profesională efectuată în județul Tulcea, ocazie cu care s-au dezbătut probleme ale sistematizării și protecției mediului în zona Deltei Dunării, cea de-a VII-a Conferință internațională organizată de Centrul de studii urbane al Universității „Johns Hopkins“ din Baltimore, în colaborare cu Institutul de construcții din București.

Desfășurată pe baza a 3 comunicări științifice, „Concepția generală privind industrializarea, urbanizarea și protecția mediului în România“, „Consecințele industrializării și urbanizării asupra rețelei de localități“ și „Orientări actuale ale cercetării științifice privind consecințele industrializării și urbanizării asupra calității vieții în România“, reuniunea a prilejuit un larg schimb de opinii între specialiști din 20 de țări ale lumii, interesați să cunoască și să învețe din experiența românească în acest domeniu. Lucrările Conferinței s-au ținut, în principal, pe terasa „Casei universitarilor“ din București, de unde vă oferim imaginea alăturată. În numărul următor al revistei noastre, vom reveni cu o amplă relatare.

INTELIGENȚA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

Confirmarea unei priorități

În urmă cu cîteva zile, a revenit la București profesorul doctor Ștefan Berceanu, șeful Clinicii de hematologie de la Spitalul clinic „Fundeni“, care a participat, în calitate de invitat de onoare al Academiei de Științe Medicale din Uniunea Sovietică, la Simpozionul internațional cu tema „Rolul celulei sușe în leuco și carcinogeneză“, desfășurat în localitatea Teofania din apropiere de Kiev. Organizat prin grija Institutului de oncologie din Kiev, sub președinția academicianului profesor doctor R. E. Kawetski, simpozionul s-a bucurat de prezența a peste o sută de cercetători din 21 de țări ale lumii, dezbătînd, sub forma comunicărilor și a meselor rotunde, probleme fundamentale ale fiziologiei și structurii celulare și moleculare a celulei sușe pluripotentă („stem“), capabilă să se diferențieze spre a regenera sistemul hematopoetic și cel limfoid imunologic.

Profesorul român a înfățișat auditoriului comunicarea „Procesul de facilitare a creșterii și de reversibilitate a blaștilor leucemici către celulele leucemice diferențiate“, elaborată împreună cu dr. Mariana Gociu și dr. Ioana Răileanu Moțoiu, care a stîrnit un deosebit interes științific în rîndul participanților. În rezumat, este vorba despre un fenomen inedit, sesizat și comunicat pentru prima oară în literatura de specialitate de profesorul Berceanu, după observațiile căruia celula leucemică își poate recăpăta, în anumite condiții, proprietățile normale, fenomen care a produs, la data anunțării lui în volumul „Biologia celulelor sistemului limfo-reticulo-hematopoetic în culturi de țesuturi“, Editura Medicală, 1969, unele rezerve din partea hematologilor. Cercetările ulterioare, între care cele efectuate de H. Metcalf și B. Moore în Australia, de Mc. Culloch în Canada și de alții, au confirmat justețea și profunzimea observațiilor profesorului român, căruia i-a revenit, firește, prioritatea științifică mondială a studiului respectiv.

Simpozionul de la Teofania, dezbătînd tocmai acest aspect restrîns al compartimentului hematologiei, dar la cel mai înalt nivel, cu participarea tuturor autorităților mondiale în materie, între care profesorii R. E. Kawetski de la Kiev, N. A. Mitchison de la Londra, H. Seidel de la Ulm (R.F.G.), R. Bubenik de la Praga, E. Frindel de la Paris etc., a întărit prestigiul științific al specialistului român, recunoscîndu-i merite de întemeietor și deschizător de drumuri. În intervenția sa, reputatul cercetător englez N. A. Mitchison, șeful laboratorului de imunologie celulară de la Universitatea din Londra, unul dintre fondatorii imunologiei moderne, sublinia „contribuția excepțională a profesorului Berceanu la lămurirea unor probleme legate de celula sușă“.

Reîntors la București, Ștefan Berceanu a avut satisfacția să găsească pe birou, tocmai ieșit de sub teascurile tipografiei, volumul „Hematologia clinică“, Editura Medicală, 1977, monografie dintre cele mai ample, elaborată de un colectiv de cercetători remarcabili sub redacția sa, pe baza unei cazuistici fără precedent în literatura medicală.

EMIL NEGOIȚĂ

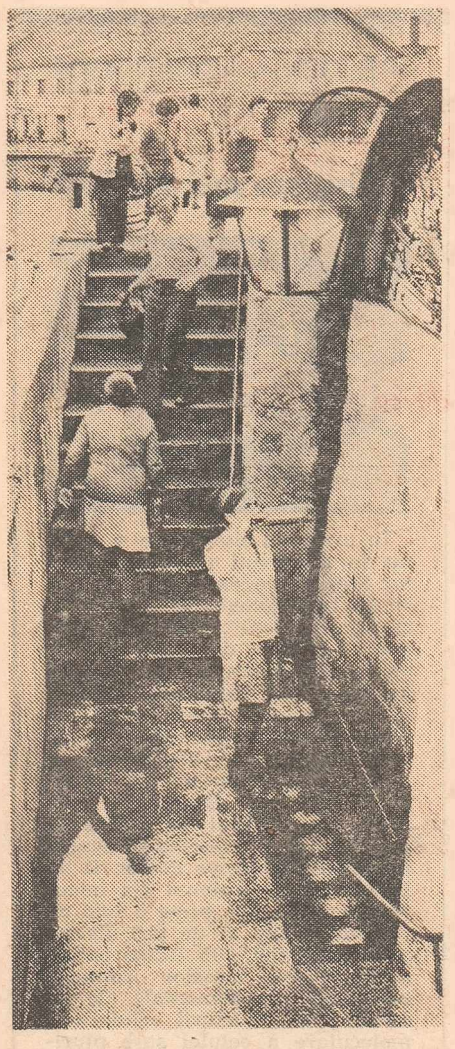

Curge ! Curge apa minerală, plăcută și tămăduitoare a Covasnei

COVASNA

matcă mioritică, vatră a înfrățirii oamenilor

Covasna, spațiu mirific al confluențelor de îndeletniciri și de graiuri, în care pămîntul respiră cu o mie de guri!

Trăiesc și muncesc în spațiul acesta din imediata apropiere a Mioriței peste zece mii de români și secui, oameni harnici, pricepuți în arta lemnului, a oieritului din totdeauna, a prelucrării lînei.

Sectorul lemnului adună azi mai multe mii de angajați, jumătate din populația Covasnei. La Comandău, vechi centru forestier, mai lucrează 1 700 de muncitori permanenți și încă pe atîta flotanți. Vin din satele vrîncene, buzoiene, din toată depresiunea Bârsei, din Oaș, vin ca rîurile să se întîlnească în această albie a confluențelor de brad.

— De ce vin de la o asemenea depărtare ?, îl întreb pe primarul orașului, Iuliu Vizi.

— Sînt chemați de o mai veche tradiție. Ei sînt harnici, cinstiți, noi ne ținem de cuvînt. Anii ne-au legat cu sentimente de respect reciproc și de omenie.

Grupuri de cîte 30—40 de muncitori, permanenți în migrarea lor, cer să lucreze aici, cînd pe versantele din jur pădurile se coc și trebuie doborîte. Nemira, vînt puternic local, se pornește deseori să-și măsoare puterile cu brazii, îi doboară în număr mare și atunci iar e nevoie de oameni : să adune, să fasoneze, să transporte doborîturile de vînt. În urma lor se plantează alte păduri, ecologia muntelui trebuie menținută. Munții devin atunci niște laboratoare cosmice.

De la Comandău, un mare depozit de lemn, bușteni sînt transportați cu un sistem unic în țară, iar prin dimensiune unic în Europa : planul înclinat. Funcționează ca o balanță a timpului, fără nici o energie. E deservit doar de opt oameni și de doi cai. Ultimul, un roib de 20 de ani, greu, se înhamă la vagonul plin cu bușteni, cam de 20 de tone, îl trage opintindu-se pe platforma planului înclinat și intră apoi direct în adăpost. Face treaba asta de 18 ani și mișcările i-au devenit mașinale. Nu mai are dinți cu care să mai roadă fînul, iar ochiul drept îi este acoperit de albeață, ca o pată de nor pe cerul senin ! Nu vede cu el, însă ar parcurge drumul de la vagon la planul înclinat și legat la ochi. Nicolae Urzică, de tot atîția ani aici, pretinde că, roibul a orbit din cauza opintelilor, trasului greu, a curentului. Nemira suflă iarna pe pîrtia planului în sus, și Jigo trage în contra vîntului cam 30 de vagoane pe zi ! Ai zice că un Sisif mai modern își urcă vagonul în vîrful muntelui și pe urmă îi face vînt la vale. Dar munca celor opt oameni e spornică, economică, perpetuă. Priviți astfel, oamenii și caii fac parte din munte, sînt integrați lui. Forestierii lucrează în acord global, iar Nicolae Urzică, 56 ani, și-a adus cu el doi dintre cei patru feciori, pe Gheorghe, 29 ani, și Petre, 23 ani. Ca și calul, are și Nicolae Urzică un bețeșug la piciorul stîng : o schijă de brand i-a perforat piciorul la Tg. Mureș. A stat în spital, a revenit în linia întîi și a ajuns pînă la Tatra. Ceilalți doi feciori lucrează tot „la lemn" și formează astfel o familie înfrățită cu lemnul, ca foarte multe în Covasna.

— Inginer Vasile Cojanu, sînteți directorul Întreprinderii de prelucrare a lemnului. Ce dezvoltare cunoaște sectorul în prezent ?

— Pe lîngă fabricile existente, de p.a.l. și de mobilă, nu peste multă vreme va intra în funcțiune o nouă fabrică de mobilă de artă, unde se vor folosi mai multe elemente de tradiție locală. Lemnul trebuie să părăsească orașul continînd o cantitate cît mai mare de muncă, adică valoare, pe măsura posibilităților noastre. Înseamnă totodată că românii și secuii își vor ridica gradul de profesionalizare : prin ucenicie la locul de muncă, cursuri de ridicare a calificării, alte forme de școlarizare.

Au și început să o facă. Dovadă, doi tineri tîmplari, Gheorghe Smădu și Kölcze Iosif, au ajuns cu lucrările lor, în cadrul unui concurs de intarsie organizat de ministerul de resort, pînă la faza finală și au fost premiați. Lor li se adaugă alții.

Profesorul Aurel Hulpoi, directorul școlii generale, îmi confirma că parte din covăsneni, cei din Voinești mai ales, sînt și astăzi cei mai buni crescători de oi. Oieritul aici e industrie ! În registrele primăriei figurează 12 000 de oi. Coborînd spre șesuri, ajungînd uneori pe drumurile transhumanței pînă în vechea Baltă a Brăilei, ei au întîlnit țigaia de cîmpie, au încrucișat-o cu turcana de Covasna și au obținut astfel țigaia de munte, cu lînă fină și bogată. Generații întregi au contribuit la selecție, obținîndu-se astfel un nucleu bogat de rase, la care au apelat mulți crescători de oi din țară. Trec prin Voinești, comuna de ieri, azi cartier prosper al Covasnei, și o liniște proaspătă plutește peste casele noi, dotate cu baie, gătite cu scoarțe și învelite cu țigle de Feldioara. Mocaniii sînt duși cu turmele **ceapeului** sau cu cele proprii peste munții Bretcului, Vrancei sau ai Penteleului. Alții au ajuns tocmai pe Valea Oltului, a Mureșului, în toată Țara Bârsei, ca baci renumiți ce sînt, și se întorc abia la Sîn-Dumitru. Acasă, împotmolite în treburi, au rămas doar nevestele și copiii care nu mai fug de școală. Odată cu generalizarea învățămîntului de zece ani, dascălul Aurel Hulpoi remarca un interes mult sporit pentru învățătură. Înainte, în clasele 1-4 învățau cam 40-45 de elevi. 15-16 urmau în clasele 5-8. Ceilalți mergeau la oi. Mutațiile socialiste le-au dezvăluit drumuri noi, superioare transhumanțelor și astăzi toți copiii Covasnei, români și secui, termină zece clase, merg la școli profesionale, la liceul din localitate cu predare în limbile română și maghiară, ajung la facultăți. Și se întorc la matca lor mioritică, pentru că acum au unde se manifesta, muncesc și viețuiesc într-un plan spiritual superior. Elena Bârlă și Maria Munteanu sînt bune învățătoare, Dumitru Olteanu, Octavian Dobros, Albert Szigeti, Fabian Ern sînt profesori, Benedek Geza, tînărul, este medic priceput în cadrul stațiunii balneare, iar Mihai Ciurea, tehnician proiectant, a revenit „acasă" de la Combinatul siderurgic Galați, să se ocupe de sistematizarea orașului natal.

La noua filatură, productivitatea muncii, termenul nu mai violentează limbajul local, înregistrează creșteri continue. Saltul, făcut direct de la fus, dovedește vocație, dar și seriozitate în însușirea unei meserii cu pretențiile cele mai de sus ale tehnicii actuale. Firul din lînă pură tors sau țesut de aceste emancipate Penelope seamănă cu firul lung al istoriei scurse pe această vatră de Țară Românească, neîntrerupt și neînstrăinat de nici o încercare. Ca și lemnul, lîna Covasnei, industrializată, capătă valențe. Țesăturile de casă, stofele de Covasna sau renumita aba se obțin aici, la Cooperativa meșteșugărească „Avîntul", în 30-40 de modele spumoase și albe ca floarea untului izvorît din putineele dace și se exportă în mai toate continentele mapamondului. „Cooperatorii noștri, mărturisea președintele Iuliu Kadar, din 1948 în cooperativă, sînt de opt ani consecutiv fruntași în întrecerea socialistă pe județ. Iar planul cincinal care a trecut l-au realizat numai în patru ani". Cooperatorii de la „Avîntul", mai mulți de jumătate calificați la locul de muncă, multe fete au liceul, au preluat mai toate meșteșugurile locale, le practică la scară industrială fără să le diminueze originalitatea și astfel valoarea producției anuale a ajuns la peste 100 milioane lei. Toate aceste mărturii fac dovada faptului că socialismul a impus aci o deplină egalitate în drepturi, deschizînd larg porțile afirmării plenare a personalității umane. Să urmărim, dacă mai e nevoie, devenirea în timp a secuiului Iuliu Vizi : s-a născut în 1936, tatăl său a fost pantofar, a învățat școală în limba maternă, a lucrat ca lăcătuș mecanic la Brașov, în paralel a terminat liceul, a fost mai mulți ani activist, a frecventat cursurile Academiei de științe social-politice „Ștefan Gheorghiu". A absolvit Facultatea de studii politice și administrație de stat. De cinci ani este primarul Covasnei. „Covăsnenii, ne mărturisește Iuliu Vizi, se nasc alături și trăiesc alături. Aud pe cîte un român spunînd : „mă duc la prietenul meu..." cutare, să zicem, care este secui. La fel îl aud pe secui spunînd : „lucrez cu consăteanul meu..." care este român. Acest termen, **al meu**, înseamnă, cred eu, mai mult decît o persoană aparținătoare uneia sau alteia dintre naționalități". Înseamnă, da, un mod de reprezentare exactă, o înțelegere profundă a unei noi realități, un mod de gîndire socialist, generat de o politică națională justă.

Dealtfel, exemple ale frației de nezdruncinat dintre români și secui întîlnești în tot acest spațiu, dar nicăieri, poate, ele nu sînt mai elocvente, plăduitoare, am crede, ca în sfera fierbinte a muncii, uneori aspră, uneori eroică, unde acționează întrajutorarea, respectul pentru efortul fiecăruia, răspunderea pentru lucrul tău, dar și pentru fapta colegului de alături. Ne-au vorbit, au demonstrat aceasta, cu destule exemple, operatorii de la I.P.L., tîmplarii de la fabrica de mobilă, filatoarele, țesătoarele de la „Avîntul", forestierii. Prietenia, frația dintre oamenii Covasnei, nu este o lozincă goală.

Cînd covăsnenii plecau cu carele în țară, spunea cineva, aveau necazuri cu caii : obișnuiți cu apa minerală nu puteau să beie apă dulce ! Nu e o glumă. În Covasna sînt 1700 de fîntîni, iar din o mie izvorăște apa minerală. Curge atîta apă minerală la Covasna, încît uimit te-ai putea întreba dacă nu cumva pămîntul acesta plutește pe o mare de apă minerală. Curge atîta apă minerală la Covasna, încît s-ar putea înființa o industrie ! Cea mai multă curge însă și azi pe apa sîmbetei, din ea beau caii, în ea se bălăcesc rațele. Din cînd în cînd, doi sau trei sacagii vin și încarcă mai multe damigene, unele le duc muncitorilor, altele orășenilor. Și pămîntul, mare filantrop, pompează zilnic la suprafață peste 24 000 mc de apă minerală. Ceva-ceva se mai folosește la plăcinte : dospesc bine cu borviz sărat. E tot o realitate. Dar orice am spune noi, apele minerale, la care se adaugă emanațiile de bioxid de carbon (mofetele), ozonul și peisajul, au situat Covasna, mai ales de prin 1972, într-o nouă ipostază : aceea balneară și turistică. Localnicii o numesc, printr-un termen excelent, industria albă. Adică industria fără fum. Produsul finit al acestei industrii este sănătatea. Sublimă îndeletnicire ! Turistul mai este însă atras aci și de o anume spiritualitate a locului, manifestată prin obiceiuri de o rară frumusețe și bogăție de sensuri : Nedeea mocănească. Străveche și plină de taine. Profesorii Octavian Dobros, Dumitru D. Olteanu și Dumitru G. Olteanu susțin argumentat că obiceiul se moștenește de la daci. Dealtfel, ruinele cetăților dacice de p[illegible] Dealul Cetății, deasupra Văii Zînelor, de la Surcea, Movila Zăbelii, numeroasele obiecte dacice adunate și rînduite

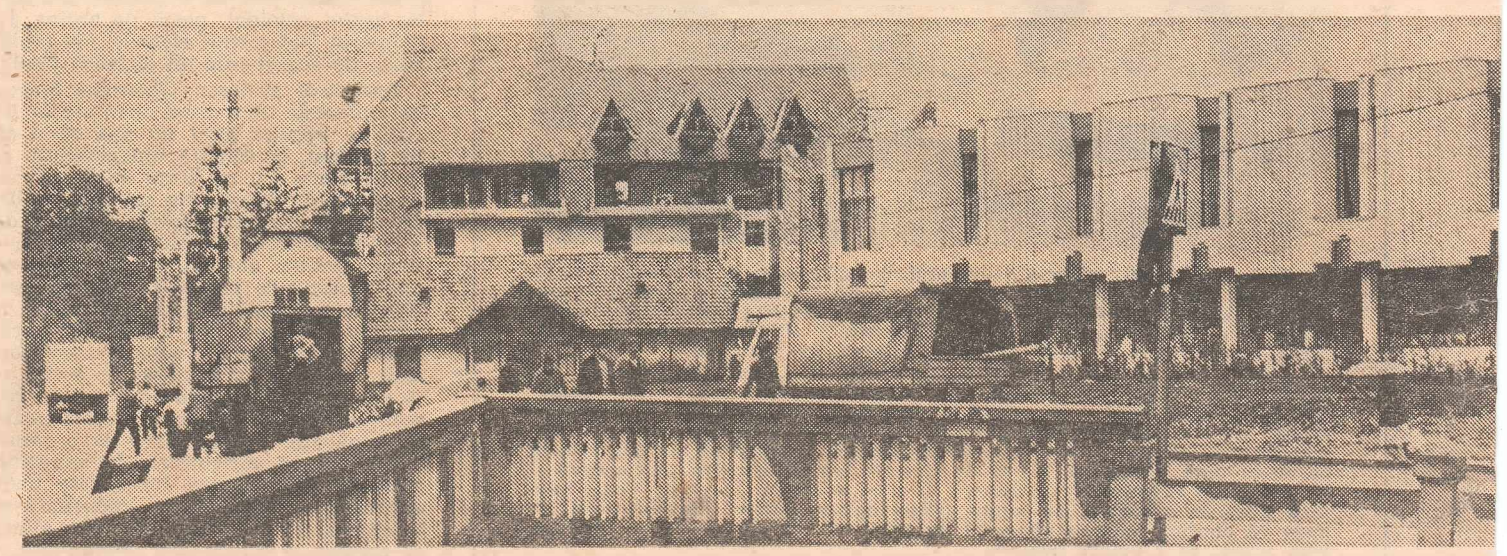

Noile clădiri iau locul celor vechi, risipite și sărace

muzeul școlii, dar și în muzeul per-
al al lui Ioan Hagiu din Zăbala, tot
tea probe, au întărit convingerile
canilor că ei sînt urmașii direcți ai
hilor daci liberi. De aici și curajul
născut al mocanilor în lupta lor cu
ii care atacă turmele. O mușcătură
urs pe trupul unui mocan, oricît de
vă ar fi, e o probă a curajului său.
Covasna sînt mulți cei care poartă
etea acestui curaj. L-am cunoscut
Țică Ion Popica. Am numărat pe
pul lui urmele a 42 (patruzeci și doi)
colți de urs. A sărit să-și salveze
tele, pe Constantin, atacat, a lovit
toporul așa de tare încît nu l-a mai
ut scoate din trupul sălbăticiunii și
nci s-a luptat numai cu brațele. La
nă au fost salvați amîndoi de un al
lea mocan, Constantin Brașoveanu,
care drept răsplată Țică l-a făcut
Am ascultat povestea în amănunt
este de un dramatism rar întîlnit.
urmă ursul a fost omorît și adus la
rginea orașului. Țică și fratele său
stat șapte săptămîni în spital. Soția
Marioara, l-a hrănit cu lingura.
că ar fi fost las, ar fi scăpat teafăr,
r cu rana lașității în suflet. Așa,
ar dacă merge în baston, rănile de
trup parcă sînt mai ușoare.

– Aurel Măerușan, sînteți directorul
țiunii balneoclimaterice Covasna ; ce
eamnă ea pentru economia orașului,
tru dezvoltarea lui ?

– Stațiunea a impus și va impune
reu dezvoltarea orașului, ea deve-
d o cotă pe care acesta va trebui
leauna să o atingă. Atrage multe
duri bănești, concretizate în hote-
, case de odihnă, spitale etc. Sindi-
ele, U.N.C.A.P.-ul, alte instituții
trale își construiesc aici spații mo-
ne de cazare și tratament. Toate a-
ea prefigurează un mare viitor ora-
i Covasna.

a, orașul se va dezvolta mult. Au
eput să se construiască blocuri de
uit, cîteva hoteluri, se asfaltează
zi, se înalță spitale, va începe con-
ția noului centru civic, politic și
inistrativ. Se va construi o nouă
ă de cultură, în locul celei vechi,
riate, instituție care se va strădui
ofere localnicilor, turiștilor veniți la
nă sau tratament și o „hrană spiri-
ă", cum zicea primarul, vor ființa
cest palat de spirit o bibliotecă pe
ură, o expoziție permanentă de pic-
i, o filială a muzeului județean.
tru că în patrimoniul artistic al
asnei s-au adunat, în anii din urmă,
ri neprețuite : peste 170 de ta-
ri, oferite de pictori contemporani
au vizitat Covasna, adoră Covasna,
este 30 de sculpturi. Se adaugă apoi
ule obiecte, mărturii ale unei vechi
lizații. Toate se vor încadra armo-
în arhitectura originală a Covas-
conform schiței de sistematizare
bată de însuși secretarul general
partidului, tovarășul Nicolae
ușescu. „Înțelegem, ne mărturisea
rășul Aurel Oprișan, vicepreședin-
consiliului popular orășenesc, că
nde, în primul rînd de noi, concre-
ea acestor planuri, impulsionarea
ului construcției, ca și dezvoltarea
servicii pe măsura cerințelor
ale".

bera aceasta nu se durează ușor.
enii se despart încă greu de cîțiva
i pătrați de pămînt, pe care cotco-
au cîteva găini jumulite și lătra un
răgușit. Dar pentru a se realiza
asna din proiecte, Covasna visată,
ă de toți și mai ales de covăsneni,
ia din urmă trebuie să învețe de
torie. Adică să pună umărul cu
să se organizeze, să învingă greu-
e începutului, așa cum au făcut-o
ecare dată cînd s-au pus temeliile
opere de durată .

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

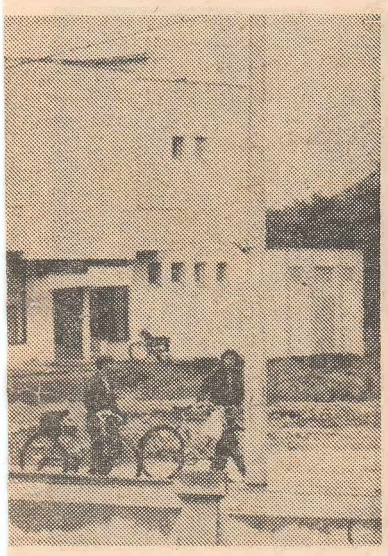

Dinastii muncitorești

Bogdan I, Bogdan II, Bogdan III și alții

Simpla întîmplare a făcut ca să văd scrisorile de dragoste trimise acum un sfert de secol de Bogdan Stoianovici actualei lui soții. Ea le-a păstrat cu grijă — în ce credeți ? — într-un soi de plic de carton, cu lungi coloane tipărite : „Tranzit... Predare... Sosit la Reșița Nord... Plecat de la Reșița Nord... Staționat din lipsă de loc de descărcare..." Și înăuntru, un mănunchi de scrisori, zbuciumata tinerețe a părinților, tandrețe, romantism, sărutări pe furate și visuri de viitor, între tranzit și predare, în scrîșnit de roți, între hei-rrrup și tehnica nouă, între ieri și mîine, între două lumi.

La Reșița, Aleea Trandafirilor bloc 9, într-o după-masă de potop, Draghița Moldovan Stoianovici mi-a povestit romanul ei de dragoste : cum a venit la Reșița din satul ei ca să-și cheltuiască primul salariu, încasat ca operatoare de radioficare în comuna Socol ; cum l-a întîlnit pe Bogdan și, într-o clipă, a simțit că se învîrtește cerul cu ea ; cum chipeșul tînăr a dus-o, în aceeași seară, la părinții lui, pe Dealul Crucii. Acolo, ea le-a cîntat o melodie auzită de la mama ei, care la rîndul ei o auzise de la mama ei, și care i-a vrăjit pînă într-atît încît, iată, un sfert de veac s-a așternut peste acea clipă și vraja tot nu s-a destrămat. Iar scrisorile le-a păstrat cu sfințenie, ca să le arate copiilor și nepoților „cum se iubea pe vremea noastră". Poate ei vor zîmbi, considerînd demodată o dragoste care nu a debutat în ritm de rock sau în acompaniament de chitară cu amplificator electronic, ci bătrînește, cu o romanță despre nucul din grădină. Și unde mai pui că pe prima filă a acestei cronici sentimentale de acum 25 de ani stă scris : „Staționat din lipsă de loc de descărcare".

Și totuși, poate că tocmai faptul că după atîția ani soția nu s-a decis să găsească alt loc scrisorilor înfocate ale tinereții decît „fișa de însoțire" în care Bogdan i-a adus, după căsătorie, primul lui salariu, îmbracă o semnificație specială. Viața ei și a soțului, a copiilor, ca și a bunicilor și străbunicilor n-a avut drept cadru galaxia, sistemul solar sau măcar planeta Terra : universul lor s-a limitat, în sensul cel mai strict al cuvîntului, la oțelul Reșiței și la cărbunele Aninei. În jurul lor se năștea și se prăbușeau imperii, se schimbau la domnie regi și împărați, în timp ce în subteranele Aninei și în fața focului nestins al cuptoarelor Reșiței trudea o dinastie în zdrențe, mineri și oțelari, acei Bogdan, acei Ciunderlic, Francisc, Carol, Johann și cîți alții, pe care istoria îi ignoră și heraldica îi nesocotea, deși **ei** făureau, în acest colț de țară, istoria și progresul, cu sudoarea și sîngele lor. Frînturi din această istorie nescrisă le-am aflat de la soțul Draghiței, Bogdan al II-lea, oțelar dozator la Combinatul siderurgic Reșița. Adevărat, pe statul de retribuție el nu semnează, regal, „al II-lea", ci Bogdan Stoianovici, dar oare care reșițean nu-i cunoaște dinastia, stirpea aleasă, cea mai nobilă din cîte au fost și vor fi vreodată : dinastia muncii ?

— Familia mea este mai vîrstnică decît combinatul. De peste 200 de ani arde focul nestins al Reșiței, nici o secundă nu s-au stins furnalele. Dar noi, cît am muncit ? Am făcut odată o socoteală. Tata, pe care-l cheamă tot Bogdan ca și pe mine, a tras din greu, a lucrat 40 de ani, mai întîi ca miner la Anina, apoi la furnale. A mers, cum s-ar spune, pe flux : mina furniza cocs Reșiței și, dealtfel, înainte de război, ambele făceau parte din aceeași societate capitalistă și aveau același patron : Uzinele și domeniile Reșița. U.D.R. stăpînea — în afară de furnale și de cărbunele Aninei — minele Secul, Doman, Delinești, Ocna de Fier și pădurile din jur. Mama a lucrat și ea 30 de ani, la halda de zgură, la descărcatul vagoanelor. Mă întreb cîți munți de zgură a descărcat într-o viață de om această femeie firavă, cu lopata ei. Eu însumi am început-o ca lăcătuș la hala 9, la 12 ani. Pe atunci nu conta vîrsta : te cîntăreau, te măsurau și dacă îndeplineai „baremul", te angajau. Fiind înalt și voinic pentru etatea mea, m-au primit. Apoi am muncit mai mulți ani la furnal și, în fine, am trecut la oțelărie. În total, 33 de ani. Fratele meu Carol, maistru la combinat, a început lucrul acum 30 de ani, dar fratele Wentzel, maistru turnător la Întreprinderea de construcții metalurgice Reșița, nu are decît 25 de ani vechime. Sora Emilia lucrează la combinat de 20 de ani, o altă soră e lăcătuș mecanic la I.C.M.R., pe băiatul meu mai mare, Ioța, îl am în schimb cu mine; iar mezinul, Bogdan III, zidar șamotor, a trecut poarta combinatului acum trei ani. Trageți linia și adunați. Ies cam două secole. Dar asta nu-i decît jumătate din istorie, fiindcă din partea mamei...

Și inițierea în heraldică se amplifică, arborele proletar își afundă tot mai adînc rădăcinile în trecut.

— Cei nouă frați ai mamei au fost mineri la Anina, iar tatăl lor, deci bunicul meu, Francisc Ciunderlic, tot cărbunar a fost. Tatăl bunicului, la fel, și sînt sigur că și strămoșii bunicului...

„Noi rămînem !" Este lecția oferită de această străveche dinastie de mineri și oțelari, la care se vădește o anumită îndărătnicie, o cramponare de fluviile minerale subterane, de lava oțelului și de dogoarea furnalului, poate chiar și un anumit imobilism, nu lipsit de măreție într-o lume în care schimbările se succed, uneori, cu prea mare repeziciune.

Iată, de pildă, cum s-au întîmplat lucrurile cu Ioța și cu fratele său, Bogdan III. S-au născut cu doi-trei ani înainte de a fi început reconstrucția combinatului, în 1959, și tot ce s-a înfăptuit aici pe malurile Bîrzavei, în ultimii ani, sub ochii lor a crescut : noua oțelărie, cele două furnale de 700 metri cubi, Întreprinderea de aglomerare, microraioanele, centrul administrativ, pe scurt, Reșița nouă. Cînd Ioța se afla la școala primară, cum avea o clipă liberă se repezea la taică-său. Strigau oamenii la el : „Fugi, băiete, dau locomotivele peste tine și te omoară". Iar băiețelul striga înapoi : „Nu plec, mă duc la tăticul !" La profesională a intrat cu 10. Drept care a venit directorul și s-a rugat de părinți să-l dea la electronică. A hotărît băiatul : „Siderurgist ca tata !"

Cît despre Bogdan III, el a urmat școala de construcții și în 1974 a ieșit zidar calificat. Își putea alege orice șantier din Reșița sau din restul țării, cu bune perspective de cîștig, fiindcă era foarte muncitor, și cu o perspectivă în plus, la care nici părinții, nici bunicii, nici străbunicii n-au visat : el, cel mai tînăr descendent al dinastiei, avea să lucreze, în sfîrșit, sub cerul liber, la aer curat. Degeaba. Bogdan III și-a cerut rapid transferul de la trustul de construcții la combinat, dar lucrează tot în meserie, ca zidar șamotor. Soarele lui nu lucește pe cer : este oțelul incandescent pe care-l zăgăzuiește în cuptor.

„Noi rămînem !", au spus ei. La fel cum au rămas la Anina, dincolo de deal, bunicii și străbunicii. Pe flux. Acel Francisc Ciunderlic bătrînul cu cei 11 copii ai săi. Fiul său, Francisc tînărul, artificierul care a orbit cînd a vîrît fitilul într-o gaură unde rămăsese un vîrf de dinamită neexplodată. Carol, de care Bogdan își amintește ca azi : bolnav de silicoză, stătea la geam lîngă patul său de scînduri și se sufoca în fața ferestrei larg deschise. A murit la 32 de ani. Artificierul orb a murit la 46 de ani, Francisc bătrînul a închis ochii la 48 de ani, altul la 22 de ani și tot așa, fiindcă mai nimeni din familia Ciunderlic n-a apucat să treacă pragul celor 50 de ani. Oamenii trăiau puțin, fiindcă, literalmente, nu erau lăsați să trăiască mult. Și ei au rămas.

Cîteodată te cuprind îndoiala, frica. Draghița spune :

— Cînd merg la socri, în Dealul Crucii, văd focul arzînd în cuptoarele combinatului. Și tremur pentru soț, pentru copii, pentru toți ai mei care sînt acolo. Dacă se întîmplă ceva ?

— Fii pe pace, femeie, nu se întîmplă nimic — intervine Bogdan II. Iată, eu lucrez de 33 de ani și n-am fost nici măcar zgîriat o singură dată. Sînt sănătos tun și apuc suta de ani, ca și prietenii mei de o viață și tovarășii mei de muncă Ion Mitrescu, Francisc Kalas, Ion Leininger, Radu Petru.

Toate s-au schimbat în ultimii ani.

— Munca brută a dispărut ca urmare a mecanizării, dar oamenii din afară nu prea își dau seama de asta, mai există, pe alocuri, la unii, o reținere față de siderurgie — arată Stoianovici. Adevărat, nici o macara din lume nu te dispensează să muncești din greu, dacă nu cu mușchii, cel puțin cu mintea, să-ți pui la bătaie toată energia ca să iasă șarja bine. Înfrunți și temperaturi mai ridicate, preț cam de o jumătate de oră, pînă închizi cuptorul, dar apoi te obișnuiești, nici nu-ți dai seama cînd și cum. Dar de tras, trebuie să tragi, la noi nu-i salon de lectură, ci muncă bărbătească. Așta-i singurul pericol. Da, pericol, n-am folosit cuvîntul la întîmplare. Cunosc doi părinți care țin morțiș ca fiul lor să devină avocat. Mama e ospătară și au bani. „Mititelul" tot încearcă la Drept și nu reușește. Îl țin acasă și n-a lucrat în producție o zi la viața lui. Un alt tînăr, de 25 de ani, sfătuit de tatăl său, medic, își încearcă și el puterile la Medicină, fără nici un succes. Este un flăcău mai înalt și mai voinic decît mine, care, mă vedeți, nu sînt tocmai pirpiriu : am peste 1,80 m, cu mușchi de boxer. Dar pe vlăjgan îl țin în puf părinții, doar, doar de-o reuși. Și așa trec anii. Bineînțeles, este foarte bine să mergi la facultate. Eu însumi regret că n-am făcut-o, deși aș fi avut posibilitatea, în anii noștri. M-aș fi întors tot la combinat, ca inginer. În fine, ce a fost a fost. Dar dacă vezi că băiatul sau fata nu reușesc, de ce să nu muncească în fabrică, alături de părinți și de toți ai lor ? Și apoi, nu cred că le strică 2 000 de lei pe lună, și asta din primul an, fiindcă la noi e industrie grea. La ieșirea din schimb nu mai deosebești pe director de muncitor după îmbrăcăminte și încălțăminte, ba cîteodată muncitorul arată mai elegant decît directorul. Pe vremea copilăriei mele puteai să închizi ochii și tot îi deosebeai. Nu aveai decît să ciulești bine urechile : muncitorii purtau toți saboți de lemn, doar „domnii" umblau în pantofi. Să revenim însă la ziua de azi. Se cîștigă bine, dar pînă la urmă nu e vorba nici de bani, nici de toale, ci de dragoste de muncă și de tradiție. Să vă dau un singur exemplu. Furnalul are o clapă de eșapare și atunci cînd lucrul merge rău, cînd se reduce vîntul, cum spunem noi, îi auzi oftatul de la mare distanță. Eu, bunăoară, **simțeam** furnalul și din somn sau cînd mergeam în piață. Cum să nu-l simt cînd eu însumi i-am dat focul pentru prima oară ? Iar noua cocserie și din mîinile lui tata s-a ridicat. Noi aici rămînem.

În subtext : noi, români, sîrbi, germani, maghiari, noi care am trudit, trudim și vom trudi la poalele Semenicului și în cîmpia dinspre Dunăre, noi pe care învolburările istoriei ne-au adus și ne-au ținut laolaltă, legîndu-ne peste veacuri.

— Bătrînul meu, Bogdan I, îmi povestea că prin 1936 a avut loc o explozie la Anina. Au murit un român, un german și un sîrb. Sub blocurile de cărbune prăvălite nu s-a mai cunoscut care era român, care era sîrb, care era german și i-au îngropat pe toți la un loc, scriind pe mormînt trei nume. Străbunicii din partea mamei au fost slovaci aduși să „deschidă" mina Anina și urma lor se pierde în timp. Vor fi fost mineri din prima zi a lumii. Tata, Bogdan I, se trage din satul românesc Cîmpia. Pe tatăl său, adică pe bunicul meu, Bogdan I nu l-a cunoscut, fiindcă murise de tînăr. Va fi fost un țăran de la Dunăre. S-au căsătorit și s-au încuscrit români, sîrbi, germani, slovaci, maghiari, cine-i mai știe ? Pe cei trei de la Anina i-au înfrățit mina și moartea. Pe noi ne-au înfrățit viața cu bucuriile și suferințele ei, munca, încrederea în viitor. Noi rămînem. Mi-aduc aminte, cînd eram mic lipseau mijloacele de transport ; de autobuze nici pomeneală prin satele unde și-au făcut veacul ai mei. Tata mă lua în cîrcă și se ducea pe jos din Anina în Cîmpia, cale de 70 km. Da, 70 km bătuți cu piciorul, purtîndu-mă pe mine în spate. Este și un simbol. Și eu, într-un fel, i-am cărat pe umerii mei pe băieții mei, iar Bogdan III îl va duce, sper, pe Bogdan IV, care ne va continua dinastia. Îi purtăm în spate pe copiii noștri, le transmitem tradiția înaintașilor care, de veacuri, în acest colț de țară, scormonesc pămîntul, înalță furnale și păstrează focul nestins al mîndriei și noblețel muncitorești.

LIONEL NIȚESCU

Despre 3 generații de țigani

Am văzut și țigani fericiți și nu fictiv, ci real, în familia lui Gheorghe Miuțescu și a descendenților lui

Nu demult, la Sibiu — și într-o singură casă, aflată pe strada Alba Iulia la numărul 46 — am cunoscut trei generații. Ele încă locuiesc împreună, conviețuiesc adică — dar, practic, se află una deasupra alteia, într-o structură invizibilă dacă ne gîndim la treptele unei scări, dar cît de reală dacă le vom cîntări aspirațiile, modul de viață, perspectiva fiecărei dintre ele. Pentru reporter, vă mărturisesc, experiența cunoașterii acestei *familii* stratificate în trei trepte a fost una dintre cele mai captivante. Această experiență a reușit să concretizeze cît se poate de simplu și de firesc, pe spațiul a numai cîteva ore de discuție, realități care, altfel spuse, ar putea fi luate drept cuvinte și nimic altceva : sfărîmarea unei lumi, nașterea unor alte idealuri, ordonarea vieții prin muncă, bucuria traiului civilizat legat de facilitățile tehnicii moderne și încă alte asemenea lucruri de același fel, cu adevărat zguduitoare în fapt...

PAHARUL DE ARGINT

Prima generație : Gheorghe Miuțescu, astăzi în vîrstă de 75 de ani. Bătrînul din fața mea a fost ani de zile bulibașa țiganilor din România — o „funcție" cît se poate de onorabilă, de vreme ce numirea sa s-a petrecut prin vot deschis, într-o poiană de lîngă Craiova în care se adunaseră cîteva mii de oameni, reprezentanți aleși cu cinste, din mai toate cetele aflate pe cuprinsul țării. Miuțescu a fost cunoscut de o mulțime de oameni, avea nenumărați prieteni și tot atîția dușmani, dar, oricum, de numele lui nu se putea să nu fi auzit oricare țigănuș de pe Tisa, din Oltenia, Moldova sau Dobrogea. Autoritățile îi acordau un anume respect — Miuțescu cunoștea aproape orice primar din satele spre care se îndreptau căruțele „obștii" ; discuta cu ei de pe poziții aparent egale și abia apoi, dacă ajungeau la înțelegere, dădea semnalul de instalare a taberei în preajma așezării. Îmi spune că l-a cunoscut personal pe Zaharia Stancu, cel care a scris o carte despre țigani, „Șatra" parcă-i zice. I-au citit-o nepoții, pentru că el n-a știut niciodată prea bine să buchisească literele, dar parcă i se pare cam departe de realitate, adică și cu multe exagerări... A umblat mai mult prin părțile Cibinului, că de acolo e și de loc, și a învățat de mic să bată arama. Asta-i meseria în care, zice, pe țigani nu-i întrece nimeni. „Tata făcea cazane de țuică, mai spune, și la fel tata lu' tată-miu, iar eu am învățat de la ei. Și pe copiii mei i-am învățat, numai că ei s-au apucat și de alte lucruri de la o vreme, care nu mai îs după tradiția noastră țigănească !" Acum vreo cinci, șase ani directorul de la Independența, avînd el un necaz cu niște cazane, a avut ideea să cheme un meseriaș din afara întreprinderii, întrucît inginerii salariați nu izbuteau în nici un fel să dea de capătul defecțiunii. Cine-i aici în Sibiu cel mai bun și mai bun la asta ?, a întrebat. Miuțescu — i s-a răspuns — dar e țigan ! Nu-i nimic, să vină Miuțescu — a hotărît directorul, și bătrînul s-a dus, s-a uitat să vadă despre ce este vorba și s-a decis să se apuce de muncă. A lucrat o săptămînă încheiată, cu ușile atelierului închise, să nu-l vadă cineva, probabil avea el secretele sale, sau se rușina de scule — dar în cele de pe urmă directorul Negrilă a avut de ce să se felicite pentru inspirație, iar pe Miuțescu l-a recompensat cu 20 000 de lei pentru munca sa. „La nomazi, îmi mai spune, ăla care avea pahar de argint era socotit puternic, iar cel care avea paharul cel mai mare devenea bulibașă. Bogăția se strîngea în aur, cu cît aveai mai multe monede cu atît erai mai bogat. Acum s-au schimbat timpurile, nu mai strîngem aur și băiatul meu e ăla de i-a învățat pe țigani că aurul n-are nici o valoare dacă n-ai o casă, un acoperiș, un loc spre care să ai de ce să te întorci, chiar dacă mai pleci din cînd în cînd..." Ce să mai spun despre Gheorghe Miuțescu, prima treaptă a *familiei* stratificate de care vorbim ? În 1963, cînd s-a hotărît ca tot metalul prețios existent în țară să fie înregistrat și înseriat, fostul bulibașa a predat la stat cantitatea enormă de 6,5 kilograme de aur. Mi-a povestit însă despre un alt bătrîn — țigan nomad dintre cei încă existenți pe teritoriul țării, bătrîn cu plete și barbă de-un cot, murdar și disprețuit de toți ceilalți țigani, de-acum stabilizați, un fel de *ultimul om*, să-i plîngi de milă și să-i dai ceva să nu moară de foame, dar care a plătit, nu chiar așa de mult, un milion și șapte sute de mii de lei în bani peșin, strînși cu prețul a cine știe cîte suferințe și hoții, mototoliți pe sub hainele-i ponosite, plată cu care a cumpărat nimic altceva decît... un pahar de argint. Ați înțeles desigur că era vorba de *simbolul puterii* în neamul de țigani nomazi, neam pe cît de bizar pentru timpurile noastre, pe atît de restrîns, tot mai restrîns și mai stînjenit de viața clocotitoare care-i pulsează în preajmă.

„VOLGA" ȘI COOPERATIVA

A doua generație : Ioan Cioabă, fiul lui Gheorghe Miuțescu, 40 de ani, născut la Cărbunești. De fapt, mai exact *lîngă Cărbunești*, dar a lăsat corturile și căruțele pe care le cunoscuse „în familie" pentru a deveni, la nici 18 ani, activist al U.T.C. la Tîrgu Jiu. Ca instructor al tineretului comunist s-a ocupat bineînțeles de tinerii țigani din zona Olteniei, pe care i-a învățat să se tundă, să se angajeze în fabrici sau la șantierele de irigații, i-a făcut uteciști. A moștenit în felul acesta ceva din autoritatea tatălui său în fața semenilor — dar, zice, bulibașă a fost tata, eu sînt cetățean ca orice cetățean român ! „Noi sîntem țigani, dar cetățenia noastră e tot română, cum ai văzut și dumneatale la ultimul recensămînt". Acum, aflu, majoritatea țiganilor *s-au localizat* (expresia lui Cioabă), și-au făcut case și lucrează mai organizat, la orașe în special. Ioan Cioabă a fost dealtfel cel care a dat întotdeauna exemplu : el a fost primul care și-a ridicat casă în Sibiu („M-a ajutat tovarășul prim-secretar, pe care l cunoșteam de la Craiova !"), a fost primul care și-a luat radio, apoi motocicletă, în fine, mașină. Are astăzi în curte o „Volgă" veritabilă, de culoare neagră, cumpărată din stocul de autoturisme vîndute de stat ca uzate, în vreme ce băiatul său mai mare are Dacia 1300. „Toți muncim, subliniază, acum facem parte din cooperativa „Tehnica nouă". Sîntem cinci frați și o soră. Toți căsătoriți, toți cu case în Sibiu, cu copii și cîte o mașină — dealtfel o să vedeți că aici, în jurul atelierului nostru de nichelaj, stanțări în bachelită și mase plastice, se învîrt 24 de mașini. Sîntem angajați, vara ne luăm concedii și plecăm la mare. Casa asta are după cum vezi etaj, șase camere, baie, bucătărie, scară interioară și alte d-astea. Am ridicat-o în 1963 — dar nu mă-ntrebați ce-am pățit cu bătrînul pînă să-l sui în pat ; nu mă urc în viața mea în așa ceva, zicea, vrei să cad și să-mi rup picioarele ?! Acum s-a obișnuit, stă destul de bine, are și televizor în cameră, s-a mai schimbat și ca om. Tot așa au făcut și alții, cei care ne-au ascultat : i-am sfătuit să se lase de viața nomadă, să-și facă undeva o casă, să se apuce serios de muncă — că asta-i viața de azi, altfel nu se mai poate !" Despre aceiași nomazi țigani rămași mult în urma vieții de azi, vorbind pînă și altă limbă (Cioabă susține că ei stîlcesc *adevărata limbă țigănească)*, Ioan Cioabă zicea : „Este tare păcat că nu-i ia nimeni în primire, că nu sînt ajutați să intre pe la cîte o întreprindere, o fabrică sau pe un șantier. Mai ales cei tineri. Acum partidul pune tot mai mult accentul pe problema brațelor de muncă, și-apoi a ieșit și legea aceea,știi dumneata, după care toată lumea trebuie să muncească în țara noastră, ceea ce-i chiar foarte bine. Așa că de ce să nu se încadreze și nomazii în muncă ?! Eu zic că-i chiar o rușine pentru noi că mai avem oameni care trăiesc ca-n epoca primitivă parcă, în corturi și-n căruțe, plătesc atîția bani pentru un lucru fără nici o valoare ca un pahar simplu de argint, și asta numai pentru că au rămas la obiceiurile vechi... Alea s-au dus de mult, chiar dacă ei încă nu-și dau seama și cred că se simt bine în felul lor. D-aia zic că, după mine, ăștia sînt oameni pe care ar trebui să-i ajutăm mai mult, să-i facem ca măcar pe copiii lor să-i lasă la o meserie, la școală, să intre în viața normală. Sîntem în secolul douăzeci, nu ?".

COMANDANTA DETAȘAMENTULUI DE PIONIERI

A treia generație : copiii. În primul rînd cei ai lui Ioan Cioabă : Cucu (căsătorit, doi copii la rîndul său), Luminița, Gabi (ambele căsătorite), Violeta, Lucia și Liliana. Ultimele trei sînt încă la școală. Liliana învață germana. Lucia este comandanta detașamentului de pionieri și elevă în clasa a cincea A a Școlii generale nr. 10 din Sibiu. Susține că are numai note foarte bune la școală, chiar și la limba engleză. Să văd carnetul — încerc eu s-o iau prin surprindere. N-a mințit : 10 la română, 9 la engleză, 9 la istorie, 10 la matematică, 9 la botanică, 10 la geografie, 8 la sport (!?) și 9 la purtare. Ca să murim de rîs o întreb dacă a avut vreodată meditator. Și murim imediat de rîs. Liliana ține să-mi arate și ea carnetul de note — bunicele. Violeta e la școală, dar apare Dorin, fiul lui Cucu, încruntat în priviri și iute la mînie, de vreme ce susține, atunci cînd fetele îl tachinează, că „a I-a" e cea mai grea, și în definitiv nu are nici el decît un singur șapte, și-acela la sport, unde a fugit și a căzut, iar restul numai note de zece... Din vorbă în vorbă, ajungem la recensămînt. Lucia, comandanta detașamentului de pionieri, știe toate datele pe dinafară : „Noi sîntem exact 229 986 de țigani în România — adică, după cum spune statistica, peste unul la sută din populația țării. Și vreau să vă spun că acum nu ne mai e deloc rușine și ne supărăm cînd ne spune cineva că sîntem țigani — sîntem, de fapt, o naționalitate conlocuitoare ca oricare alta!" Cucu ține să-mi precizeze că părintele său, Ioan Cioabă, a fost acela care a izbutit să dea jos legea țigănească după care un tînăr trebuia să muncească o viață întreagă ca să-și poată cumpăra o nevastă. „Și alte legi a mai dat jos, spune, dintre cele făcute de bătrînul bulibașă, învechite pentru timpul nostru. Înainte de toate i-a învățat pe toți că munca ordonează viața oricui și că belșugul nu se mai măsoară în monede, ci în case, în mașini și-n viață liniștită, fără teamă că te caută la poartă oamenii legii. Eu sînt angajat la cooperativă și cîștig chiar bine, vreo două mii, două mii și cinci sute fără probleme, în fiecare lună. Singura problemă e aceea că trebuie să muncesc, numai că de muncă nu ne mai speriem ca înainte !" Mai la urmă ajunge să mă întrebe ce mai face Adrian Păunescu și ce se mai întîmplă cu Cenaclul Flacăra. Bine, mulțumesc — îi răspund, dar ai fost vreodată ? „Păi cum nu, zice. Am fost de două ori, atunci cînd a venit la noi în Sibiu. Și, drept să vă spun, tare mi-a plăcut. Dacă mai vine, o iau și pe nevastă-mea."

După cum se vede, și sper că se vede, adică n-am spus vorbe goale, la Sibiu — în aceeași casă aflată la numărul 46 pe strada Alba Iulia — conviețuiesc trei generații suprapuse și, totodată, trei lumi. Sigur, cea mai fascinantă rămîne lumea Luciei și a lui Dorin, băiețelul cu ochii atît de negri și de pătrunzători pentru cei numai șapte ani ce-i are — treapta cea mai de sus cu alte cuvinte. Este generația care învață engleza și germana, obține numai 10 la matematică și geografie, mai puțin la sport din motive necunoscute, și care a uitat de tot căruțele și corturile străbunilor, niște oameni care se află acum la fel de depărtați de ei precum eroii din preeria lui Fenimore Cooper. Iată, pe scurt, povestea a trei generații din cei aproape 230 000 de țigani, trei generații suprapuse și mereu ascendente — trei generații din România de azi.

DUMITRU GRAUR ■
Fotografii de ION PREDOȘANU ■

S-au schimbat timpurile : astăzi nici „bulibașa" nu-și mai măsoară belșugul în monede de aur !

Vă propunem un nume: Cristian Dică

Un telefon primit zilele trecute la redacție din partea Centrului de îndrumare a creației populare al județului Teleorman de la poeta Elena Cătălina Pangrati, ea însăși debutantă sub același generic „Dintre sute de catarge" al Luceafărului, ne avertiza că vom fi vizitați de un foarte tînăr și talentat membru al Cenaclului literar din Alexandria. Într-adevăr, pe culoarul redacției a apărut într-o dimineață un copilandru sfios, care a ezitat un timp să bată la vreo ușă. Obișnuiți tot mai mult în ultima vreme cu talentele care-și anunță de la depărtare intrarea precum zmeul din poveste ce-și trimite buzduganul înainte, am dedus cu oarecare întîrziere că acest copilandru poate fi purtătorul unui mesaj și nu vreun reclamant sosit pentru secția noastră de scrisori și sesizări.

De reclamat ar fi fost el îndreptățit să reclame ceva și pe cineva dar, din păcate, aceasta ar fi însăși viața care, la fragezii săi ani, nu prea l-a răsfățat : de mic crescut fără mamă, decedată în urma unei suferințe nelecuite, anul trecut i-a murit și tatăl de cancer, astfel că în casa părintească din Ulmeni, județul Teleorman, a rămas singur, nici măcar cu bunici sau alte rude apropiate. O modestă pensie de urmaș — căci tatăl său a fost un simplu cantonier, lucrător la drumurile publice — și o bursă școlară în casă și masă îi asigură subzistența. Băiatul nu s-a pierdut cu firea și își vede mai departe de învățătură, chiar în aceste zile trecînd în anul V al Liceului industrial de construcții din Alexandria.

Mesajul liric pe care ni-l propune, conținut în plicul ce-l purta sub braț, din care noi am reținut aceste cîteva prime cristalizări de poezie, e în orice caz unul autentic, scăpărător de la primul vers. Avem de-a face cu un talent și nu cu un veleitar precoce. Versurile lui Cristian Dică au ceva din frăgezimea sinceră a ierbii de acasă dar și din siguranța betonului din care învață să întemeieze case durabile. Sperăm ca acest nume prea puțin sonor pentru poezie, DICĂ, să ZICĂ ceva.

N. S.

Mărturisire

Eu locuind această frunză albă
precum o stea izvorul de lumini
— luntre purtînd în loc de vîsle lujeri
de liniște albastră și de crini.

Cîteodată noaptea-i înfuioară
pămîntul neatins, în tandru zbor,
culoarea sună-ncet ca o povară
și țărmurii căderilor mă dor.

Cîteodată, șopotul de vise
se surpă-n ochiul ierbilor aprins,
sînt iar ofranda sîngelui învins
în care doar lumina se rotise.

Eu locuind această frunză albă
precum o stea izvorul de lumini
— luntre purtînd în loc de vîsle lujeri
de liniște albastră și de crini.

Cîmpiile patriei

Seara,
preschimbat în pasăre, colind
fiecare anotimp al sufletului.

Cel de grîu
zvicnește spre lumină
ca o limbă de foc
încrustînd sărutul.

Cînd ochiul său
îmi devoră sîngele
mă reîntorc mai albastru
în cîmpiile patriei.

O Poartă...

De ce mi-ai sădit răspintia în liniște, mamă,
păsări de foc mă colindă — carnea mă doare,
ca să le pipăi îmi trebuie o mănușă de rouă
încrustată în marmura nopții de cohorte stelare

Vînt spălat de ploi îmi tremură-n pleoape
scuturîndu-și crengile subțiri în sîngele meu,
creasta unui val îmi rupe tîmpla sfidînd
neputința trupului de a fi Prometeu

De ce mi-ai sădit răspintia în liniște, mamă,
mă înfășor în somn ca într-o cămașă învolburată
de crini ruginiți. În lacrima mea se rotește o poartă.

Ca o împotrivire

Nu sînt obosit, crede-mă,
numai vîrsta mă doare, mă-nvinuie
de prea mult umblet și căutare.

Obosit nu sînt, totuși
steaua care a îngenuncheat
în ierburi ast'noapte
ca o împotrivire la utopia somnului
eu am fost — dragostea mea.
Voiam să-ți aprind în dogoarea cîntecului
armura lumească.

Întîmplarea de-a fi cîntec

Suflete, de ce te-nvolburi în lumina sîngerie
cînd desfoliată luna îngenunche într-o rază
în adîncul tău năvodul ostenit de curăție
lîngă apele miniei scînteiază

Visla ta de vise smulsă zace în boschet de lacrimi
arzi în zori străin și palid ca o vajnică armură
greu învlăstărită-n liniști ; ochiul tău, ce vis utopic
peste mări de foc îndură

Întîmplarea de-a fi cîntec, rostul osîndirii tale,
îți înnobilează fruntea veșnicind-o în lumină
dar lumina e durere cînd încheietura lumii
sub aripa-ntunecată a iluziei se-nclină

CRISTIAN DICĂ

REVISTA REVISTELOR TINERE

„Spații" nr. 7 și 8/1977

Printre publicațiile școlare revista liceului „Zoia Kosmodemianskaia" din București ocupă un loc distinct atît prin calitatea textelor pe care le cuprinde cît și prin ținuta sa grafică deosebită. Vă invităm să răsfoim împreună nr. 7 și 8 pe anul 1977 ale acestei publicații, consacrate în bună măsură evenimentului de mare importanță pentru viața liceului, pentru învățămîntul românesc : împlinirea a 125 de ani de la înființarea acestui așezămînt liceal cunoscut odinioară sub numele de Școala Centrală de fete. Concluzia unuia din articole se impune de la sine ca un angajament pentru colectivul acestei școli cu frumoase tradiții : „Sîntem de aceea datori față de prezent și trecut, cît mai ales față de viitor, să nu pregetăm în strădania noastră de a face din cinstirea școlii durata unei mature responsabilități față de noi înșine și față de școală, a unei dăruiri patriotice demne de mîndria și de aspirațiile noastre temerare". Frumoasă tableta semnată de Lucia Demetrius, fostă elevă a liceului, **Aceasta e patria.** Un grupaj de articole cinstește aniversarea a 100 de ani de la proclamarea independenței de stat a României. Interesante sînt rezultatele obținute în urma unei microsociograme care a avut ca scop să afle spre ce profesii se vor îndrepta elevii liceului după absolvire. Numărul din revista pe care o prezentăm cuprinde și un dialog purtat de mai mulți elevi cu surorile Cella și Henriette Delavrancea, fiicele scriitorului Barbu Ștefănescu-Delavrancea. Cele două intervievate oferă date inedite din viața reputatului dramaturg, care îi luminează mai pregnant personalitatea, ca și a Mariei Delavrancea, directoare multă vreme a acestui liceu. Dintre numele care semnează poezii la rubrica **Album liric** se reține Maria Terzian și Olga Negulescu, care au în vers nu numai o sensibilitate specifică vîrstei lor dar și o gravitate care le maturizează scrisul. Cu emoție și durere se citește una din paginile acestei reviste, pagină intitulată **In memoriam** și închinată profesoarei Magda Iordăchescu și elevei Ștefania Stroe, dispărute în timpul cutremurului din martie. Reproducem o poezie aparținînd Ștefaniei Stroe, eminentă elevă a școlii : Am strîns viața bulgări, bulgări, / Și m-am jucat cu ea un joc serios de oameni mari, / Apoi am luat în palme doi stropi din puritatea lumii / Și i-am sorbit. / M-am înfășurat cu crengile copacilor, am pus capul pe lună. / Zvîcnea albastră. / Și-am adormit, / Parte din vis, parte din stele, / Parte din tot". Avîntată recenzia Adinei Someșanu la volumul lui Adrian Păunescu, **Pămîntul deocamdată.** Remarcabil fragmentul din piesa **Nava cu trei pasageri** scrisă de Roxana Rusu, elevă în anul IV. Ea dovedește o oarecare știință a replicii, vervă, rigoare a construcției. În continuare, revista mai cuprinde știri, desene, rubrică de divertisment etc. În concluzie, un sumar bogat, divers dar axat pe problemele reale ale elevilor, care dezvăluie orizontul lor larg, setea lor de a păși cu un ceas mai devreme pragul maturității.

Deși această pagină este dedicată cu precădere literaturii, pertinența articolelor de critică literară, profunzimea eseului, sinceritatea versului, ca și acuratețea grafică a revistei ne-au determinat să-i consemnăm apariția.

ADI CUSIN

Dialog

Cu toate că amfitrionul acestui colț de pagină nu întreține prima dată un asemenea dialog, emoția nu poate să nu-l încerce la gîndul că în plicurile ce au început să ne sosească la redacție ar putea să strălucească, printre tonele de minereu verbal, și acel dram de aur care indică filonul mai mult sau mai puțin bogat ce se cere scos la suprafață. A fi „căutător de comori", însemna pentru Mihu Dragomir, poetul căruia îi datorează intrarea în literatură mulți dintre poeții, prozatorii și criticii de marcă de astăzi, însemna a ucenici cu fiecare nou debutant, cu sentimentul generos mărturisit în chiar una dintre ultimele poezii încredințate tiparului înaintea prematurei sale morți : „Aici, de unde cîntece țîșnesc, / mă las pătruns de cruditatea de lumină, / cu gestul cel mai simplu și firesc / al celui care, ca să bea izvorul, se înclină". Sub semnul acestei generozități debuta însăși pagina pe care „Luceafărul" o dedica începătorilor, intitulînd-o solemn cu acest vers eminescian deschizător de multiple posibilități. Era chiar în iulie, în 1958 (anul cînd se năștea — coincidență simbolică — poetul pe care vi-l propunem azi la rubrica de mai sus) și Mihu Dragomir, principalul arhitect și animator al „Luceafărului" acelor ani, ținea să-i asigure pe tinerii colaboratori ai paginii „Dintre sute de catarge" că vor fi întotdeauna primiți „cu piinea și sarea celei mai curate prietenii". E o făgăduință pe care, odată cu preluarea titlului acestei pagini de aur a literaturii românești contemporane, sîntem gata s-o reînnoim. Spun „sîntem gata" fiindcă este făgăduința pe care o nutrim cu toții, cei din redacție ca și unii dintre distinșii noștri colaboratori, bucuroși să ne consilieze atunci cînd aducătorul de mesaj va fi un încercător al sunetelor, al formelor și culorilor sau al cuvîntului rostit pe scenă. Îi avem în vedere pe compozitorul și dirijorul Marin Constantin, pe pictorul Sabin Bălașa și pe actorul Florian Pittiș.

Intenționăm, de asemenea, ca lucrările cele mai reușite să le facem larg cunoscute nu numai publicîndu-le, analizîndu-le, ci și prezentîndu-le în Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, facilitînd astfel un contact viu cu masele de iubitori ai frumosului, îndeosebi cu tinerii. Antonpannescul „de la lume adunate și iarăși la lume date" capătă așadar un sens nou, revoluționar, decurgînd din locul pe care partidul nostru îl conferă creației maselor. Cu aceste cîteva cuvinte lămuritoare ale rosturilor paginii de față, să trecem direct la receptarea primelor mesaje cu destinația „Dintre sute de catarge".

Dan Bosoancă. Numele dv. îmi pare cunoscut, după cum am impresia că și fiorul liric al versurilor pe care ni le trimiteți mai m-a încercat. Chiar dacă e numai o impresie, vă asigur că de acum înainte voi reține cu siguranță atît numele cît și indiscutabila dv. înzestrare pentru poezie. Selecțiile pe care ni le-ați trimis din cele două cicluri „Nopți cu vînători" și „Moartea lui Don Quijote" atestă un talent care a depășit faza dibuirilor inerente începuturilor. Unele inegalități de ordin artistic persistă între o poezie și alta, dar în ansamblu versurile ne-au plăcut, îndreptățindu-ne să sperăm într-o apropiată lansare. Disponibilitatea pentru pastel este cu precădere relevantă, fiindcă versurile nu se limitează la colorarea unor spații naturiste, ci sînt rezultatul unei contopiri telurice cu locurile, cresc de-a dreptul din pămînt, cum spune un poet. Ceea ce s-ar cere însă, pentru ca un asemenea debut să capete un relief mai pregnant, este o mai puternică rezonanță a contemporaneității, o implicare mai pronunțată, o trăire mai intensă în miezul acestui ev aprins. Fie deci prin intermediul poștei, fie trecînd pe la redacție, așteptăm noi versuri, însoțite și de cîteva date despre dv., inclusiv despre ceea ce ați publicat pînă acum și unde.

Miron Țic. Sîntem bucuroși să salutăm în dv. pe autorul unor versuri remarcabile, expresie a unei sensibilități și gîndiri moderne. Cele mai frumoase dintre notațiile și meditațiile dv. au o mare finețe, de efigie și filigran, fără ca ideea dominantă să fie mărunțită. Dimpotrivă, ea cîștigă în pregnanță tocmai prin această filtrare plină de discernămînt. Sînteți, desigur, un aspirant la poezie angajat mai de multă vreme într-un travaliu inteligent. Atenție însă ca nu cumva totuși grija salutară pentru vers să nu vă facă să pierdeți din vedere **poezia,** lucru extrem de important mai ales pentru un talent care trebuie să se impună, să probeze că are ceva important de spus. Reținem cu deosebire titlurile următoare : „Atît de aproape", „Nu ne putem ascunde", „În fața crinului", „Reîntîlnire cu roua". Dacă nu toate, unadouă din ele vor și apărea.

Manole Florea. Compuneri nu lipsite de unele strofe și versuri frumoase, depășind deci, uneori, simpla versificație corectă. Prea multe considerații și precepte care plutesc în vag și generalitate. Abundență de locuri comune, ca în acest sonet plin de gratuități : Să mă răsfrîng în mine paralel / De cel ce-am fost și-acela care sînt, / Ca degetul prin candidul inel // Să curg ca sunetele dintr-un cînt / Dar rămînînd mereu tot într-altfel / Crescînd multiplicat și paralel / Și limpezit în propriu-mi cuvînt // Cu-inima în mîini, sacerdotal, / S-o-mpart ca hrană tuturor din jur, / Să fiu și vin de viață și pocal, // Și bob de piine, sabie și scut, / Și singura-mi clipită din azur / Întoarsă dintr-un timp mereu pierdut... Cu astfel de paradoxuri se poate compune, apelîndu-se la specii lirice mai generoase ca lungime. Încercarea de a fi inedit eșuează uneori în metafore forțate, stridente, de genul : Țiparii mei de vis ne-ngăduiți / Vă sînt de gîndurile mele răzvrătiți.

Rotaru Gh. Maria, Drăgășani, **Nicolae Gh. Nicolae,** București. Ici, colo, versuri sau frînturi de versuri notabile. Mai trimiteți. **Rada Craloviceanu,** Cugir, **Marieta Birtașu,** Brăila, **Maria Hălmăgeanu,** Brașov, **Deocamdată, nu.**

NICULAE STOIAN

ÎNTRE CLASIC ȘI BAROC (XXXIII)

VAN GOGH

Cei care sînt de partea grîului

3.

Napoleon i-a arătat cardinalului Fesch cerul în plină zi și l-a întrebat : „Vedeți steaua aceea ?" „Nu", i-a răspuns cardinalul și, într-adevăr, pe cer nu se zărea nimic. „Ei bine, a adăugat Napoleon, cît timp voi fi singurul care o vede îmi voi urma drumul și nu voi suporta obiecții".

Van Gogh ar fi putut declara și el același lucru. Steaua în care visa să ajungă, steaua care simboliza pentru el speranța și pe care o picta în vîrful chiparoșilor, chiar dacă pe cîmpurile Provenței era singurul care o vedea... dar n-ar trebui mai degrabă să-i invidiem pe cei încăpățînați, pe cei care nu cunosc jumătățile de măsură ? Din mijlocul singurătății sale, Van Gogh îi va scrie lui Théo : „arta este omul adăugat naturii"... Omul adăugat naturii, adică o natură care a căpătat un sens... Cine ar mai îndrăzni să afirme lîngă umbra acestui martir că arta e un joc gratuit ? De fapt, niciodată n-am înțeles cum și-ar putea propune cineva, în mod serios, idealul de a nu spune nimic. Dar pictura lui Van Gogh și mai ales ceea ce știm despre această pictură ne obligă să nu ne mulțumim cu atît. Dacă Van Gogh le opune corbilor lumina grîului, el face asta întrucît se numără printre cei care cer artei în mod deschis să fie aliatul nostru, de partea vieții și împotriva morții. De partea speranței. Și a grîului care dogorește. Nu m-ar mira dacă în acest lan ar apărea silueta Atenei ridicînd lancea, în vreme ce cealaltă mînă se strînge pe scut...

Cum să numesc altfel sentimentul pe care mi-l lasă de fiecare dată Van Gogh ? Pot admite că sînt arbori mai interesanți, mai frumoși, mai ciudați sau mai impunători în natură decît la Poussin sau la Corot. Dar nu pot accepta că sînt în natură arbori mai **semnificativi** decît în artă. Deoarece tocmai asta desparte opera naturii de opera unui artist. Că artistul creează nu pentru a imita natura și, poate, nici măcar pentru a rivaliza cu ea, ci pentru a o înțelege și a-i da un sens. Cu cine rivalizează Van Gogh pictîndu-și lanul de grîu ? Cu vara Provenței ? Nici măcar cu Dumnezeu. Rivalizează însă cu moartea care trimite corbii.

Dar există o întrebare dificilă pe care am ocolit-o pînă acum : ce mă poate învăța despre viață un sinucigaș ? Poate ar fi mai bine să uităm amănuntele biografice și să privim numai pînzele... Arta lui Van Gogh, fără omul Van Gogh ? Victoria verii, fără înfrîngerea ei... E posibil să facem această despărțire fără să greșim ? Fără să fim vinovați față de un martir al artei ? Care a renunțat la tot în afară de iubirea cu care se apropia de lucruri... Însă tocmai un artist care mă tulbură atît îmi cere să-mi cunosc bine motivele pentru care spun că mi-e greu să găsesc o singurătate mai plină de soare, o nefericire care să fi fost mai aproape, în același timp, de infern și de sublim... Vara îmi amintește că un sinucigaș este, în fond, și un filosof ratat, din momentul cînd nu-l mai interesează lumina care curge pe arbori. Și nu cred în filosofii ratați cum nu cred că filosofia a început, cum pretinde undeva Unamuno, în clipa cînd din doi oameni numai unul a muncit pentru ca, între timp, celălalt să aibă posibilitatea să privească stelele. (De ce condiția filosofiei ar trebui să fie sclavia ?)... Nu, Van Gogh nu face parte dintre cei care au întors spatele vieții. Și dacă vreau să dau un exemplu de artist care a iubit pînă la capăt frumusețea lumii, atunci cum aș evita acest lan în fața căruia Van Gogh a stat cu mîinile goale privind corbii zburînd ca în legenda lui Budha ? Acest om care și-a îndeplinit destinul sub forma picturii, acest misionar al luminii s-a retras în singurătatea sa nu pentru a se lamenta, ci pentru a iubi, nu pentru a trăi din amintiri, ci pentru a visa la o stea și „a-și uza viața" murmurînd că simbolurile infinitului sînt semănătorul și snopul. Dacă infernul este acolo unde nu mai există nici o speranță, atunci Van Gogh, în ciuda tragediei lui, n-a coborît niciodată în infern. El știe că dincolo de orice durere trebuie să existe un chiparos cu o stea care-i dă dreptul să spere. Și chiar dacă totul devine teribil în jurul lui, chiar dacă e asemănat cu un fiu al deșertului, chiar dacă Gauguin fuge din casa galbenă de la Arles, chiar dacă deasupra lanului de grîu apar corbii, el știe că „omul adăugat naturii" înseamnă mai mult decît o inimă care bate în fața soarelui. Într-o lume în care și dragostea are nevoie de încăpățînare, Van Gogh are arta, singura care a rămas, dealtfel, de partea lui ; și cu ajutorul ei se luptă să dea naturii și vieții un sens.

E adevărat că nu mai are timp și trebuie să se exprime sintetic. De aceea distanța dintre iubire și moarte trebuie să dispară. Trebuie să picteze grîul și corbii în același tablou. Suprimă uneori detaliile în maniera lui Giotto, căutînd să ajungă repede la ceea ce e esențial. Și, de fiecare dată, ceea ce e esențial la el ne repetă că această pictură tragică este a unui om care strînge pătimaș la piept ceea ce va pierde sau presimte că va pierde. Există în ea o suferință care preferă lumina și bogăția verii pentru a se exprima. Căci singurul paradis de unde Van Gogh înțelege că va fi izgonit este acesta în care cresc lanuri fierbinți, măslini contorsionați de căldură și chiparoși înflăcărați sub un cer de cobalt. Lumina cu care el umple cîmpul și cerul și prin care Apolo pare să nu fi trecut niciodată. Cu o clipă înainte a trecut Dionysos, îngîndurat, avînd un spic de grîu între dinți. Acest zeu a amestecat totdeauna pîinea cu lacrimi, dar el e singurul care caută în beția sa o fericire terestră. Uneori amestecă vinul cu sînge, dar aceasta numai pentru că amîndouă sînt dovada pasiunii. Corbii zboară, poate, nu deasupra unui lan de grîu, ci deasupra unei răni care s-a umplut de soare.

Și în vreme ce o ploaie caldă obosește păsările și grîul, îmi aduc aminte autoportretele lui Van Gogh.

OCTAVIAN PALER

CRONICA SPECTACOLELOR

Măsura

Asemenea celorlalți dramaturgi care și-au împlinit datoria de conștiință de a scrie despre cucerirea Independenței de stat a României și Mircea Bradu, concepînd piesa „Hotărîrea", s-a aflat în fața răscrucii de drumuri spre multitudinea chipurilor pe care le-a avut faptul unic și colectiv al luptei pentru Independență. Fiecare chip a fost și a rămas intens interesant ; despre fiecare chip în parte se putea și se poate scrie o întreagă piesă. Mircea Bradu a luat o hotărîre echilibrată și a scris și despre hotărîrea unei personalități politice — rol interpretat de Eugen Țugulea — de a se înrola pe frontul — aparent comod — al disputelor diplomatice ; și despre hotărîrea unui tînăr — rol interpretat de Nicolae Barosan — de a-și risca dragostea și viața, plecînd din Ardeal voluntar pe frontul de dincolo de munți și fluviu ; și despre hotărîrea a doi țărani soldați români de a părăsi armata imperială austriacă și a se duce să lupte în armata țării sîngelui și sufletului lor ; și despre hotărîrea de a se sinucide a unui ofițer de carieră — rol interpretat de Ion Abrudan — care descoperă că mentalitatea și crezul său militar nu corespund adevărurilor istoriei ; precum și despre alte personaje-ipostaze ale acestui act de decizie care a fost — în esența sa — proclamarea și cucerirea Independenței. Sigur, și alți autori dramatici au cuprins în lucrările lor și scene de pe frontul militar, și scene de pe frontul parlamentar, și scene de pe frontul diplomatic, și scene de pe frontul disputelor familiale, și scene de pe fronturile conștiințelor individuale : lui Mircea Bradu însă i-a reușit echilibrul, măsura în prezentarea, în înfățișarea tuturor acestor chipuri ale luptei pentru Independență. Aceasta, cred, este diferența specifică a lucrării sale.

Spectacolul de pe scena Teatrului de stat din Oradea, condus de un regizor tînăr — dar care dă noi dovezi de maturitate profesională, respectiv Alexandru Colpacci — are meritul de a releva, fără a strica unitatea, cîteva scene deosebit reușite ale piesei : cea cu fason de operetă, a reuniunii diplomaților de la Viena ; cea, cu fior tragic, a redescoperirii, de către ofițerul imperial cu caracter onest Nehoda, a soldaților pe care el însuși i-a format : cea de profundă demnitate, a jelirii morților-eroi, în soaptă și cu repetarea unui singur cuvînt : Victorie.

În decorul-etajeră și prin aceasta funcțional, în decorul-piese de mobilă veche și prin aceasta colorat, al scenografului T. Th. Ciupe, actorii orădeni, profesioniști cărora li s-au alăturat și cîțiva amatori, desfășoară un joc fără excese, cu măsură și tocmai prin aceasta realist, convingător. Față de un colectiv care și-a luat rolul și rolurile într-atît de în serios, e greu să faci „evidențieri" : ba chiar ar fi și imoral.

O piesă și un spectacol pe care autorii lor le-au ferit de extreme, fie uscat-informaționale, fie lacrimogen-patetice. Măsura la care mă refer în titlu se cheamă decență, și respect, și profunzime.

NELU IONESCU

CRONICA FILMULUI

Gusturile nu se discută, în schimb se educă!

Ce ne oferă cinematografele bucureștene acum în plină vară, cînd elevii sînt în vacanță și cînd pînă la aceea a studenților a rămas destul de puțin ? Iată ce întrebare ne punem și nu fără temei. Este și sezonul în care mulți oameni sînt în concediu și afluența lor spre cinematografe este mai mare. Ne bucurăm căci iată și în această săptămînă rulează pe ecranele noastre filme cu un conținut puternic autentic și viguros, producții reprezentative ale diverselor țări. Astfel, **Cînd conduc cei ce produc** (România), **Pasărea albastră** (coproducție sovieto-americană), **Pușca veche** (Franța), **Mînie rece** (S.U.A.). Pe afiș sînt menținute și alte filme bune, cum ar fi **Șatra, Comedie mută. Pinocchio, Potopul, Pisicile aristocrate** și altele. Totuși numărul subproducțiilor, al peliculelor mediocre este îngrijorător de mare. Oare cei ce programează pe ecrane filmele trăiesc animați de ideea că vara se înghite orice, că intrăm într-o vacanță a bunului gust ?

De două luni, de pildă, este menținut pe afiș penibilul **Diavolii din Spartivento.** Așa cum semnalam într-un număr trecut al revistei acest film abundă în false trimiteri la istorie, folosește un întreg arsenal de teoreme și idei pseudoștiințifice, prezintă fastuos bătăi crude lipsite de sens și decență. Nu negăm, biletele se vînd dar de cînd criteriul de casă domină pe acela educativ ? Distanța între ceea ce elevul învață la școală, vede în familie și în jurul său și între ceea ce i se prezintă la **Diavolii din Spartivento** este una cel puțin neașteptată. Pe aceeași linie, a acreditării unor false valori morale și sociale, a lipsei de consistență a faptelor prezentate și a transfigurării artistice de slab nivel, putem cita și alte filme de pe ecranele bucureștene din această săptămînă : **Joe Kidd, Locotenentul McQ în acțiune, Dik Turpin, Un orășel în Texas, Sfîrșitul legendei, Vacanță la Jakobsfeld, Cinci detectivi la miezul nopții, Solitarul de la Fortul Humboldt** și altele. Desigur, modul de realizare a acestora este diferit, gusturile, se spune, nu se discută. Însă gusturile se educă și acest lucru trebuie să stea în atenția celor care întocmesc repertoriul cinematografic. Nu putem contesta filmelor citate anumite calități ca și buna prestație a unor actori, unii de prestigiu. Dar banala acțiune legată de întrebarea „Cine l-a ucis pe X ?" nu trebuie să ne întunece ochii săptămînă de săptămînă. Știm bine, foarte bine că lumea contemporană se confruntă cu alte probleme și mai știm că filme reprezentative pentru conținutul epocii actuale există. Atît timp cît se luptă pentru progres și dezvoltare, atît timp cît în lume unii oameni sînt uciși în război sau prin inaniție iar alții continuă să rămînă analfabeți, nu credem că este cazul să se programeze atît de multe filme cu locotenenți, detectivi, furturi sau legende. Cu toată bunăvoința pe care o putem avea față de simpaticele, uneori, filme polițiste, nu trebuie să uităm că pretindem **artei** filmului un înalt conținut educativ. Și cerem acest lucru și vara pentru că evident vacanțele și concediile nu înseamnă, sau nu trebuie să însemne, pauză în activitatea de educare a oamenilor. Mai ales a celor tineri.

ION SAVU

ATELIERE

Sculptura mică a Ilonei Benczédi

Sculptura tinerei clujence Ilona Benczédi a fost unul din faptele cele mai interesante ale trecutei Trienale republicane a artelor decorative. Programul acestei sculpturi, de mici dimensiuni și realizată toată în ceramică pictată, merită a fi comentat cu atenție și simpatie pentru că el arată, aproape singular în arta noastră contemporană, mult sentiment față de ființa umană. E vorba aici de ironie și compasiune, de sarcasm și tandrețe, de zeflemea subțire și umoare blîndă. Hazul lucrărilor sale mulțumește pe artistul hotărît să pună înainte de orice meritele pur plastice ale unui obiect, dar și pe cetățeanul care s-a obișnuit să caute în artă oglindirea supusă a realității. Se înțelege că Ilona Benczédi nu ambiționează la pitorescul gros al așa zisei sculpturi „de gen".

Figurile modelate de ea sînt artă și încă o artă foarte subtilă. Hiperrealismul e acum un mod favorabil comediei. Discuția sculpturii în ceramică pictată a Ilonei Benczédi, alături de realizări atît de cunoscute ale artei de pe aiurea, nu e o exagerare. Expresivitatea portretelor modelate de ea e frapantă, simțirea artistică e plină de nuanță, de farmec. Trebuie să ne deprindem cu ideea că școlile superioare de artă prepară, la noi și în toată lumea, în fiecare an, serii de creatori de mare dotare.

E de datoria criticii să numească talentul rar, indiferent de locul și timpul unde lucrează el.

Ilona Benczédi a absolvit Institutul de arte plastice „Ion Andreescu" de cîțiva ani, are abia cîteva expoziții în Cluj-Napoca, a reușit să convingă, de cîteva ori, juriile unor importante saloane naționale de arte decorative. Cu toate astea, nu ne-am mira deloc dacă, deodată, i-am vedea creația onorată cu texte și sofisticate, și împănate cu laudă în publicațiile de specialitate, ale noastre și străine. Vreau să spun că, deși artista nu are ceea ce se cheamă un palmares, sculptura ei atît de personală și deopotrivă, atît de cordial simplă îndreptățește avîntul oricărui comentariu. E momentul să notăm că ceramica Ilonei Benczédi dezvoltă sugestii din sculptura tatălui ei, Sandor Benczédi, artist dăruit cu un haz grozav, burlesc, fin observator al tragicomicului vîrstelor bătrîne. E ca și cum tatăl ar trece fiicei întreaga lui înțelepciune și libertatea de a cerceta umanul fără prejudecăți. Pătrunderea pe care tînăra artistă o vădește în psihologiile dedublate vine, îndeobște, cu anii maturității. Cînd ea se manifestă la juneță, e cazul să fim atenți și s-o încurajăm.

O. TUDOR

CRONICA LITERARĂ

„Istorii" de Mircea Ciobanu

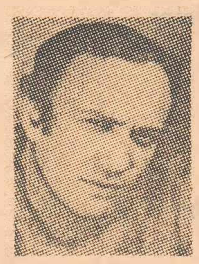

Istorii, ultimul roman al lui Mircea Ciobanu, este, și în același timp nu este, o surpriză pentru cititorii săi. La fel cum o previziune, cînd capătă ființă, surprinde pe cel care a făcut-o. Și asta pentru că drumul scrisului lui Mircea Ciobanu este drumul firesc al prozei în evoluție de la rigoarea parabolei la ficțiune, și abia în *Istorii* narațiunea cu forța ei proteică, precumpănește asupra înstelării neclintite a lirismului. Este momentul cînd „judecătorul neiertător" începe să simtă plăcerea scrisului, cînd, mărturisit sau nu, preferă creația demonstrației. Rareori, și rareori mai ales în literatura noastră, se întîlnește atîta răbdare la un scriitor, atîta tenacitate în a dezvolta pe deplin toate fațetele talentului său — semn de o solidă și lungă carieră de prozator.

Cît s-a schimbat Mircea Ciobanu, și cît este totuși același, ne putem da seama din faptul că *Martorii* ar putea fi foarte bine socotit ca un prolog liric și parabolic al romanului de față. Tocmai corespondența subterană dintre cele două cărți situate pe planuri diferite începe să configureze arhitectonic un univers dominat de cîteva mari obsesii, și în același timp să împartă sunetul central în mai multe armonice care tind să-și dezvolte fiecare viața ei de sine stătătoare. De fapt romanul se autodefinește prin propriul titlu : eroii au coborît din cadrul lor exemplar, axiomatic, pentru a-și trăi în fața noastră, fiecare, propria istorie. Asta nu înseamnă că sînt mai puțin recognoscibili — George Palada nu este altul decît Domnul (...) din *Martorii*, acum Tatăl aflat în preajma sfîrșitului, cînd drumul pe care apucase la început fără bănuială se transformă în prăpastie și toate evenimentele se desfășoară cu o viteză de nestăpînit. E momentul în care Palada se simte deposedat de viața sa expusă acum în ochii tuturor celor gata pentru profit. „Ce este cu adevărat al tău ?" se întreabă el dintr-o dată avînd revelația propriei nimicnicii : puterea a fost doar o mască, creată de el însuși ca să poată supraviețui, creată lui de ceilalți pentru a prolifera și prospera, fără griji, căci cel puternic a luat asupra sa răspunderea existențelor lor. Această ascunsă subminare s-a început de mult și Palada nu poate avea nici măcar scuza ignoranței, căci el a tras concluziile necesare din pilda inginerului D.D. Han, care a pierit anihilat de prea multă autoritate, pulverizat de puterea ce se cerea împărțită.

Este o dialectică inevitabilă aici, George Palada fiind tocmai întruchiparea forței închise în sine, incapabile de orice compromis, străină tuturor și strivindu-i pe toți cu disprețul covîrșitor : „George Palada nu se gîndea niciodată la *celălalt*". Ori *celălalt* este mereu la pîndă și, ignorat, își poate desfășura nestînjenit manevra de acaparare, de dizolvare. Astfel, toți cei din jur, ființe obscure, meschine, ce par victime ale puterii, trăind din mila amfitrionului dominator, vor deveni „jefuitori mai slabi la fire decît victimele lor". Vina este a celui care nu vrea, sau nu poate să-și folosească puterea. În momentul cînd gîndul nimicitor al stăpînului e gata să se facă realitate, el renunță, și dintr-un zeu răzbunător, Palada, scufundîndu-se mereu în compromis, devine sclavul propriei toleranțe : victimele încep să ceară ajutor și sprijin, și răspunsul înseamnă alte și alte legături înrobitoare.

Marea adversară a monadei în care vrea Palada să-și închidă ființa este Logofeteasa, bunica Mariei, aceasta din urmă fiind soția eroului și mama copiilor lui. Moașă, Zeiță creatoare — așa cum apare în visu-i simbolic — Logofeteasa este o întrupare a proliferării necontrolate, proteice, gata să se perpetueze în tot atîtea exemplare menite toate să amenințe puterea suverană, geloasă de puritatea singurătății sale, a Tatălui. Căci cele două forțe care se confruntă în *Istorii*, victime ale propriului absolutism, sînt menite unor drumuri inverse. Slujitoare a vieții, Logofeteasa nu se poate bucura de propria-i progenitură : Cronos devorator, ea este pînă la urmă cauza, directă sau nu, a pierderii vitalității inocente în generațiile care vin. Unu intransigent („pentru el a nuanța însemna a da înapoi, a găsi justificări împotriva evidenței"), Palada se va risipi, victimă a ființelor parazitare care-l înăbușă. Căci, rezultat al acestei dialectici, cele două forțe nu sînt decît două fețe ale aceleiași entități, Timp și Veșnicie, și Tatăl este tot mai mult acaparat, dizolvat de existențele obscure, telurice ale urmașilor Logofetesei. Cruzimea nemotivată față de chiar copilul său provine tocmai din gelozia propriei ființe, din nevoia de a se apăra, de a nu se împărți : loviturile date fiului sînt indirect țintite în mamă, „era ca și cum ar fi lovit în ea, că să-și salveze întregimea firii". Nu întîmplător cartea începe cu imaginea Mariei, obosită după marele ospăț, în sufrageria plină de resturi, ospăț în care însăși uriașa putere a Tatălui a fost devorată de obscurii oaspeți. Veșnicia devine timp, forța disciplinatoare, neclintirea morală, începe să se dividă, să se dezvolte pe făgașe schimbătoare, în meandrele întîmplării și ale narațiunii, cu alte cuvinte începe să se transforme în „istorii".

MANUELA TĂNĂSESCU ■

RUBRICA MEA

De la „Aur sterp" la „Monolog în Babilon"

În constelația lirică dintre cele două războaie mondiale, s-a putut spune cu bună dreptate în 1922, la apariția întîiei culegeri de versuri a poetului Al. A. Philippide : „a răsărit o nouă stea", o stea de prima mărime. Sînt 55 de ani de atunci și efectele marii conflagrații se mai resimțeau în tipăriturile noastre : „Aur sterp" nu îmbrăca vestmîntul sărbătoresc care se cuvenea unui nou mesaj, de o vibrantă prospețime și de o puternică originalitate. În rîndurile tineretului universitar din București se stîrnise tot atîta vîlvă ca și în Iașii „Vieții românești", care se mîndrea cu tînărul autentic poet, din noile ei cadre. Eram și eu unul dintre studenții care reținusem un număr de versuri memorabile și le recitam cu pathosul vîrstei de douăzeci de ani. Mi le amintesc și astăzi cu aceeași intensitate de bucurie :

„Hau ! hau !
Cum urlă-n vînt toți cîinii văzduhului ! ascultă..."
(„Vînt")

sau :

„Apusul roș se năruie în clăi
De purpură clocotitoare".
(„Pădure")

ori refrenul din „Preludiu de toamnă" :

„Pe stradă trece-un mort calic.
Vîntul merge după dric."

Ca și această personificare, stihiile constituiau în universul noului poet o explozie animistică, dintre cele mai impresionante. Ne mai izbeau metaforele noi, ca aceasta :

„...crinii,
Goarna luminii !"

sau, în cinstea aceleiași mîndre flori, neașteptata personificare :

„Alb menestrel al lunei, sprinten Crin".

Cu fiecare nouă culegere, poetul a evoluat simțitor. În „Stînci fulgerate" (1930), surprindeam afirmarea unei alte viziuni, mai sumbre, dar tot atît de personală :

„Lumea începe și sfîrșește-n mine".

După ce în „Aur sterp" autorul împrospătase mitul prometeic, în „Stînci fulgerate" invoca Mamele goetheene și le punea sub scutul gîndirii faustice.

Un alt eveniment literar notabil a fost apariția volumului „Visuri în vuietul vremii" (1939), din anul izbucnirii celui de-al doilea război mondial. Rupînd cu modernismul ceasului întîrziat, poetul vedea acea

„Silită poezie a vremii noastre"
sortită uitării,
„Zăcînd printre unelte demodate,
Mașină cu-ntrebuințări uitate,
Mai nebăgată-n seamă în giulgiul său de praf
Decît mongolfierii sau primul hidroscaf".
(„Promontoriu")

Creator de mituri noi, poetul Philippide vede ridicîndu-se în labe marile clădiri de piatră ale metropolelor sau răzvrătirea lumii vegetale, străbate regiuni cu civilizații defuncte și cu fețe omenești terifiante, dar pînă la urmă, revoltat de babilonia universală, poposește în luminoasele plaiuri virgiliene, ale unui clasicism regăsit și se simte contemporan în spirit cu „vrednicul Evandru", cu Melibeu și Tityr, din veacul de aur al unei alte ere („Monolog în Babilon").

Cultivînd cu măiestrie povestirea fantastică în „Floarea din prăpastie" (1942), afirmîndu-se într-o serie de volume ca un eseist de vastă cuprindere artistică și de fermă orientare umanistă, poetul Alexandru Philippide este, în toată puterea cuvîntului, un clasic în viață.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

FAPTELE ȘI VORBELE

Siguranță, dar și îndoială

„Doamne, ce bine e să ai certitudini !"
(Geo Dumitrescu)

Mărturisesc că îi invidiez pe mulți dintre colegii mei pentru intransigența cu care cer aprecierea cărților după valoarea lor strict estetică. Acolo unde lipsește o izbutire artistică reală — cred și eu — orice alte calități invocate nu fac o ceapă degerată, în materie de literatură. Dar stăpînim, oare, criterii destul de sigure și de operante, ca să afirmăm cu certitudine că o carte are efectiv această însușire ?

Dacă trebuie să distingem între manufactura literară și scrierile care sînt rodul unei incontestabile vocații, actul e mult mai ușor cu putință, deși istoria cunoaște și aici nu puține erori grave. Chiar critici de mare autoritate și reputați pentru gustul lor au putut să se înșele cîteodată jalnic. Sainte-Beuve — de pildă — l-a găsit pe Eugène Sue un autor mult mai înzestrat ca Balzac.

Dar trecînd peste astfel de călcături accidentale în strâchini, altceva s-ar cuveni să ne stîrnească măcar o minimă prudență. Valoarea artistică a aceleiași cărți e considerată concomitent de diferiți critici „excepțională", „înaltă", „notabilă", „mediocră" și „foarte scăzută". Cîtă vreme se revendică doar libertatea gustului, situația ar putea fi considerată normală. Ciudățenia începe însă de îndată ce judecătorii în dezacord flagrant, susțin toți — cum se petrece frecvent — că aplică „litera legii" criteriului artistic precumpănitor.

Adevărul e că, nici pînă astăzi, esteticienii nu s-au înțeles asupra principiilor care ar permite identificarea precisă a frumosului. De unde, atunci, atîta certitudine ?

Mai amuzantă devine situația cînd sînt aduse în sprijinul unor judecăți fără apel și niște argumente. Autorul e astfel trimis la colț, fiindcă, să zicem, schematizează psihologiile eroilor, făcîndu-i „exponenți". Neîndoios, multe scrieri lamentabile au ieșit din asemenea simplificări, dictate de axiomele sociologismului vulgar. Dar există capodopere ale literaturii clasice și moderne, construite deliberat pe o reducție psihologică în funcție de un determinant social apăsat. Ce altceva sînt „Bădăranii" lui Goldoni ? Și nu lucrează exclusiv cu „exponenți" teatrul expresionist ? Încetează, ca urmare, pentru aceasta, să mai fie bune piesele lui Lucian Blaga ?

Arta se împacă greu, îndeobște, cu dădăceala. Și aici întîlnim însă exemple care infirmă regula absolută. Personal, eu mă îndoiesc serios că „Opera de trei parale" sau „Mutter Courage" vor dura mai puțin ca nu știu care piese sustrase (Doamne, cu ce dibăcie !) păcătosului „didacticism" brechtian.

Culmea comicăriei e că, aproape totdeauna, în numele criteriului estetic neabătut, li se fac scriitorilor reproșuri pentru nerespectarea adevărului vieții. Cutare personaj vorbește ca la un cerc de învățămînt politic ; deznodămîntul ignoră neprevăzutul existenței ; prea multe coincidențe ș.a.m.d. Dar în planul „ficțiunii pure" de ce n-ar fi posibilă și o operă genială croită astfel ?

Am ajuns, oare, să pledez pentru scrierile idilice, false, și în ultimă instanță proaste ? Ferească Dumnezeu ! Vreau doar să arăt că aprecierea valorii artistice stricte nu e o chestiune chiar așa de ușor și sigur rezolvabilă cum își închipuie unii din confrații mei. Mă dărui atunci pradă relativismului și resemnării, lăsînd timpului singur dreptul să hotărască ? Nu, nici gînd ! Încerc numai să sugerez că procesul elaborării judecății de valoare implică numeroși factori, care, neglijați, o pot deforma grosolan. Iar între ei, praxis-ul social-istoric, așa cum îl concepe marxismul, are un cuvînt greu de spus.

Și, poate, ar mai ieși de aici ceva : Un pic în plus — să sperăm — de sfîntă îndoială.

OVID S. CROHMĂLNICEANU ■

CREȘTEREA LIMBII ROMÂNEȘTI

Hațeg

Mă aflu în Hațeg, la bacalaureat. Am avut prilejul să aud răspunsuri ale unor elevi strălucițI, formați de profesori de mare calitate intelectuală, într-o atmosferă de cultură și umanism, cultivată de conducerea școlii.

Aici, la Hațeg, aud bătînd, în sfîrșit, alături, după aproape două milenii, inimile lui Decebal și Traian Primul este un mare învins. Al doilea — nu a fost, însă, numai un cotropitor, ci, mai cu seamă, un făuritor de drumuri. Or, a făuri drumuri nu înseamnă, numai, a arunca punți peste rîuri, ci — lucru care mi se pare esențial — a aduna sufletele popoarelor. Lucian Blaga este cel care a intuit acest „amănunt" în poemul *Cimitirul roman*.

Aflîndu-mă, deci, aici, la Hațeg, sînt — cum am lăsat, de la început, să se înțeleagă — în inima țării. Sub umbra Retezatului. Lîngă zimbri. Tocmai de aceea gîndul nu mă duce numai la Decebal și Traian, ci și la marele Domn al Moldovei, Ștefan cel Mare, pe care Mihai Eminescu îl numește, în *Epigonii*, „*zimbrul* sombru și regal".

Cred că este interesant, pentru cei care nu cunosc geneza versului : „Vremea lui Ștefan cel Mare, *zimbrul* sombru și regal", să înșir, din perspectiva *creșterii* limbii românești, felul cum s-a zămislit și a „crescut" stihul acesta. În prima variantă el suna după cum urmează : „Vremea lui Ștefan cel Mare, domnitorul triumfal". De bună seamă, Eminescu a renunțat imediat — așa cum atestă lectura manuscriselor, puse nouă la îndemînă de osîrdia, de o viață întreagă, a lui Perpessicius — la „varianta" inițială. Primul emistih a rămas, așa cum se înfiripase dintru început, al doilea, însă, a suferit modificări substanțiale, care învederează faptul că poezia autentică nu este numai rezultatul geniului, ci și al trudei.

A doua variantă a celui de al doilea emistih a înlocuit expresia ștearsă și plată — „Domnitorul triumfal" — cu „*leul* sombru și regal". Evident, *leul* este un simbol al vitejiei și al puterii de a domni.

Dar nici această metaforă nu l-a mulțămit pe poet. Și atunci, a înlocuit-o cu aceea a *zimbrului*, care figura pe stema Moldovei. A Moldovei „cu stejari și cetini"...

Mă aflu, așadar, în Hațeg, lîngă zimbri. La un liceu unde muncesc oameni demni și bravi. Cred că nicăieri inima gliei românești nu bate și nu zvîcnește mai puternic decît aici.

G. I. TOHĂNEANU ■

Romulus Vulpescu

CEASUL

Îmi cere ceasul micșorat să-l iert.
E timpul să admit că mă pietrific
Și visul (pururi — josnic, rar — magnific)
Se face iar același somn inert.

O stîngă răvășește prin hîrtoage ;
O dreaptă scrie-n fugă **inedit :**
Azi — dar zadarnic — mi s-au spovedit
Că n-au vrut să lovească, nici să roage :

Știau doar să întîrzie pe-un vers,
Să lunece pe-o coapsă,-n întuneric,
Să-nvie-n pat un sîn oval ori sferic,
Să-ntîmpine cu vin un pumn advers ;

Au zăbovit o vreme pe unelte,
S-au logodit cu lanț de zale reci
Și, așteptînd la prag să le mai treci,
Au rupt, Părinte, flori și ramuri zvelte...

Degeaba munci și patimi, rugă, zel :
Pe lunecosul cerc nu sunt repere
De care să se-agațe, să mai spere
Că sensul e spirală nu inel...

...Îmi cere ceasul să mă-nchid în el.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Petre Ghelmez

POEZIA

Cine mai are nevoie de tine, Poezie ?
Veacul e atomic, grăbit și nervos.
Cînd s-aprind fluviile limuzinelor
Pe magistralele lumii,
Astronave de foc
Bolta incandescentă a cerului cînd o sfîșie,
Tu le apari tuturor
Ca un om care merge pe jos.

Toate s-au schimbat, s-au perfecționat,
S-au modificat așa, dintr-o dată...
Roțile, porțile, morțile
Nu-și mai păstrează
Firea naivă dintr-u-nceput.
Doar inima mea, Poezie,
Cînd e sănătoasă,
Se-ncăpățînează să bată
Tot de șaptezeci și două de ori pe minut.

Cam demodată e inima, n-ai ce să-i faci...
Respinge transplanturile, materialul plastic,
Fără rezerve...
Din neamul acesta, al inimii,
Tu, rugină a lumii,
Ființa întreagă ți-o tragi,
Muncitor de elită — o viață întreagă
Cu un singur salar... (Și-acela de sînge !)
Fără week-end prelungit,
Fără vacanțe de sărbători, fără greve.

Cînd totul se schimbă în jur,
Negreșit, cineva trebuie să rămînă statornic.
Cineva — învățat cu greul,
Care s-a bucurat, care a plîns,
A urît, a iubit, a țipat, a jelit...
Cineva care poate să-i fie
Lumii fragile — măsură de aur și ornic.

Nu te mîhni că oamenii și veacul lor
Te-au părăsit, te-au uitat.
Multe griji au pe cap oamenii aceștia
Poezie : echilibrul planetei, rezervele de uraniu,
Pîinea noastră cea de toate zilele,
Privirea copiilor,
Veselă uneori, alteori tristă...
Și-apoi, în lupta năprasnică
Nu e nevoie să le simțim bătăile inimii, neapărat...
Nici respirațiile nu ni le putem număra...

Dar, sprijinită de bătăile inimii
Și de munca plăminilor — viața există, rezistă.

Nikolaus Berwanger

EU TRAG

mă pronunț
împotriva pistoalelor
mitralierelor
și tunurilor
mi-e groază
de tancuri
rachete
și reactoare
cînd citesc război
mă gîndesc
la oameni orbi
schilozi
fără mîini și picioare
n-am ochit niciodată
o pasăre
iepuri mistreți vulpi
să-și împlinească sorocul
eu trag numai la bîlci
pe paiațe
pentru țigări
cînd
țin o pușcă adevărată
în mînă
nu
eu nu trag asupra nimănui
nu ochesc nimic
trag numai în aer
dar știu
glonțul poate sfîșia oriunde
un piept dezvelit
poate așa
se trezesc inimile toate
poate-și amintesc oamenii
de cei
care mor de foame
mor loviți
de gloanțe adevărate

Traducere de ANTON PALFI ■

MEMORIILE MELE

Jurnal de atelier (V***)

2 mai 1965. Despre ministrul lui Coriolan se cuvine să notez cîteva date suplimentare, fiindcă nu le întîlnești la tot pasul și nici în fiecare zi. Îl cunosc din adolescența mea îndepărtată și îl știu, cum spune Arghezi : „pe dinăuntru, din viscere", urmărit de mine cu atenție și, de atîtea ori, cu spaimă, cu panica surprizelor. Nu mi-a fost suficientă experiența pe care am trăit-o cu C. ? Colegi de tinerețe turbulentă, C. mi-a fost, ani de zile, ca un frate. Deși cu cinci ani mai tînăr ca mine — diferență care pe atunci conta —, l-am adoptat, fără rezerve, pentru puritatea, candoarea și iubirea lui gravă pentru poezie. Mi-a citit cîteva încercări lirice : lamentabile. I le-am arătat și lui M.R.P. : aceeași impresie. C. a recepționat observațiile noastre atent, dar, ulterior, mi-am dat seama : ulcerat. Anii războiului ne-au despărțit. La trei luni după 23 August îl întîlnesc cu un prilej oficial. Mă apropii de el — ocupa un post important în ierarhia Capitalei —, gata să-l îmbrățișez, afectuos. Nu știu ce mă împiedică însă și, în locul revederii tandre, optez pentru un ton ceremonios : — „Dumneavoastră ?", îi spun, „nici nu știți cît mă bucur. Ce mai faceți ?" — „Bine. Dar tu ?" Și din clipa aia, pînă la moartea lui, raporturile noastre au rămas neschimbate : eu îl tratam cu pluralul maiestății, el, pe mine, cu un „tu" indulgent. În 1957 s-a produs, spre stupoarea tuturor, căderea lui spectaculară. Știrea am aflat-o la New York de la M., șeful delegației noastre la O.N.U., din care făceam și eu parte. Am înregistrat vestea indiferent. Nici o ascensiune nu mă uimește, nici o prăbușire nu mă cutremură. N-am interes decît pentru faptele anodine, tragice sau comice, ale vieții, tulburătoare prin autenticitate. La întoarcerea mea în țară, la începutul lui 1958, C. era simplu director de minister secundar. M-am dus la el împins de suferințele interminabile, adevărat calvar kafkian, ale lui Ninel, cunoscut lui C., ca și mie, din adolescența noastră comună. — „Am venit la dumneavoastră," îi spun, „pentru un caz de nedreptate birocratică evidentă și aș vrea să vă rog...". — „Ascultă, B.", mă întrerupe revoltat, „de unde pînă unde eu și «dumneavoastră» ? Uiți că am dormit într-un pat ?" Eram gata să-i spun că memoria mea funcționează cu precizia unui cal savant, că, în schimb, el suferă de amnezii periodice, dar m-am abținut, prudent. Voiam să-mi rezolve „cazul". M-a refuzat intransigent și „principial", deși pledam o cerere dreaptă. Nu l-am mai văzut. În ultimii ani ai vieții lui a urcat iar. Ultima dată l-am zărit la o recepție. Cîștigase în volum pînă la dimensiunile unei statui de fontă, dilatată exorbitant. M-a evitat distant : îl văzusem simplu director și amintirea nu-i făcea plăcere. La plecarea de la recepție ne-am ciocnit pe peronul din fața ambasadei, în așteptarea mașinilor: „După dumneavoastră", i-am zis — „Nu, nu, treci tu, eu mai aștept".

Ministrul lui Coriolan în schimb, trecut și el prin diverse avataruri, a rămas ce a fost acum patruzeci de ani : o minte împărțită în două compartimente egale : jumătate a unui poet care face știință, jumătate a unui om de știință care face poezie. Ceea ce l-a salvat au fost umorul și scepticismul lui superior. De cîte ori mă vede, mă întreabă : „Spune-mi, A. : «ou va le monde ?»" și rîde amplu, cu fața lui de calmuc adorabil. Și astfel a rezolvat epopeea lui Coriolan, care, la ora asta, e, pentru prima oară în viața lui, în vilegiatură, la Amara.

3 mai 1965. Telefon de la Coriolan. N-a mai plecat : a murit Alexandra. Într-un moment de neatenție a

---

Jurnal de atelier (V***)

celor din jur, oligofrena s-a aruncat pe fereastră. Iar Coriolan plîngea, la telefon, sfîșietor. — „Lasă, Coriolan, nu mai plînge", încerc eu să-l consolez. „poate că pentru ea e mai bine". — „Nu, nu e mai bine", îmi răspunde și-mi dă un argument care mă îngheață : — „În ultima vreme începuse să crească".

9 iunie — 20 iulie 1965. Note pentru viitoarea piesă, două caiete pe care sînt sigur că n-am să le mai consult niciodată. Dacă aud o replică interesantă, dacă îmi spun : „s-o țin minte, merită să fie utilizată", o uit sistematic. În schimb „îmi aduc aminte" tot ce nu știu dacă am auzit cu adevărat. Scrisul nu se realizează decît în zona de ceață dintre real și ireal, acolo unde visul capătă concretețea realității iar realitatea puritatea gratuită a visului. Poate că E.P. are dreptate : „Arta ? O minciună de care ne lăsăm seduși cu ipocrizie".

21 iulie 1965. Recitit aforismul lui E.P. notat, aseară, aici. O prostie cinică.

19—20—21 și 23 august 1965. Cu M. și A., la mare, la Vama Veche, punctul extrem al litoralului, pînă la care n-a ajuns spiritul modern al Saint-Tropez-ului nostru. Liniște absolută, cu excepția a două vizite, expediate nemilos. Scris, de la un capăt la altul, „Sfîntul Mitică Blajinul". Coriolan a devenit Mitică. Cristea, Colibaș, Mateescu și-au păstrat numele sub care i-am cifrat în „carnete", Paula a devenit Adela. Pentru actul întîi și prima jumătate a lui doi n-am nici un merit : am plagiat viața. La jumătatea actului doi, ficțiunea și-a revendicat drepturile. Cel care îl anunță pe Cristea c-au dispărut „documentele secrete" e Coriolan, recte Mitică. În schimb, condițiile, concrete, în care au dispărut aceste documente, iată marea sarcină pe care o capătă, în piesă, Adela. Ea va fi aceea care îi va dezvălui lui Cristea „adevărul" : documentele n-au fost furate ci vîndute de Mitică unei puteri străine. M-am întrebat eu însumi, după scrierea piesei, ce m-a determinat să mă abat atît de flagrant de la realitate, în favoarea unei povești incredibile. Primul răspuns și cel mai comod este: am căutat o lovitură de teatru. N-ar fi pentru prima dată că păcătuiesc asemănător. Nu mi s-a reproșat, permanent, că folosesc loviturile de teatru ? Ca și cînd viața n-ar fi plină de surprize. Toată viața nu e decît o succesiune inabilă și neverosimilă de lovituri de teatru. Nefericirea face că spectatori grăbiți, uneori, nu le observăm. Și totuși adevărul este că n-am urmărit o lovitură de teatru, ci o semnificație infinit mai adîncă. Am vrut să arăt că scelerați de tipul lui Cristea, Colibaș sau Mateescu trăiesc permanent o asemenea spaimă că-și pot pierde jilțurile, că-și pierd, fără să-și dea seama, rațiunea. Demonstrația : Adela le comunică o versiune stupidă, absurdă, fantasmagorică, inimaginabilă, cu privire la biografia lui Mitică, un portret-robot demn de fantezia dereglată a unui scriitor de romane fantastice delirante : Mitică Blajinu este de fapt un spion de talie internațională. Și în jurul acestei povești de cea mai dubioasă imaginație brodează o mie de amănunte ce frizează paranoia : Mitică Blajinu, jucător de cărți pătimaș, amant neobosit, aventurier periculos. Ce minte normală ar putea să creadă, fie și o secundă, într-o asemenea farsă infantilă ? Ei bine, am scris actul arătînd că, victime ale propriilor lor fantasme, terorizați de stihii interioare, sub imperiul unei heroine ce se numește : setea de mărire, Cristea, Colibaș, Mateescu cred totul și orice. Somnul rațiunii naște monștri, a ajuns un loc comun. Monștrii care răspîndesc în omenire somnul rațiunii — iată ce mi se pare că începe să se impună ca un adevăr.

23 august 1965. De scena de care Adela divulgă „adevărul" cu privire la „reala" identitate a lui Mitică mi-era o frică îngrozitoare. N-o să spună lumea : „imposibil, nu cred"? Teatrul e domeniul verosimilului, iar cea mai grea osîndă pe care o poate suferi un dramaturg e ca spectatorii lui să-i spună : nu te urmez. La ora nouă seara, făcut prima lectură a piesei. Spectatorii mei: M. și A. și T. St. de la „Municipal". Scena cea mai savurată, savurată furtunos, a fost scena Adelei. Baudelaire are dreptate : cea mai înaltă formă a comicului este și va rămîne grotescul.

20 ianuarie 1966, premiera — în regia mea — a „Sfîntului Mitică Blajinu". Sala plină, de la ora șapte. Sufocat de emoție, mă uit prin ochiul cortinei : în rîndul întîi, alături de oficialități solemne, Coriolan și Paula. Ciubotărașu în Mitică ... M. în Adela au fost extraordinari. Ciubotărașu a avut o dulceață, o inocență, o puritate angelică, M. în Adela a reușit o performanță fără pereche : a făcut trecerea de la dactilografa umilă din actul întîi la vampa fascinantă din actul al doilea, cu o credință care a spulberat orice posibilitate de a se spune : „imposibil!" Cel care a fost însă uimitor, ametitor, fulger viu, cum nu am mai văzut în teatru, a fost Toma Caragiu în Cristea. Dificil în repetiții, recalcitrant, respingînd sugestiile, dar adoptîndu-le imediat cu un ris cuceritor, irezistibil, copil mare și bun, funambulesc, delirant, transformînd cel mai semnificativ fapt cotidian într-o poveste, într-o feerie, într-o epopee, Toma a fost în Cristea toți Cristea de pe lume, într-o singură plăsmuire, atît de reală că devenea ireală, atît de „adevărată" că părea fantastică. După spectacol, acasă, la noi, cu Paula și Coriolan. Sînt tăcuți, impresionați, descumpăniți. — „Cum vi s-a părut ?", întreb, în timp ce mă înfrupt, fără foame, din fasolea monahală, pregătită și servită, cu ceremonial de M. — „Ce v-a plăcut ?" — „Totul", spune Coriolan. „Un singur lucru nu înțeleg". — „Ce ?" — „De unde ai știut chestia cu spionajul ?" Și aflu un lucru care mă trăsnește : în ultima zi, înainte de venirea ministrului, Cristea l-a anchetat pe Coriolan, de la șapte dimineața la șapte seara, urlînd tot timpul: „ești un spion mizerabil. Ai vîndut documentele". — „Nu se poate, Coriolan, mă minți". A ridicat spre mine ochii lui albaștri de candoarea martirilor, și am înțeles că spunea adevărul. Cel mai adînc dintre adevăruri : Viața copiază arta !

AUREL BARANGA ■

Italia: jumătate de pas înainte

Italienii vor păstra probabil multă vreme în memorie aceste zile de la sfîrşitul lui iunie şi începutul lui iulie 1977, zile în care au fost finalizate tratativele de lungă durată dintre partidele politice ale „arcului constituţional" asupra noului program guvernamental. Căci deşi, după cum se va vedea în continuare, acordul semnat la începutul acestei săptămîni de liderii celor cinci partide — Democrat-Creştin (aflat la guvern), Comunist, Socialist, Socialist-Democratic şi Republican — nu poate fi privit decît ca o jumătate de pas înainte pe calea depăşirii crizei grave prin care trece ţara, direcţia este cea bună şi a fost adoptată în cele din urmă cu stringenţa impusă de imprejurări. După cum se ştie, tratativele asupra noului program guvernamental au debutat la începutul lunii mai pe fundalul unei crize tot mai accentuate a societăţii italiene. O criză generală declanşată de recesiunea structurală, profundă şi de durată, a economiei — cea mai serioasă din întreaga perioadă postbelică. De ani întregi, în ciuda tuturor eforturilor, inflaţia înregistrează rate anuale de peste 20 la sută (în 1976 22 la sută şi acelaşi ritm în primele luni ale acestui an). Numărul şomerilor se apropie de cifra, eufemistic spus alarmantă, de 1,5 milioane. Direcţia băncilor italiene consideră că o creştere a producţiei nu se poate aştepta decît în 1980. A crescut, în schimb, numărul de falimente cu 6 la sută : 4 670 de întreprinderi şi-au închis porţile numai în 1976. La toate acestea se adaugă deficitul imens al balanţei comerciale (în jurul a şase miliarde dolari anul trecut), dificultăţile tot mai mari în a obţine creditele internaţionale necesare pentru acoperirea lui şi deprecierea constantă a lirei. Criza nu a putut fi combătută eficient deoarece mai bine de trei ani guvernele conduse de democrat-creştini au încercat să soluţioneze aceste grave şi complexe probleme prin programe aleatorii şi lipsite de un fundament naţional solid. Încercarea democrat-creştinilor de a menţine în afara responsabilităţii guvernamentale al doilea partid politic al ţării, Partidul Comunist Italian, ajuns aproape la paritate cu „Democrazia Cristiana", avea să ducă nu numai la o îngustare continuă a bazei guvernamentale, de la vechea coaliţie de centru-stînga la actualul guvern minoritar, ci şi la slăbirea continuă a înseşi poziţiilor P.D.C. în rîndurile electoratului. Criza a proliferat astfel din domeniul economic în cel al instituţiilor, extinzîndu-se apoi la cel politic.

Acordul semnat luni de liderii celor cinci partide este un moment memorabil din mai multe motive. Mai întîi pentru faptul că programul guvernamental convenit este orientat destul de clar spre depăşirea principalelor aspecte ale crizei societăţii italiene : reducerea, prin măsuri adecvate de creştere a investiţiilor şi urmărirea unui ritm înalt al creşterii economice, a şomajului şi inflaţiei ; restabilirea ordinii publice prin înlăturarea unora dintre cauzele violenţei şi criminalităţii precum şi prin prevenirea şi reprimarea mai fermă a actelor teroriste ; îmbunătăţirea situaţiei din învăţămîntul public şi administraţiile locale. Este de remarcat, aşadar, mai întîi, amploarea şi seriozitatea convergenţelor realizate", cum sublinia declaraţia publicată de Direcţiunea P.C.I. după reuniunea în care a aprobat acordul. Dar şi mai important este faptul că acest program, în ciuda rezervelor mai mult sau mai puţin semnificative ce mai persistă în rîndul semnatarilor săi, are, pentru prima dată după foarte mulţi ani, o largă bază naţională, cele cinci partide reprezentînd în parlament majoritatea covîrşitoare a populaţiei italiene. În plus, semnătura depusă pe acest document este angajantă pentru fiecare partid în parte, ea nefiind doar o simplă aprobare, ci o sarcină — de a contribui prin toate forţele la realizarea prevederilor sale. Pericolul deteriorării în continuare a gravei situaţii economice, se spune în document, cere „să se intervină cu hotărîre în lupta împotriva inflaţiei şi pentru asanarea financiară, cere ca dezvoltarea producţiei şi apărarea locurilor de muncă să fie puse pe baze durabile". Cu alte cuvinte, programul are şanse de a fi realizat, mai ales că sindicatele au fost şi ele consultate şi în principiu aderă la obiectivele sale. În sfîrşit, dar nu în ultimul rînd, acest acord reprezintă „un nou pas spre dispariţia totală a vechilor prejudecăţi anticomuniste", după cum aprecia în acelaşi document Direcţiunea P.C.I.

Acest amplu document programatic de certă importanţă este un fapt nou în politica italiană, deoarece implică, pentru prima dată după trei decenii, participarea comuniştilor italieni — deocamdată indirect — la responsabilitatea guvernamentală. El vine cam tîrziu, ce-i drept. Dar vina nu aparţine comuniştilor. Şi apoi, zicala „mai bine mai tîrziu decît niciodată" este valabilă şi în politică. Dar principala limită a acestei înţelegeri (care explică şi rezerva conţinută în titlul acestor rînduri) constă în menţinerea în continuare a Partidului Comunist Italian în afara participării directe la guvern. Căci, după cum arăta secretarul general al P.C.I., Enrico Berlinguer, „numai un guvern de unitate democratică — în care să fie parte constitutivă şi P.C.I. — ar putea corespunde pe deplin necesităţilor şi aspiraţiilor ţării".

BAZIL ŞTEFAN

Viaţa teatrală pariziană pe scenă şi în culise

Continuînd însemnările din numărul precedent, pentru a putea da o imagine mai clară şi obiectivă a teatrelor pariziene şi a actorilor ce le slujesc îmi permit să citez din programul la spectacolul cu „Iphigénie Hôtel" de M. Vinaver, prezentat de „Théâtre des quartiers d'Ivry" în colaborare cu „Le jeune Théâtre National". Menţionez că regia spectacolului aparţine unuia dintre cei mai mari regizori francezi — Antoine Vitez. Se spune în acest program : „Iphigénie Hôtel este un spectacol coproducţie cu „Le jeune Théâtre National" într-o perioadă de tranziţie între epoca — eroică, se va spune mai tîrziu — de extremă sărăcie, de stare itinerantă, şi cea a instalării într-un local relativ mare, amenajat într-o clădire situată în apropierea primăriei Ivry-ului, în plin centrul oraşului (banlieu al Parisului). Studiile sînt gata, finanţarea întîrzie ; dar speranţele sînt încă permise". Şi mai departe: „Le jeune Théâtre National a fost creat în 1971. El primeşte o subvenţie insuficientă, dar care are meritul că există. Misiunea J.T.N. este de a da posibilitatea tinerilor actori ieşiţi din Conservator sau din Şcoala (de teatru) din Strassbourg să aibă acces la o viaţă profesională activă. În fiecare an J.T.N. constituie o trupă permanentă formată din 8 actori cărora li se adaugă alţii angajaţi pentru cîteva luni. Teatrul nu are un sediu stabil". Comentariile sînt de prisos. Într-o zi am cunoscut o actriţă, R.M., care întîmplător era de origine română. Printre altele mi-a povestit cît de mult au cheltuit părinţii ei cu profesorii de dicţie, limba ei maternă fiind totuşi româna. Acum, la 48 de ani, după ce a jucat prin diverse trupe teatrale şi filme, se afla în continuare fără angajament permanent. Din cînd în cînd, atunci cînd îndeplinea numărul de zile fără angajament necesare statutului de şomer, primea ajutorul de şomaj ; în rest se descurca cu micile onorarii primite, la care, pentru un trai rezonabil se adăugau economiile rămase de la părinţi. Am văzut-o într-un film, ce urma să se prezinte la Cannes, în afara concursului. Nu juca rău deloc, dimpotrivă ; filmul — mediocru. Interpreţii urmau să primească onorariile după ce filmul intra în reţeaua de difuzare, dacă intra. Într-o zi, una din puţinele zile însorite, mi-a spus că urma să filmeze nişte exterioare în filmul unui tînăr regizor chilian (emigrant), foarte talentat dar total lipsit de mijloace materiale. Întreaga distribuţie acceptase să joace fără a fi remunerată. A doua zi am întrebat-o cum a fost filmarea. Mi-a răspuns că n-au filmat întrucît interpretul principal a fost absent. Cînd, după o îndelungă aşteptare, soarele a intrat definitiv în nori, actorul neavînd telefon, s-au dus la el acasă să vadă ce se întîmplase. De fapt nu se întîmplase nimic — interpretul principal nu avusese bani de metrou...

Datorită temei foarte actuale, şomajul, spectacolul „Sfînta Ioana a abatoarelor" cunoaşte un real succes de public.

Tot prin intermediul aceleiaşi actriţe, mereu în căutare de angajamente, am aflat despre existenţa acelui ciudat personaj din lumea artei spectacolului societăţii de consum (apropo de „consum", într-o statistică a Ministerului Culturii din Franţa, teatrele naţionale sînt numite : „aşezăminte publice cu caracter industrial şi comercial") — alcătuitorul de distribuţii (un fel de casting-director gen Hollywood). Care va să zică, tu, regizor, te întîlneşti cu un astfel de intermediar şi-ţi exprimi dorinţele creatoare, iar dumnealui, consultîndu-şi agenda voluminoasă, ţi-aduce, asemeni unei peţitoare din vremea lui Gogol, Hamletul, sau Julieta ideală !

De bună seamă că asemenea situaţii nu apar şi în cadrul teatrelor (vai, aflate în minoritate) naţionale.

Urmărind „Pariscop"-ul, un foarte cuprinzător ghid al tuturor manifestărilor cu caracter cultural (şi al restaurantelor !) din Paris, poţi să-ţi alegi, pe baza rezumatelor şi a distribuţiilor, data şi locul unde te vei întîlni şi cu „café théâtre"-ul parizian. Unele dintre aceste rezumate sînt însoţite, pentru mai completa informare a virtualului spectator, chiar şi de citate din presă referitoare la spectacolele respective. Iată o mostră de la rubrica Teatre erotice : „Théâtre des deux boules" (boule s.f. = bilă mare) situat, culmea ironiei, la numărul 28 pe strada Şcolilor, preţul biletelor între 100 şi 150 de franci, prezintă „Soirée surprise", despre care presa glăsuieşte : „Un element senzaţional, care constituie o premieră mondială : actorii, pentru anume secvenţe, părăsesc scena pentru a practica actul sexual într-o plasă care e suspendată la 20 cm distantă de capetele spectactorilor".

E de la sine înţeles că nu toate „café théâtres"-le au un astfel de profil. Exemplul de mai sus mi-a venit în minte atunci cînd mi-am amintit de faptul că, exprimîndu-mi dorinţa de a petrece o seară la Café-théâtre „Le Sélénite" (ce mi-a fost recomandat de o actriţă din Bucureşti), mi s-a răspuns că nu merită osteneala, deoarece teatrul, ameninţat de faliment, şi-a schimbat genul, intrînd în categoria teatrelor erotice. Aceiaşi prieteni localnici mi-au recomandat, în schimb, un interesant spectacol cu creaţia lui Jean Cocteau : „Improvizaţia de la Palais-Royal", jucat la Café-théâtre „Coupe-Chou". Nu am avut ocazia să verific recomandarea prietenilor mei, pentru simplul motiv că în seara respectivă spectacolul nu s-a jucat, din lipsă de spectatori. Totuşi, nu am părăsit Parisul fără a face cunoştinţă cu un café-théâtre ; acesta a fost „Le fanal aux Halles". Toate bune şi frumoase, cadrul pitoresc — o pivniţă medievală, textul spiritual, actorii talentaţi, aceasta pînă la finalul spectacolului cînd urma momentul penibil — cheta. Da, cheta, pentru că aceşti actori trăiesc din contribuţia benevolă a spectatorilor, al cărei cuantum minim este anunţat în acelaşi „Pariscop".

OLIMPIA ARGHIR

MONDO UMANO ?

Ciocanul şi păpuşa... de plastic

Încercînd să afle ce efecte au crimele de pe micul ecran asupra spectatorilor, un ziarist de la publicaţia vest-germană „Die Welt" relatează că în legătură cu urmările propagării violenţei prin mijloace de mass-media există cinci teorii contradictorii :

— Teoria ventil care afirmă că agresiunea în cadrul programelor de emisie ar fi... necesară pentru oameni întrucît, astfel, ei ar putea să... dezamorseze propriile lor agresiuni refulate. În consecinţă, violenţa prin mijloacele de mass-media ar avea o desfăşurare structurală purificatoare şi degrevantă, emisiunile respective acţionînd ca un ventil ce lasă să iasă aburul de presiune din omul agresiv.

— Adepţii teoriei adaptării opinează că, prin contactele repetate cu violenţa pe micul ecran, apare o anumită obişnuinţă. Aşa s-ar ajunge la o... eliminare a reacţiilor agresive.

— Teoria inhibiţiei presupune anumite inhibiţii care ar urma să fie consolidate odată cu creşterea consumului de violenţă de către om prin intermediul micului ecran. Ca urmare a acestor limitări, reacţiile agresive ar urma să fie înlăturate.

— Altă teorie afirmă că T.V. nu are absolut nici o influenţă asupra spectatorului. Opiniile unor pedagogi, sociologi şi medici îngrijoraţi pe drept de prea multa violenţă sînt desemnate drept „literatură ce provoacă... indignare".

— Potrivit teoriei învăţăturii, violenţa din programele T.V. (occidentale, se înţelege de la sine) declanşează, prin exemplele ce le oferă, procese de învăţare. Potrivit afirmaţiilor adepţilor acestei teorii, spectatorul învaţă să fie duşmănos, brutal, agresiv, conflictual, războinic. (De ce este nevoie să se cultive aceste „calităţi", evident, autorii teoriei nu ne spun !).

De la tecrie s-a trecut la practică. Profesorul american Hicks a prezentat unor copii de 5 ani un film în care aveau loc patru atacuri corporale şi patru atacuri verbale. Decisivă a fost o acţiune agresivă prin care cineva lovea o păpuşă de plastic cu un ciocan de plastic. Ulterior, prof. Hicks i-a lăsat pe copii să se joace într-o cameră. Undeva, printre jucării, se aflau o păpuşă de plastic şi un ciocan de plastic. Copiii ce văzuseră filmul au imitat fără excepţie acţiunea agresivă vizionată, lovind cu ciocanul de plastic în păpuşa de plastic. În schimb, copiii dintr-o grupă de control ce nu văzuseră filmul nu au făcut nici o legătură între ciocanul respectiv şi păpuşă. Elocvent, nu ?

Cu teoriile de mai sus, fără a ţine seama de concluziile indeniabile ale unor experimente, violenţa e propagată — însă — cu o intensitate crescîndă. Constatarea o face tot „Die Welt" : prin intermediul televizorului, într-o săptămînă aleasă la întîmplare, au ajuns în casele oamenilor (din R.F.G. — n.n.) exact 416 acţiuni violente. În urma unui calcul, pe această bază s-a ajuns la concluzia că în R. F. Germania un spectator între 5 şi 15 ani este obligat să asiste la T.V. la circa 12 500 omucideri. Nu e de prisos să arătăm că tot „Die Welt" scrie că oamenii de ştiinţă, în majoritatea lor, apreciază că asemenea prezentări de acte violente au efecte catastrofale.

PETRE NICOLAE

Final

În sfîrșit, cunoaștem pe ocupanta locului 16 (**Rapidulețul** nostru atît de încercat) și pe campioni: **Dinamo.** Aparent, acest ultim campionat a părut foarte dramatic, mai ales dacă ne gîndim la lupta dusă în jurul celui de-al treilea fotoliu de retrogradați. Nici în fruntea clasamentului lucrurile n-au stat mai liniștit. **Dinamo** a început tare, a avut o perioadă de cădere și și-a revenit din mers. **Steaua** a părut în această primăvară foarte aproape de titlu dar, în mod inexplicabil, a clacat. Cea mai interesantă echipă din această întrecere mi s-a părut **Universitatea** Craiova. După un an destul de mediocru, unsprezecele din **Bănie,** încăput pe mina **Piticului,** a devenit, dintr-o dată, cel mai amenințător team. Din păcate, iregularitatea concursului și eu continuu să cred că anumite mișmașuri făcute de jucători, cunoscute dealtfel, au silit pe antrenor să meargă „la băi" în final și virtualii campioni de acum vreo trei luni au ocupat numai locul trei. E trist dar adevărat. Încă jucătorii cluburilor sînt mai puternici decît antrenorii și asta din cauza lipsei de fermitate a conducătorilor de club. Aceștia din urmă sînt incapabili să sacrifice interesele imediate, conjuncturale, pentru un scop înalt, cu bătaie mai lungă. Aș fi preferat ca la finala de duminică **Universitatea** Craiova să se fi înfățișat cu o echipă de juniori așa cum preconiza **Teașcă.** Mi-am spus de multe ori cuvîntul în această problemă, dar o surzenie homerică astupă delicatele urechi ale celor ce ar trebui să audă mai bine ca oricine.

Se sperăm că în campionatul viitor vor fi luate în considerație vechile doleanțe ale tuturor celor ce iubesc fotbalul cu adevărat și că nu se va mai permite mascarada care a domnit în această primăvară. Din păcate, cu toate apelurile noastre, nu s-a făcut lumină în problema vînzărilor de meciuri, așa cum s-a făcut lumină anul trecut în arbitraj. Neavînd mijloace pentru a putea dovedi unele matrapazlîcuri totuși evidente, ne mulțumim numai a regreta că nu instituim o instanță a fotbalului care să-i vindece pe ticăloși de furturi.

Dar să ne întoarcem la echipele din fruntea clasamentului: pe locul IV, la potou, **A.S.A.** Tg. Mureș a cîștigat la Galați un loc în Cupele U.E.F.A. Ciudată această echipă care poate să cîștige oricînd și oriunde, dar cîștigă numai cînd vrea. Unele meciuri au demonstrat ceea ce scriu eu aici. Părerea mea este că această formație putea obține cel puțin locul II anul acesta. Dar n-a dorit-o, însă asta-i treaba clubului...

În sfîrșit, trebuie vorbit despre **Jiul,** surpriza plăcută a acestui campionat care, ca și **Universitatea** Craiova, a oferit anul acesta cele mai mari satisfacții publicului ei. S-ar părea că o explicație ar sta în aceea că lotul a fost împrospătat cu jucători de la Dinamo care au întărit coloana vertebrală a acestui unsprezece. Poate mai sînt și alte explicații dar preferăm să nu le scriem pe hîrtie. Oricum, echipa minerilor din Valea Jiului merită toate felicitările.

Ne oprim aici, pentru că în față avem o problemă ce trebuie discutată de pe acum, cum se vor comporta cele patru echipe în cupele europene; ce s-a întîmplat anii trecuți știm foarte bine. Mai putem noi să riscăm? **Dinamo** pare cea mai bine pregătită, cu jucători valoroși, dar nu trebuie să uităm că pe terenurile străine nu vor avea în față **Reșița, Corvinul** și **Galați.** La **Steaua** lucrurile par a sta mai bine: acolo mi se pare că nu există portar și un centru înaintaș. La **Universitatea** Craiova, problema înaintării este cea mai spinoasă la ora de față; trebuie adus repede un centru înaintaș de meserie și chiar două extreme ca rezerve ale capriciosilor **Crișan** și **Marcu.**

EUGEN BARBU

P.S.
Duminică, Universitatea Craiova a cîștigat Cupa României după un meci foarte frumos cu Steaua. Iată că după mai multe inexplicabile înfrîngeri, această formație arată tot ce poate (și arată mult), dîndu-ne mari speranțe pentru Cupa Cupelor. Din nefericire, jucătorul Beldeanu explică această victorie prin „liniștea ultimelor zece zile", ceea ce înseamnă absența Piticului. Înțelegem ce vrea să spună foarte valorosul jucător dar cel pe care trebuiau să-l arunce din brațe în brațe pe Republicii era Teașcă, asta neînsemnînd că Deliu nu are merite. Totdeauna tații cei aspri sînt urîți. Dar asprimea, seriozitatea, munca, dacă vor să știe craiovenii, le-au adus Cupa. S-o stăpînească sănătoși... Cu tatăl lor cel aspru împreună!

În bătălia Cupei alături de...

C. TEAȘCĂ (Univ. Craiova)

La Sinaia, pe strada Răscoalei, numărul 4, îl găsim pe antrenorul craiovean într-un fotoliu, acoperit cu un pled, cu radioul și televizorul deschise. La amîndouă se dă legătura cu stadionul, Teașcă înghite niște medicamente, pentru dureri renale?, mă interesez, „nu, vine răspunsul, calmante contra nervilor".

Ora 17,24. Arbitrul Igna dictează penalty pentru Steaua. Teașcă țîșnește din fotoliu și protestează. „Steaua numai din 11 metri poate să cîștige, țipă, n-a fost nimic, nici vorbă de fault!!" Pe ecran apare reluarea și antrenorul se dumirește, ridicînd mîinile în sus. „Fault clar, recunoaște, m-a luat gura pe dinainte." Se întoarce între bratele fotoliului și gîndește cu voce tare: „Vigu bate în dreapta portarului, sus, of, doamne, poate dă în bară". Previziunea se confirmă, Teașcă scoate un țipăt, face un ocol camerei și decretează: „dacă-au scăpat-o pe-asta, îi batem. Cupa e ca și în drum spre Craiova". Meciul își urmează cursul. Teașcă e transpirat tot și bea pahar după pahar. Apă. O cumnată îi aduce o nouă carafă și antrenorul se miră: „ce-o fi cu apa asta, de e așa sălcie?!" Închide aparatul de radio, îl redeschide, comentează fazele. „Cine cîștigă lupta la mijlocul terenului, cîștigă Cupa! Nu jucăm rău, dar se pasează prea mult în cadrul aceluiași compartiment. Nu construim destul. Beldeanu nu-l urmărește suficient pe Dumitru". Brusc, i se face cald. Deschide fereastra, apoi i se pare că e curent și-o închide. Pentru a patra oară, Cîrțu e fluierat în ofsaid. „Bag mîna-n foc, zice, că băiatul ăsta marcă gol". Televizorul arată minutul 44,37, arbitrul Igna lasă un minunat avantaj pentru Balaci și antrenorul își reamintește de ultima ședință a Biroului federal. „S-a propus, evocă, includerea lui Igna pe lista arbitrilor internaționali, am susținut propunerea, dar Igna a pierdut cu un vot în favoarea lui Stîncan. Păcat. Au zis unii că e prea tînăr, eu am zis că nu e, maniera în care a fluierat pînă acum îmi dă dreptate. Numai de-ar ține-o așa".

Pauză. Teașcă înghite alte două calmante. Mama îl ceartă, dar omul n-are timp pentru nimeni. Calculează: „a ieșit Marcu, intră Țicleanu, care joacă unde-l pui. Ba nu, se contrazice singur, ar fi mai bună soluția cu Cămătaru. Are mai multă forță. Ar trebui băgat pe dreapta, unde Vigu se aventurează prea mult ca să-și spele cu un gol ratarea de la 11 metri".

Începe repriza secundă. Ratează întîi Dumitru, din lovitură liberă, apoi vine golul lui Balaci. Sare în sus și mă îmbrățișează. Pe mine și pe toți ceilalți. Apoi își face socoteala că nu s-a terminat, deși e convins că Steaua nu va mai găsi resurse să întoarcă jocul. Lui Ștefănescu îi ies toate intercepțiile și toate pasele, dar antrenorul nu e pe de-a întregul mulțumit. „Mai repede, mai repede, țipă, acum trebuie insistat, prea se complică apărarea în pase scurte". Bea un nou pahar cu apă. Cămașa i s-a udat de tot. Iese Dumitru. Cîrțu ridică scorul la 2—0. Îl laudă pe arbitru, care a lăsat cu mare măiestrie avantaj în faza premergătoare golului, dar înlocuirea lui Dumitru îl pune pe gînduri. „Mai bine rămînea, vorbește singur, pentru Craiova un Dumitru fără benzină înseamnă mai mult decît un Aelenei abia intrat, adică proaspăt". E eliminat Sameș și antrenorul clatină din cap: „nu-i a bună, nu prea știm să jucăm 11 contra 10, urmează momente grele". Se uită tot mai des la ceas, apoi îl scoate de la mînă și-l aruncă pe masă. Steaua reduce din handicap, Craiovei îi e din ce în ce mai dificil, oltenii par să-și fi pierdut busola, s-au adunat în apărare. „Cît mai e?", se interesează cineva. Mai sînt 10 minute, dar răspunsul lui Teașcă e altul: „a mai rămas o viață, acum fiecare minut înseamnă o oră". Indus în eroare de un semn al arbitrului, crainicul anunță sfîrșitul partidei. Teașcă se pupă cu inginerul Nițu. Cînd își dă seama că nu s-a terminat, intră în panică. „O fi fost un semn rău", se lamentează. Penalty pentru Universitatea! „Gol sigur", anunță, înșelîndu-se pentru prima oară în 90 de minute, dar n-are timp să se mai zbuciume, căci partida se termină cu adevărat. Nu mai pot nota nimic, căci vacarmul e prea mare. Cu excepția lui Marcu, Teașcă laudă întreaga echipă a Craiovei și ochii i se umezesc cînd „secundul" Deliu e purtat pe brațe. „Băiat minunat Deliu", îl auzim. Privește festivitatea de premiere abătut, sintetizînd exact nedreptatea clipei: „nu mi-a fost dat să fiu prezent nici la acest mare trofeu, primul pe care-l cîștig în cariera mea". Apoi începe să curgă telefoanele. Antrenorul Tache Macri din București. Săbăslău, din Cluj-Napoca. Un anonim din Craiova. Fiul său, Ciprian, din București. Florin Deliu, fratele antrenorului, din Brașov etc., etc.

Ora 19,30. Ne pregătim de plecare. Telefonul îl întrerupe din nou. De acasă, de la București, sună soția. E alarmată. Cîțiva zeci de oameni, chiar sute, au înconjurat locuința sa și cer să-l vadă pe Teașcă. Flutură steagurile Universității și strigă ceva.

— Ce strigă, dragă?!

Iau receptorul și aud:

„Antrenorul Teașcă e / Cel mai bun din R.S.R.".

Peste Sinaia a căzut înserarea. Teașcă s-a reîntors în fotoliu, cu cîteva lacrimi în colțul ochilor. Lacrimi de bucurie, dar lacrimi.

TRAIAN IORDĂCHESCU

EM. JENEI (Steaua)

Destulă înghesuială pe banca Stelei. Aparență de calm olimpian înainte de fluierul arbitrului. Nu trec decît opt minute și Steaua are de executat un penalty. Antrenorul Jenei țintuiește privirile în pămînt, frămîntînd între mîini un boț de hîrtie. Încearcă să nu privească spre punctul în care Vigu își potrivește balonul. Alexandru Florescu, președintele secției de fotbal, strînge pumnii. Vigu însă ratează! „Nu-i nimic, la oameni!" — aud, pentru prima oară, vocea lui Jenei. Dar Dumitru e din ce în ce mai afară din joc. Pare că se sufocă. „Liță, nu te opri, hai la joc" — îl îndeamnă toată banca. „E mort, strigă Creiniceanu, l-am văzut de la încălzire!" Nu e decît minutul 15, dar Dumitru face semne disperate, își indică stomacul arătînd că-i lipsește aerul. „Mișcare, mișcare — mai multă mișcare", îi îndeamnă Jenei. „Ce-au mai frate?!, exclamă Al. Florescu, ieșiți la joc, băieți!" Aruncă mucul unei țigări la pămînt, cu putere, plin de nervi. Își aprinde imediat altă țigară! Nu trec nici trei minute și-o aruncă și pe aceea, nici jumătate fumată: „Ce se întîmplă?! — nu construim deloc!" Aparența de calm s-a topit de tot. Palmele plesnesc genunchii, se ridică cu toții în picioare, vizibil stînjeniți de un aparat al televiziunii, instalat chiar în fața băncii.

A doua repriză începe cu o mare ratare a lui Balaci — „Aoleu!", se strigă de pe bancă, n-apuc să văd a cui a fost interjecția. „Schimbare, strigă Jenei, hai Aelenei, treci la încălzire". Peste un minut marchează însă Balaci. Jenei își mușcă buza de sus. Scuipă apoi, involuntar, de cîteva ori la rînd, fără un strop de salivă în gură, de parcă ar arunca un fir de tutun, deși nu fumează. Colonelul Alexandru Florescu rămîne cu gura întredeschisă, uimit, de parcă nu știe ce să facă — să pună țigara în gură sau s-o arunce. Jenei iese la marginea terenului. Pune mîinile pîlnie: „Hai la oameni, și ieșim la joc, nu-i nimic!" Va petrece repriza mai mult în picioare și la marginea terenului decît pe bancă. Gheorghe Drăgănescu, președintele clubului, hotărăște: „Pe Dumitru îl schimbăm, n-are deloc forță în el!" Jenei îl întreabă din priviri. Dumitru cere încă cinci minute de joc — dar Craiova înscrie al doilea gol. Intră, în fine, Aelenei — „Spune-i s-alerge"!, strigă Florescu. Steaua nu izbutește însă mai deloc să se impună în fața elanului craiovean. „Poftim jucători internaționali, exclamă Gh. Drăgănescu, nu-s buni de nimic în meciul ăsta!" Al. Florescu aprinde a nu știu cîta țigară, poate a zecea, poate a douăzecea — mucurile s-ar putea număra în fața băncii, dar n-are nimeni timp de așa ceva. „Ăștia se bat pe teren și-ai noștri parcă-s morți", zice. Este eliminat Sameș. Statul major al Stelei nu protestează, admite sancțiunea cu fair-play. „Hai, Zahiu — hotărăște Jenei. Îl scoatem pe Troi". Paradoxal, Steaua, în zece oameni, devine mai periculoasă. Joacă chiar din ce în ce mai bine, cu Fl. Marin pe post de înaintaș central. Jenei aruncă tot mai des privirea spre ceasul stadionului, deși are și la mînă un ceas. Militarii reduc scorul, prin golul lui Florin Marin. Aceeași muscătură de buze la Jenei. O nouă țigară pentru Al. Florescu. Privirile spre ceas. Craiovenii au cîteva momente în care încearcă să piardă timpul. „Timpul, arbitre!" — se strigă în cor de pe bancă. La penaltvul lui Stefănescu nu mai reacționează nimeni. Cu toții par obosiți, incapabili să mai reacționeze în vreun fel. Rezerva de portar, Iordache, concluzionează pentru toți: „Într-un meci nu pot să joace numele, jucătorii trebuie să joace. Noi numai bravăm!" Dumitru, care a refuzat (contrar obiceiului) cheia de la vestiar pentru a rămîne pînă la sfîrșitului meciului aproape de teren, spune cu amărăciune: „Nu prea știu ce-i cu mine. Am fortat mult la început cînd am vrut cu tot dinadinsul să dau gol. Apoi m-am cam sufocat. Drept să vă spun, și Aurică Beldeanu m-a tinut foarte strîns și nu mi-am putut face jocul. Universitatea a vrut mai mult parcă, a muncit mai mult în primul rînd!" Jenei recunoaște, cu demnitate: „Au jucat mai bine ca noi. Iar noi, să fiu sincer, am jucat sub așteptări". Cu toții privesc euforia craioveană, dar ochii le sînt apatici, obosiți, nici măcar triști. În primul rînd epuizați, ca niște oameni storși, pentru care un meci de fotbal, de obicei, arde sufletul la foc mocnit. De această dată l-a ars în vîlvătăi...

DUMITRU GEORGE

Președintele C.N.E.F.S., general-lt. Marin Dragnea, înmînează craioveanului Ștefănescu „Cupa României".

Fotografii de GH. AMUZA

Universitatea Craiova — Steaua: 2-1 (0-0)

Meci de mare tensiune, cu accente de dramatism. Prea sigură de ea, Steaua a pășit pe gazonul stadionului „Republicii" fără a simți nevoia unor măsuri speciale de contracarare a forței de joc craiovene. În cealaltă tabără, antrenorii craioveni au dispus așezarea jucătorilor proprii după aceleași principii de-acum bine stabilite la Universitatea, cu marcaj strict în faza de apărare (Donose la Iordănescu, Beldeanu la Dumitru, Balaci la Ion Ion, Tilihoi la Năstase, Berneanu și Purima la cele două extreme, Troi și Zamfir), iar pentru ofensivă se conta pe viteza și promptitudinea lui Crișan sau Marcu. Cu Ștefănescu în rol de libero — din nou excelent în toate fazele **de joc** (deci, cu excepția penaltyului!) — apărarea craioveană și-a îndeplinit rolul aproape la perfecție, nelăsînd steliștilor decît prea puține speranțe. E drept, Iordănescu n-a jucat deloc rău, ba chiar s-a străduit remarcabil să suplinească nereușitele celorlalți. Donose l-a marcat însă foarte bine, arătînd și de această dată disponibilități de marcaj cu adevărat remarcabile. Planurile antrenorilor craioveni nu s-au îndeplinit în atac, unde Crișan, Marcu (cît a jucat) și Cămătaru (după pauză) n-au reușit să treacă decît rar, în fazele de construcție, de Vigu și, mai ales, de excelentul Anghelini. Cel care a reușit totuși să străpungă defensiva bucureșteană, chiar de unul singur uneori, a fost Balaci, al cărui joc a devenit astfel decisiv pentru victoria Universității. La 6—1, steliștii s-au aruncat în atac aproape cu ochii închiși, lăsîndu-i în spate pe Cămătaru, Cîrțu sau Crișan, cu spații uriașe în față, aproape deloc marcați. În plus, jocul la ofsaid aplicat de Steaua în a doua repriză s-a întors foarte repede împotriva ei, tăioasele contraatacuri craiovene fiind pe punctul de a aduce echipa bucureșteană în stare de K.O. Finalul a aparținut totuși Stelei, dar „oaspeții" s-au apărat cu strășnicie. Ca un simbol al acestei lupte și al meciului însuși: faza în care Aelenei a încercat de trei ori consecutiv să centreze spre careu, dar Purima i-a opus de fiecare dată corpul, capul, fața chiar... Cu un minut înainte de final, căpitanul craiovenilor, Ștefănescu, a ratat la rîndul lui un penalty, parcă pentru similitudine cu începutul partidei, în care Vigu n-a izbutit să-și aducă echipa în avantaj. A arbitrat cu adevărat excelent **Ioan Igna** (Arad), care se arată a fi o mare speranță a arbitrajului românesc.

Teașcă: antrenorul Universității Craiova

— Tovarășe Constantin Teașcă, ce părere aveți de tot ce s-a spus, s-a scris și s-a vorbit despre dumneavoastră, despre anumite declarații și dezmințiri?

— S-a spus dintotdeauna că sînt un „prost" diplomat. Că sînt un antrenor cu calități profesionale, dar că n-am răbdare să duc munca pînă la capăt și, mai ales, că sînt un „tactician" slab în disputa cu competitorii... Acum vă vorbește un foarte mare tactician. Toate declarațiile apărute au fost tendențioase, ele fiind luate unor oameni care n-au avut contingențe cu problema în sine. Apoi, printre altele, nu tot ce s-a scris a aparținut interlocutorilor! Ei bine, trebuie să știți acum, la sfîrșitul campaniei, că dacă mi-am dorit ceva în viață a fost să învingă Steaua, chiar cu motorina altora, nu cu benzina Teașcă. Și pentru aceasta, am pregătit finala pînă la amănunt: prezența mea pe bancă i-ar fi iritat și mai mult pe foștii mei jucători, de la Steaua, deși, văzîndu-i în meciul de campionat cu Politehnica Timișoara, mi-am dat seama de nivelul scăzut la care au ajuns; apoi, în timp ce Universitatea făcea două antrenamente în unele zile ale săptămînii, Steaua prezenta la Arad o cu totul altă echipă, uitînd că Liverpool a jucat în șapte zile 3 finale... Cum o parte din jucătorii Craiovei se speriaseră de cantitatea de lucru, cum alții nu jucaseră mai multe meciuri înainte la parametri valorici ai numelor de pe buletin, trebuia pasată întreaga răspundere, de data aceasta, pe umerii lor. Studiind toate aceste date într-un colectiv de înaltă răspundere județeană, și nu numai județeană, la propunerea „tacticianului" Teașcă, s-a hotărît, dată fiind și starea medicală destul de proastă, să-mi iau un concediu de sănătate", dirijînd de la Sinaia întregul program de pregătire. Echipa a jucat cu un extraordinar simț de răspundere în ambele faze ale jocului, atac-apărare, pe suportul unei pregătiri fizice și într-o concepție de joc probată întreg campionatul, nu în cele zece zile de respiro, lipsind dirijorul numărul unu, pentru că din fericire **secundul** are aceleași calități și „defecte" ca și **titularul...**

— Într-adevăr, dacă așa stau lucrurile, înseamnă că este cea mai curată lecție de strategie pe care o dați în carieră. Pentru că dintotdeauna dumitale ți s-a dat neghină și ți s-au cerut flori, iar dumneata ai făcut flori adevărate, pe care toți și le-au pus mai tîrziu la butonieră...

— În parte ai dreptate, dar în general mă consider om al fotbalului, cu regretul și bucuria că m-am născut cu această pasiune. Deși se spune că un cal bătrîn nu se învață în buestru, fără să m-aliniez racilelor fotbalului nostru, mijloacelor lipsite de onestitate (fiindcă nimeni nu poate spune că am fost „ajutați" să luăm Cupa!), nu numai că nu voi pleca de la Craiova, sau că procedeul din finala Cupei va fi permanentizat — dar voi rămîne în Bănie, să iau și eu smîntîna muncii proprii, mai ales că prea devreme au vrut unii să-mi cînte prohodul. Și-apoi, un lucru ar vrea să se știe bine: la Craiova, cel care a făcut formația de joc, s-a numit întotdeauna Teașcă. Dușmanii mei, pentru că am destui, de ce să n-o spun, nu știu — sau nu vor să știe — că dacă cer jucătorilor mei responsabilitate, și eu sînt responsabil față de cîteva mari personalități din țară și de la Craiova, cu care ne-am propus, să construim o adevărată echipă-bastion (făcînd abstracție de ceea ce se întîmplă în stînga și în dreapta), o echipă formată din oameni profesional și moral fără pată, așa cum cer documentele de partid, competitiv elevată. Îi felicit cu această ocazie pe jucători și pe cei care au stat în imediata apropiere a echipei în lipsa mea, le mulțumesc acelora care au fost de acord cu planul meu și-mi exprim eterne regrete în fața cioclilor lui Teașcă...

DUMITRU GRAUR

LIDERII FOTBALULUI ROMÂNESC

DINAMO BUCUREȘTI, noua campioană a țării, echipa care, prin constanță și echilibru, a dominat a 59-a ediție a campionatului țării, pe care l-a cîștigat printr-un sprint final irezistibil. În C.C.E., Dinamo va intîlni foarte puternica formație spaniolă Atletico Madrid

UNIVERSITATEA CRAIOVA, merituoasa cîștigătoare a celei de-a 39-a ediții a „Cupei României", a dus, pentru prima oară, trofeul în Oltenia. În competiția europeană „Cupa cupelor", craiovenii vor intîlni, la 14 și 28 septembrie, echipa cipriotă Olympiakos Nicosia

DIVIZIA A : 30 IUNIE

CONSTANȚA : F.C. — Rapid 2—1 (1—0). Meciul salvării constănțene și al tristeții giuleștene ● De la 12 mai, deci în ultimele 11 etape, F.C. Constanța a făcut nu mai puțin de 14 puncte (doar două înfrîngeri), cu alte cuvinte aproape jumătate din totalul celor acumulate în final (30)... Un adevărat tur de forță, cărula, iată, Rapid a fost echipa ce nu i-a rezistat. ● Restul, cursele impetuoase ale lui Turcu (cel mai bun de pe teren), golurile lui Peniu și, mai ales, cel al lui Ignat (foarte frumoase) — restul, spuneam, nu rămîn decît amănunte prea puțin semnificative. ● În orice caz, între ceea ce jucau mai demult Mateescu, Mărculescu, Sălceanu și ceilalți și ceea ce au jucat, în meciul cu Rapid, Zamfir, Petcu, Livciuc sau Ignat se află o diferență de la cer la pămînt, bineînțeles în favoarea ultimilor. ● Despre tristețea rapidiștilor, care n-au retrogradat, de fapt, la Constanța — ci în Giulești, atît la meciuri cît și la antrenamentele conduse de cuplul Motroc-Copil, vom mai avea ocazia să revenim. ● Remarcați : Turcu 9, Dragnea, Ștefănescu 8, Mustafa, Peniu 7 (F.C.) ; Ionită 8, Pop, Neagu, Niță 7 (Rapid). ● A arbitrat excelent, ca de fiecare dată cînd își impune aceasta, Nicolae Rainea, din Bîrlad, ajutat de O. Anderco, din Satu Mare, și Gh. Racz, din Brașov **(Dumitru Graur)** ● **HUNEDOARA : Corvinul — Politehnica Iași 1—0 (1—0).** Emoții mari, foarte mari, în tabăra hunedorenilor, liniște și pace în cea a ieșenilor, motiv pentru care primii au jucat cu sufletul la gură, în timp ce oaspeții au controlat permanent mijlocul terenului. ● În repriza a doua, Ion Gabriel s-a opus de trei ori golului egalizator, pe care Dănilă, Șerbănică și Costea l-au dorit și, după părerea noastră, chiar îl meritau. A nu se înțelege că hunedorenii au fost lipsiți de merite, principala lor calitate fiind dăruirea cu care au apărat golul înscris de Văetuș, în finalul primei reprize. ● S-au remarcat : I. Gabriel, R. Vlad 8, Văetuș, R. Nunweiller 7 (Corvinul) ; Bucu, Șerbănică, Simionaș 8, Romilă, Costea, Dănilă 7 (Poli). ● A arbitrat corect N. Petriceanu, ajutat la linie de F. Coloși, ambii din București și S. Drăgulici, din Drobeta-Turnu Severin **(Victor Niță).** **BUCUREȘTI : Sportul studențesc — F.C. Argeș 1—0 (1—0).** O echipă fără suporteri (cea bucureșteană), față în față cu... cîteva sute de argeșeni. Aceștia n-au regretat decît că echipa lor favorită n-a reușit pînă la urmă golul egalizator, deși jocul ei spectaculos, și adesea inspirat, părea că-l anunță dintr-o clipă în alta. Dar Radu II s-a silit parcă să creioneze profilul unui campion al ratărilor, ghinionului său adăugîndu-i-se și intervențiile de felină ale tînărului Lazăr, un portar care, cel puțin pe moment, pare să-l eclipseze pe Răducanu. ● S-au remarcat : Lazăr 9, Ciugarin 8, Chihaia 7 (Sportul) ; Dobrin 8, C. Olteanu, Stancu 7 (F.C.). ● Bun arbitrajul lui I. Ciolan, ajutat de D. Arndt — ambii din Iași, și V. Pîrvescu — Buzău **(Ion Roșu) ; Dinamo — F.C.M. Reșița 5—0 (1—0).** Partidă fără probleme pentru ambele combatante, disputată într-o notă de deplină sportivitate. ● Dinamoviștii, din nou campioni, au oferit numeroșilor suporteri prezenți în tribunele stadionului un adevărat recital fotbalistic, „vioara-întîi" fiind Dudu-gheață de aur. ● Reșițenii, mulțumiți cu poziția pe care o ocupă în clasament, nu s-au omorît prea mult cu firea, doar spre final încercînd să limiteze proporțiile scorului. ● De la Dinamo am remarcat pe Dudu Georgescu 10, Cheran 9, Sătmăreanu II, Dinu 8. ● A arbitrat bine un meci fără probleme C. Ghiță (Brașov), ajutat de N. Dumitrescu (Ploiești) și V. Dumitru (Oltenița) **(Cornel Catană).** **ORADEA : F.C. Bihor — Progresul 4—2 (3—2).** Un joc plăcut, antrenant, cu goluri multe, ceea ce a făcut ca la sfîrșitul celor 90 de minute publicul orădean să facă o caldă manifestare de simpatie idolilor lui (locul 9 în acest campionat), dar și formației bucureștene pentru jocul peste așteptări pe care l-a realizat. ● Au marcat, în urma unei sumedenii de atacuri regizate excepțional de Naom, de patru ori bihorenii (Fildan, Suciu, Popovici, Florescu), tot ei ratînd cel puțin încă pe atît, iar pentru echipa bucureșteană Tevi de două ori. ● Remarcați : Naom 9, E. Naghi 8, Suciu, Fildan 7 (F.C.) ; Tevi 8, G. Ștefan, Badea 7 (Progresul). ● A arbitrat foarte bine T. Andrei, ajutat de T. Baban și Banciu — toți din Sibiu **(Cornel Ionescu).** **TIMIȘOARA : Politehnica — S.C. Bacău 3—0 (0—0).** Cu profundul regret al unor jocuri păcătoase, care i-au stopat calea spre Cupa U.E.F.A., „Poli" s-a dezlănțuit în meciul de joi, mai cu seamă după pauză, cînd studenții au jucat excelent și, mai ales, eficace. Lața a fost eroul meciului, înscriind toate cele trei goluri și devenind golgeter al timișorenilor, fapt care constituie o frumoasă izbîndă pentru un mijlocaș de mare travaliu. ● Remarcați : Lața 10, Nadu, Petrescu, Dembrovschi, Șerbănoiu 8 („Poli") ; Catargiu, Cărpuci, Florea 7 (S.C. Bacău). ● A arbitrat corect T. Balanovici (Iași), ajutat de craiovenii R. Șerban și V. Ciocîlteu **(Teodor Bulza).** **ARAD : U.T.A. — Steaua 5—0 (4—0).** Recital de goluri, unul mai frumos decît celălalt. Gazdele s-au dezlănțuit în fața unei echipe din care lipseau vreo șapte titulari, menajați pentru finala Cupei. ● Remarcați : Domide, Nedelcu II 9, Broșovschi, Giurgiu, Kukla 8, Iorgulescu 7 ; de la Steaua — nici un jucător ! ● A arbitrat bine un meci fără probleme Gh. Jucan, ajutat de L. Petó — ambii din Mediaș și N. Raab, din Cîmpia Turzii **(Dumitru Constantinescu).** **GALAȚI : F.C.M. — A.S.A. Tg. Mureș 0—3 (0—1).** Oaspeții, superiori tehnic și tactic, și cu Bölloni pe post de „jolly joker", au dominat jocul de la un capăt la altul. Două lucruri de remarcat : mai întîi prezența, meritată, a A.S.A.-ei în Cupa U.E.F.A., apoi împlinirea a 300 de partide în prima divizie, jubileu frumos al mureșeanului N. Naghi. ● Remarcați : Burcea, Orac 7 (F.C.M.) ; Pîslaru, Bölloni, Solyom 9, Hajnal, Unchiaș 8 (A.S.A.). ● Bun arbitrajul lui Gh. Retezan, ajutat de R. Stîncan și H. Nicolau — toți din București **(Telemac Siriopol).** **CRAIOVA : Universitatea — Jiul 2—0 (0—0).** Un meci între două vechi rivale, dar un meci de slabă factură tehnică, cu mulți nervi și faulturi plătite de-o parte și de alta. ● Gazdele au cîștigat în final, dar ambele lor goluri au fost înscrise, după părerea noastră, din faze cel puțin confuze, dacă nu neregulamentare : fault Cîrțu asupra lui Cavai, la golul lui Donose ; ofsaid mare al aceluiași Cîrțu, semnalizat de la margine dar nebăgat în seamă de centralul Dinulescu, după care Ștefănescu a transformat penaltyul acordat în urma faultului lui Homan... ● Mai bine au jucat : Ștefănescu 8, Marcu, Boldici 7 (Univ) ; Cavai, Toma, Ciupitu 7 (Jiul). ● A arbitrat slab C. Dinulescu, ajutat bine de T. Istrate și slab de C. Ignat — toți din București **(Gheorghe Amuza).**

Top „Flacăra"-fotbal

Finalul sezonului de fotbal stabilește, odată cu disputarea ultimei etape de campionat și a finalei „Cupei", clasamentul definitiv al „top"-ului de constanță în jocuri bune alcătuit de revista noastră. Tot mai bun de la un meci la altul, craioveanul **Costică Ștefănescu** cucerește, deplin meritat, trofeul — dealtfel cu un avans apreciabil față de urmăritorii lui. Ultima schimbare vizează ieșirea din „top" a lui **Vigu,** înlocuit de hunedoreanul **Remus Vlad.** Dar iată mai întîi cum arată

TOPUL ETAPEI A 34-A

1—2. D. Georgescu, Lața — **10 p** ; 3—11. Turcu, Lazăr, Cheran, Naom, Domide, Nedelcu II, Pîslaru, Bölloni, Solyom — **9 p** ; 12—35. Dragnea, Ștefănescu (F. C. Constanța), Ioniță, I. Gabriel, R. Vlad, Bucu, Șerbănică, Simionaș, Ciugarin, Dobrin, Sătmăreanu II, Dinu, E. Naghi, Tevi, Nadu, Petrescu, Șerbănoiu, Dembrovschi, Broșovschi, Giurgiu, Kukla, Hajnal, Unchiaș, C. Ștefănescu — **8 p** ; 36—63. Mustafa, Peniu, Pop, Neagu, Niță, Văetuș, R. Nunweiller, Romilă, Costea, Dănilă, Chihaia, C. Olteanu, Stancu, Suciu, Fildan, Gh. Ștefan, Badea, Catargiu, Cărpuci, Florea (S.C. Bacău), Iorgulescu (U.T.A.), Burcea, Orac, Marcu, Boldici, Cavai, Toma (Jiul), Ciupitu — **7 p** ; și, de asemenea,

TOP — FINALA „CUPEI"

1—2. C. Ștefănescu, Balaci — **10 p** ; 3—7. Boldici, Donose, Cîrțu, Moraru, Anghelini — **9 p** ; 8—10. Tilihoi, Purima, Iordănescu — **8 p** ; 11—13. Berneanu, Beldeanu, Crișan — **7 p.**

Adunînd punctele (notele) primite în cele 17 etape ale returului de campionat și în cele trei „etape" de cupă (începînd cu sferturile de finală), iată cum arată clasamentul final al „top"-ului alcătuit de revista noastră :

1. C. ȘTEFĂNESCU	—	128 p
2. Dobrin	—	116 p
3. Balaci	—	109 p
4. Iordănescu	—	105 p
5. Romilă	—	102 p
6. Antonescu	—	96 p
7. Cheran	—	92 p
8. Mulțescu	—	91 p
9. Dumitru	—	89 p
10. R. Vlad	—	87 p

RACUL

Peregrini

Își plimbă unii coada-n Europa
Ori mai departe prin Americi
Jucîndu-și vorba-n ritm de hopa-tropa
Cînd mai duios, cînd mai isterici.

Cu eleganță-și duc în lume vorba
Ori, cuvios, veșminte vechi, de clerici.
Plimbîndu-și mîndri coada-n Europa
Ori mai departe prin Americi.

Într-un tîrziu, cînd, scump plătită, vorba
Cade-n deșert, cum ceara în biserici,
Bat despre noi din întuneric toba
Cînd prea perfid, cînd ezoterici.

Doar coada-i retezată-n Europa
Ori mai departe prin Americi.

NICOLAE DRAGOȘ ■

DEBUT LA RACUL

DORIN DAMASCHIN ■

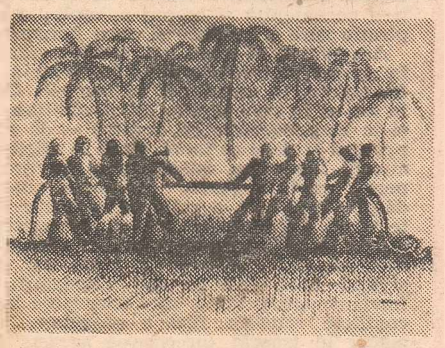

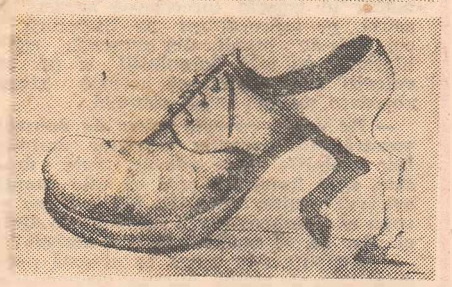

(Din lucrările trimise la Salonul tinerilor caricaturiști, ediția a II-a, ce va avea loc luna aceasta la Costinești)

DIN CULISELE BOXULUI PROFESIONIST (XII)

De ce sînt uciși boxerii ?

Cu aproximativ o lună în urmă, boxul profesionist a atras iar atenția printr-una dintre cele mai abominabile fapte : crima. Rubricile de fapte diverse ale gazetelor au avut din nou prilejul să consemneze „Moartea unui boxer". De data aceasta victima, fără a fi un campion, era totuși o vedetă a boxului profesionist. Se numea Tyrone Everett și era challenger la titlul mondial al „semiușorilor", deținut de portoricanul Alfredo Escalera. În mai puțin de un an, Everett este cel de-al doilea pugilist profesionist care cade sub focuri de revolver.

Fostul pretendent la titlul mondial al „greilor", argentinianul Oscar Bonavena (învins prin k.o. de Cassius Clay) s-a văzut la 34 de ani în mare declin de formă și fără nici o meserie care să-i poată asigura ziua de mîine. Un eșec în fața modestului Ron Lyle a făcut ca perspectiva unui angajament pe bani mulți să dispară aproape complet. Și cum se întîmplă cel mai adesea în asemenea situații, cînd un boxer profesionist ajunge la greu se găsesc destui „prieteni" care să-i ofere un așa zis ajutor, Bonavena este văzut tot mai des prin barurile de noapte în compania reprezentanților lumii interlope newyorkeze și a dansatoarelor de mîna a treia. Se pare că devenise „omul de încredere" al unui patron cu afaceri dubioase, care îl păstra pe boxerul argentinian în preajma sa, folosindu-l ca pe un cîine de pază. Bonavena locuia într-un motel din apropierea orașului american Reno, în Nevada. Aici a fost găsit într-o dimineață cu trei gloanțe de revolver în inimă. După primele cercetări, organele de poliție locale l-au arestat pe un oarecare Willard Ross Brymer, una dintre „gorilele" lui Conforte. Se pare că Brymer a ucis din dispoziția șefului său. Au lipsit însă dovezile și drama lui Oscar Ringo Bonavena a rămas învăluită în mister.

Tyrone Everett, situat al doilea în clasamentul mondial al categoriei sale de către forul W.B.C., avea 23 de ani și se pregătea pentru meciul revanșă cu campionul mondial Alfredo Escalera. Învins printr-o decizie discutabilă de către Escalera, în noiembrie trecut, lui Everett i se mai oferise o dată șansa de a cuceri mult visata centură cu diamante. Din nenorocire pentru el, interese de cu totul altă natură decît sportivă i-au pus capăt vieții. În ziua de 27 mai 1977 agențiile de presă anunțau că pretendentul la titlul mondial al „semiușorilor" a fost asasinat într-o vilă din Philadelphia, unde, după toate aparențele, boxerul nu avea nici o rațiune să se afle. Cunoscut pentru ținuta sa extravagantă, Everett era o vedetă a marelui oraș american unde era proprietarul unui apartament și al unui bar. Crescut la școala dură a străzii, el nu se sfia să recunoască faptul că nu practică boxul din pasiune, ca sportiv, ci ca om de afaceri. La mai puțin de două săptămîni după ce boxase în deschidere la meciul Clay — Evangelista, cînd obținuse un succes ușor și rapid (k.o. 3) în fața mexicanului Delfino Rodriguez, Tyrone Everett a fost descoperit, într-un lac de sînge, lungit în patul familiei McKendrick... Bineînțeles, poliția a invitat-o pe proprietara casei, Carolyn McKendrick, să dea declarații. Aceasta s-a prezentat cu un avocat și a spus că nu înțelege nimic din toată povestea. Se pare că este vorba de o nouă crimă pasională. A fost interogat și soțul doamnei McKendrick. Bineînțeles, nici el nu a putut da o explicație. Încercînd să găsească arma cu care a fost ucis Tyrone Everett, poliția a făcut o minuțioasă percheziție în vila familiei McKendrick. Arma nu a fost găsită, dar în schimb polițiștii au dat peste o mare cantitate de droguri. 38 de pachete cu heroină și marijuana erau ascunse în casa crimei. Cine le adusese acolo e greu de spus. Tyrone Everett sau soții McKendrick ori toți trei știau de existența narcoticelor ? Iată ce încearcă să stabilească poliția.

Încă un dosar la atît de multele dosare rămase nerezolvate. Nimeni nu știe cine l-a ucis pe Battling Siki ? Sau cine l-a „lichidat" pe Bonavena ? Au trecut 67 de ani de la asasinarea fostului campion al lumii la „mijlocie" Stanley Ketchel, împușcat la ferma sa din Conway. Nu știm cum se face, nu știm ce se petrece, dar nici unul dintre ucigași nu apare în fața justiției. Parcă asasinii sînt înghițiți de pămînt, atît de repede dispar.

PAUL OCHIALBI ■

Am crezut şi cred, ca scriitor, numai în adevăr şi dreptate

Prozatorul Ion Lăncrănjan s-a născut la 13 august 1928 la Oarda de Sus (Alba).

Bibliografie : Cordovanii **(1963)**, Fragmentarium **(Scrisorile tovarăşului I. J.) (1969)**, Eclipsă de soare **(1969)**, Vuietul **(1969)**, Ploaia de la miezul nopţii **(1973)**, Drumul ciinelui **(1974)**, Caloianul **(1975)**.

— De ce nu vă place să daţi interviuri ?

— Lasă asta ! Treci la a doua întrebare.

— Dumneavoastră aţi vrut-o ! Spuneţi-mi, care este crezul dumneavoastră artistic ?

— Crezul mi l-am exprimat, indirect, prin cărţile scrise şi publicate pînă acum. L-am definit şi direct, prin cîteva articole programatice, dacă nu-i prea mult spus. Aş aminti în acest sens, cerîndu-mi scuze pentru că mă autocitez...

— Nu face nimic. Continuaţi.

— ...aş aminti, aşadar, de **Filonul tragic, Filonul popular, Romanul politic** şi **Nevoia de adevăr,** fără a avea pretenţia că am definit acest crez. Lucrul acesta nu se poate face într-o clipă, se face într-o viaţă. Şi nu printr-o lucrare, sau printr-o serie de lucrări. Se face printr-o **operă,** dacă norocul şi talentul — şi munca, desigur — te ajută să realizezi aşa ceva. Prin ceea ce este dominant, ca preocupare, în această eventuală operă. Prin obsesiile şi aspiraţiile ei. Iar aceste obsesii şi aceste aspiraţii depind de formaţia fiecărui scriitor, depind de cunoaştere, de extracţia socială, în ultimă instanţă. Consider, în ceea ce mă priveşte, că biografia mea, faptul că am fost şi sînt copil de ţăran şi că după aceea, la o vîrstă destul de fragedă, am cunoscut viaţa muncitorimii, a dus la o cunoaştere destul de temeinică a felului de a fi şi de a munci al acestor clase de bază ale societăţii româneşti : ţărănimea şi muncitorimea. În raport cu această cunoaştere, în raport cu idealurile acestor clase mi-am formulat în cele din urmă crezul artistic, mi-l formulez de fiecare dată, prin fiecare carte scrisă.

— Dar care e el ?

— El rezidă, în principal, în reliefarea adevărului, oricît ar fi el de dramatic, oricît ar fi el de dur. În evidenţierea luptei pentru dreptate, care a fost şi este o coordonată de seamă, dacă nu chiar principală, a existenţei noastre naţionale. Într-o necontenită şi mereu neîmplinită aspiraţie spre frumuseţe şi spre limpezime.

Am crezut şi cred, ca scriitor, numai în adevăr şi dreptate. Cred în cinste şi în frumuseţe, în omenie şi în bucurie. Cred în om şi în necontenita lui posibilitate — şi în inepuizabilele lui resurse — de a se primeni şi de a se înnoi. Cred în eficienţa muncii făcute cu onestitate şi cu pricepere, cred în luptă. De aceea m-am dăruit, fără nici o reţinere, scrisului. literaturii. De aceea am fost şi sînt partizanul reliefării, prin literatură, a laturilor esenţiale din realitate. De aceea am tins şi tind spre ceea ce este revelatoriu şi fundamental în viaţă, spre abordarea unor conflicte cruciale, fără a considera, nici măcar în treacăt (precizarea aceasta vizează pe măruntitorii de literatură, pe cei ce s-au numit, din greşeală, critici literari, pe toţi **iorgeştii** şi pe toţi **culcerii** actualităţii), că această simplă abordare rezolvă totul, automat.

— De acord cu cele spuse de dumneavoastră. Cu excepţia numelor amintite. Dar aspiraţia spre adevăr, spre dreptate, spre limpezire cred că este comună oricărui scriitor autentic. Mă grăbesc s-o spun că dumneavoastră faceţi parte dintre ei. Dar ce vă particularizează scrisul ?

— Nu ştiu, s-ar putea ca această particularitate să rezide într-un preponderent şi pronunţat accent tragic al mai tuturor scrierilor mele. Viziunea pe care am dorit şi doresc să mi-o încheg prin tot ce voi scrie va fi dominată de tragism. Am convingerea că acest filon — **filonul tragic** — nu a fost suficient fructificat de literatura română, cu toate că a străbătut întreaga noastră istorie. Aş mai spune, delimitîndu-mă astfel de anumite „opinii critice", că nu trebuie să se facă nici un fel de confuzie între tragism şi negativism, cum se mai întîmplă uneori.

— Ce e una, ce e alta ?

— E vorba, în primul rînd, de termeni din sfere diferite, tragismul ţinînd de estetică, negativismul fiind un termen curent, din sfera mai largă a limbajului politic. Tragismul nu poate fi înţeles decît prin întruchiparea artistică pe care o capătă un anumit conflict, ţinînd, aşadar, de reflectare, în timp ce negativismul ţine de numirea lucrurilor, de declaraţie, de etichetare. Aş reliefa, în ce priveşte tragismul, fără a încerca o redefinire, caracterul său profund regenerator, limpezitor şi optimist. E de-a dreptul ciudată, tocmai de aceea, spaima celor ce cred că dacă eroii unei scrieri literare pier, pier lume, nu mai avem nici o perspectivă în faţa noastră, — „ce ne facem, unde e progresul ?..." De-a lungul celor opt ani de zile, cît a trecut de la data cînd am predat unei edituri **Drumul ciinelui** şi pînă cînd a văzut lumina tiparului, mi s-a spus, în toate felurile, cu blîndeţe sau mai abrupt, că această scriere nu are **nici o perspectivă.** Se pornea, desigur, de la finalul lucrării, căruia i se dădea un înţeles îngust, şcolăresc.

— N-am reuşit să vă aflu totuşi crezul artistic. Daţi-mi voie să încerc să-l formulez eu. Din cărţile dumneavoastră, după unii, transpare regretul faţă de trecerea ţărănimii într-o altă clasă socială. Proces istoric firesc implacabil, dar dumneavoastră parcă aţi vrea să mărturisiţi ce se petrece cu ţăranii în timpul acestei treceri, ca un martor care nu poate să tacă.

— Nu cred că e vorba de regret.

— Dar am să vă citesc o frază scrisă de dumneavoastră despre ţărani : „Şi mie mi se pare mereu, mai ales de cînd mi-a atras mama atenţia asupra felului cum se mişcă ei prin lume, că sînt nişte prinţi dezmoşteniţi, nişte voievozi ale căror voivodate au pierit, s-au scufundat pentru totdeauna în nişte ape mari şi adînci..."

— Fraza aceasta aparţine, de fapt, eroului povestitor, lui I.J., fiindcă el se mărturiseşte în **Fragmentarium,** ca şi în **Capricii,** dealtfel. E adevărat că un erou îl exprimă pe autor, cu atît mai mult un erou cum este acest I.J. Totuşi, dacă e vorba să dăm o apreciere de ansamblu, trebuie să punem „toate piesele" pe masă. Trebuie să amintim, în cazul nostru, de romanul **Cordovanii,** cartea în care este dezbătută pe larg problema ţărănească. (**Cordovanii** este romanul cooperativizării şi e de mirare că nu a fost observat acest lucru), cît şi rezolvările pe care le capătă ea în contextul nostru social şi politic, frămîntările inevitabile produse de aceste rezolvări, care au fost destul de abrupte, mai ales la începuturi. Trebuie amintit, de asemenea, de **Suferinţa urmaşilor,** romanul care urmează să apară în curînd la Editura „Eminescu", fără a mai vorbi de nuvele. Ţărănimea a fost şi este prezentă în toate cărţile mele, chiar şi în cele care nu se referă la ea. În **Caloianul,** de pildă, termenul principal de referinţă al lui Alexandru Gheţea, în ceea ce priveşte ratarea aspiraţiilor lui, rămîne ţărănimea Mărturisesc că atunci cînd am scris **Cordovanii** am scris întreaga carte ca un ţăran care trebuia să intre în colectivă. Rîzînd cu un ochi şi plîngînd cu altul. Îmbrăţişînd o nouă formă de convieţuire socială, regretînd-o pe cealaltă, cum e omeneşte să se întîmple.

— Eu ce spuneam ? Că regretaţi...

— Nu e vorba de regret. E vorba de inevitabila **sfîşiere** pe care nu se putea să nu o aducă o schimbare atît de adîncă, a unor structuri sociale atît de vechi. Regretul meu, în măsura în care există, nu priveşte viaţa ţărănimii în chip global, nu priveşte ceea ce a fost necaz şi suferinţă în trecut în viaţa acestei clase străvechi. ci mai degrabă ceea ce a fost bun şi s-a pierdut cu prilejul acestor schimbări. Am nutrit şi nutresc convingerea că puteam păstra mai mult din ceea ce a fost temei şi temelie în viaţa ţăranului, din felul lui de a privi lumea. Sper să nu fiu catalogat neosemănătorist dacă voi spune că ţăranul a fost, veacuri la rînd, om al muncii, principe şi filosof, în acelaşi timp. Viaţa şi trecutul lui, viaţa şi trecutul nostru, pot deveni, prin literatură, temelia unei noi mitologii.

— Ce v-a impresionat cel mai mult din istoria anilor noştri ?

— Schimbarea omului. Problemă delicată şi controversată, firească.

— Nu v-a ispitit să urmăriţi acest proces într-o carte ?

— L-am urmărit în mai multe cărţi, nu numai în una. Romanul la care lucrez — **Fiul secetei** — va sintetiza, sper, aceste preocupări. În centrul acestui roman se află un revoluţionar de azi, din România socialistă, un **erou pozitiv,** ceea ce nu înseamnă că acest erou va fi „total". Vreau să spun prin asta că am privit şi privesc această problemă în chip diferenţiat, pornind de la viaţă, nu de la şabloane. Fiindcă noi am făcut şi mai facem această greşeală, considerînd **eroul pozitiv** ca pe o sumă de trăsături aprioric fixate. Nu ca pe o permanentă devenire — punctată de regăsiri şi de nelinişti. arsă de întrebări şi de îndoieli, înfiorată de încredere şi cutremurată nu o dată de seismele care au zguduit acest veac fantastic — cum a fost şi continuă să fie el în viaţa de zi cu zi, care nu poate fi epuizată printr-o singură **ipostază artistică.**

— Prin ce s-a păstrat poporul român în istorie ?

— Poporul român s-a păstrat în istorie, în primul rînd, printr-o dorinţă extraordinară, dusă pînă dincolo de orice limită. de **a fi** şi de **a dăinui.** Asta şi lupta lui necontenită pentru dreptate. Şi o anumită sensibilitate faţă de frumos, de unde dragostea lui pentru natură, identificarea lui cu locurile în care şi-a plămădit fiinţa şi gîndul. L-a păstrat în istorie, şi-l va păstra în veci — după gîndul meu de acum — bunătatea lui extraordinar de mare, care nu trebuie confundată cu lipsa de demnitate. Într-un cuvînt, l-a păstrat tot ceea ce a constituit talent şi receptivitate faţă de viaţă şi faţă de lume, filosofia de care am vorbit mai înainte, care a fost şi este prezentă în întreg folclorul românesc, în felu' nostru de a fi.

— Cum vi se înfăţişează dumneavoastră poporul nostru ?

— Poporul român seamănă, după gîndul meu de acum, cu un om aflat la o mare răspîntie — răspîntie de veacuri. punct de interferenţă a unor civilizaţii — cu un ţăran, să zicem. În sufletul acestui om mai dăinuie încă melancolia, o melancolie grea, cu iz de ţărînă proaspăt răscolită de plug, cu scăpărări molcome, de pămînt atins de lumină. Pe faţa lui, arămită de trudă, sfîntită de muncă, luceşte însă încrederea. Şi în priviri, şi în mîini, în felul cum ţine el braţele, de parcă ar vrea să stringă la piept pentru totdeauna — gest firesc şi întemeiat — fericirea spre care a năzuit şi năzuieşte din vechi-străvechi.

— Ce este tulburător în acest prezent ?

— Tulburătoare sînt schimbările prin care a trecut şi trece ţara, care au dus şi duc la modificarea a sute de mii de biografii, de vieţi. E o mişcare profundă, care nu se poate să nu reţină ochiul prozatorului. Mai mult decît atîta, ea poate stimula în prozator dorinţa de desfăşurare, de construcţie. În felul acesta înţeleg cu comunicarea scriitorului cu epoca.

— Ce rol îi revine literaturii în acest context ?

— Un rol important, care nu poate fi împlinit decît dacă se respectă cu strictete specificul acestei arte. Literatura nu poate şi nu trebuie să fie simplă lozincă. Sau simplă ilustrare. Ea trebuie să cunoască neliniştea întrebării, nu trebuie să se ferească însă nici de fermitatea răspunsului. Trebuie să afirme, dar să şi nege. Prin conflict, nu prin afirmaţii, dacă e să mă refer la proză. Iar conflictul se află în miezul luptei dintre nou şi vechi — e fratele **contradicţiei,** cum se zice

— Ce rol joacă politicul în literatura de azi ?

— Un rol important. Politicul trebuie să intre în fundamentul scrierilor noastre, ca patos nedeclarativ, firesc, aşadar. Cred, dacă e să aruncăm o privire peste literatura din anii noştri, că s-a ajuns, datorită implicării ei politice, la o sporire a caracterului umanist al literaturii noastre, pe linia celor mai bune tradiţii. Noi, ca scriitori, nu trebuie să ne sfiim să spunem deschis şi franc că sîntem scriitori comunişti, angajaţi. Fără a rămîne însă la atîta, fără a ne limita la declaraţii. Adevăratele noastre profesiuni de credinţă trebuie să fie cărţile noastre. Noi trebuie să fim modeşti ca nişte simpli muncitori, dar să privim soarta ţării cu răspundere de conducători.

— Aceste chestiuni au fost dezbătute pe larg în cadrul Conferinţei scriitorilor din România.

— Conferinţa a fost un bun prilej de meditaţie. Nu trebuie să uităm, în primul rînd, de cuvîntul rostit în deschiderea conferinţei de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ale cărui îndemnuri, ale cărui sfaturi pline de grijă faţă de cultură, faţă de literatură, au constituit efectiv un moment impresionant în cadrul conferinţei. De asemenea, şi dezbaterile, luările la cuvînt, au fost, în marea lor majoritate, caracterizate prin gravitate. printr-o preocupare responsabilă faţă de destinul literaturii contemporane. În cadrul conferinţei s-au formulat adevărate profesiuni de credinţă, demne de reţinut. S-au făcut critici ascuţite şi întemeiate asupra felului în care decurge viaţa literară de la noi. S-a vorbit despre revistele literare şi despre activitatea editorială, în acelaşi mod, grav şi responsabil. Dacă s-ar aplica în practică ceea ce s-a stabilit cu prilejul acestei conferinţe, ar fi mai mult decît bine. Aceeaşi necesitate a fost subliniată, dealtfel, la un alt nivel, de recenta Plenară a Comitetului Central, care a preconizat măsuri noi şi înnoitoare în privinţa orientării şi promovării literaturii. Sper şi cred — o doresc mai mult decît oricare altul — că aceste măsuri, care atribuie creatorului **răspunderea principală** pentru fapta sa artistică, vor contribui la triumful efectiv al **valorii,** în faţa oricăror forme de birocratism şi de închistare.

— Poate un scriitor să nu trăiască potrivit idealurilor pe care le propagă în cărţile sale ?

— Se poate şi aşa ceva, dar numai pentru o perioadă limitată, fiindcă în cele din urmă, un anumit fel de a fi — să nu-i spunem nicicum — nepotrivit. neconform cu ceea ce vrea să facă un om se va răzbuna pe ceea ce omul, scriitorul respectiv, făptuieşte pe plan literar. Consecinţele fiind în asemenea cazuri negative. Cred că un scriitor nu poate realiza o operă, dacă nu se realizează şi pe sine, ca om, ca personalitate.

— Ce înţelegeţi prin moralitate în artă ?

— Moralitatea în artă rezidă în semnificaţie. nu în episod şi nici în frîntura de dialog, judecate separat. Moralitatea ţine de atitudine, de felul cum priveşte scriitorul (nu într-o singură lucrare, ci într-o operă întreagă) viaţa şi lumea. Sînt, în această privinţă, partizanul unui eticism superior şi convingător, de extracţie transilvană, fiind totodată duşmanul didacticismului şi al „demagogiei artistice".

— Cum se împacă blîndeţea de care daţi dovadă în relaţiile cu oamenii cu violenţa unora dintre scenele pe care le descrieţi ?

— Dacă lucrurile stau aşa, înseamnă că se împacă.

— Ce aţi vrea să ştie semenii dumneavoastră de pe acest pămînt românesc despre Ion Lăncrănjan ?

— Ceea ce am de comunicat semenilor mei comunic prin literatură. Dar dacă insişti... Dacă ar fi să stau de vorbă, de la om la om, cu doi muncitori, cu doi ţărani, sau cu o sală întreagă — cu o sală „cît ţara" — le-aş spune celor cu care vorbesc, prieteneşte le-aş spune, frăţeşte, să fie pătrunşi de importanţa momentului istoric pe care îl străbatem. Să nu uite de unde vin, să se gîndească la cei dinaintea lor. Să caute, în acelaşi timp, să vadă cît mai departe în viitor. Să vadă muncind şi făptuind, învăţînd, gîndindu-se la cei de mîine, gîndindu-se la integrarea noastră în fluxul general al lumii. Iar lumii, celor ce ar dori eventual să mă asculte, le-aş spune că aici, la gurile Dunării, trăieşte şi munceşte un popor care nu este atît de mare, prin număr, al cărui suflet însă e cu adevărat mare. Un popor care a dorit şi doreşte ca întreaga lume să fie mai bună, mai dreaptă. Asta pentru că el însuşi este convins că nu se poate realiza decît într-o lume mai bună, mai dreaptă.

GEORGE ARION

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : reportaj (L. Niţescu – 16 17) ; cultură, cenaclu (Eugen Seceleanu – 16 06) ; ştiinţă (Tudor Octavian – 16 19) ; probleme cetăţeneşti, anchete (Liviu Timbus – 16 18), scrisori (Marga Nedelea – 17 87) ; publicişti comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu – 16 18) ; fotoreportaj (15 95) ; documentare – (16 23) ; administraţie (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza – 17 86) , secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Cornel Cătană – 17 82, 16 21) ; secretar responsabil de redacţie (Nicolae Arsenie – 17 78 82 şi interior 16 11) ; redactor şef adjunct (Niculae Stoian – 17 78 82 şi interior 17 83) ; redactor şef – 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la : ILEXIM – Departamentul Export-import presă. P.O. Box 136–137, telex : 1 12 26, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41505